ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДЕВИН

ЗА ПЕРИОДА 2017-2020

март, 2017

Актуализирана с Решение на Общински съвет № 167/30.11.2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ 6
I.1 ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ, КОИТО СЕ ОЧАКВАТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 8
I.2 Принципи 10
I.3 Географски, демографски и социално- икономически характеристики 12
I.3.1 Географска характеристика на територията на общината 12
I.3.2 Административно-териториална характеристика 13
I.3.3 Социално-демографска характеристика 13
I.3.4 Безработица и трудова заетост 14
I.3.5 Показатели за доходи 15
I.3.6 Структура на икономиката, процеси, проблеми 15
I.3.7 Промишленост и строителство 15
I.3.8 Селско, горско и рибно стопанство 16
I.3.9 Туризъм 16
I.3.10 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията 18
I.3.11 Екологична характеристика на Община Девин. Предвидени дейности н мерки 19
II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците 21
II.1 Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците 21
II.2 Анализ за отпадъците 21
II.2.1 Анализ на битовите отпадъци 21
II.2.2 Анализ на производствени неопасни отпадъци 22
II.2.3 Анализ на строителни отпадъци 22
II.2.4 Опасни отпадъци 22
II.2.5 Утайки от ПСОВ 22
II.2.6 Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване 23
II.3 Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците 23
II.3.1 Събиране и транспортиране на отпадъци 23
II.3.2 Предварително третиране на отпадъци 23
II.3.3 Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци 24
II.4 Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване 24
II.5 Анализ на институционалния капацитет 24
II.6 Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите 25
II.7 Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 25
II.8 Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците 25
III. SWOT анализ 26
IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им 28
IV.1 Стратегически и оперативни цели 28
IV.2 Алтернативи за постигане на целите 29
IV.2.1 Описание на вариантите 30
V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им 43
V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци 43
V.1.1 Концепция и нормативни изисквания 43
V.1.2 Мерки за предотвратяване на отпадъците 44

V.1.3 Предотвратяване на битовите отпадъци....50
V.1.4 Предотвратяване на образуването на отпадъци, приравнени на битовите отпадъци....55
V.1.5 Производствени, строителни и опасни отпадъци. Специфични отпадъчни потоци. 57
V.1.6 Въвеждане на нормативни изисквания и икономически инструменти за осигуряване предотвратяване образуването на отпадъци....59
V.1.7 Отпадъци, за които се прилага принципът „отговорност на производителят”....59
V.1.8 Индикатори за мониторинг на изпълнението на програмата....60
V.1.9 План за действие....61
V.2 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло....68
V.2.1 Масово разпространени отпадъци....68
V.2.2 Предварително третиране....69
V.2.3 Събиране на опасни отпадъци от домакинствата....69
V.2.4 Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят”....69
V.2.5 Събиране на смесени битови отпадъци....70
V.2.6 План за действие....71
V.3 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците....78
V.3.1 Разделно събиране на биоотпадъци....78
V.3.2 Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци....78
V.3.3 План за действие....83
V.4 Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради....85
V.5 Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация....88
V.6 Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците....88
V.7 Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ....92
V.7.1 Оползотворяване на утайките в земеделието....92
V.7.2 Оползотворяване на утайките за рекултивация на нарушени терени....93
V.7.3 Депониране на утайките....94
V.7.4 План за действие....96
V.8 Подпрограма с други мерки за управление на отпадъците....98
V.8.1 Събиране на смесени битови отпадъци....98
V.8.2 Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците....98
V.8.3 Нормативно регулиране на управлението на отпадъците н ускоряване прилагането на законодателството н политиката в тази област....98
V.8.4 Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците....99
V.8.5 Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната....100
V.8.6 Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаша" при интегрираното управление на отпадъците....100
V.8.7 План за действие....101
VI. Индикатори за изпълнение на подпрограмите....109
VII. Координация с други общински и регионални планове н програми....114
VII.1 Областна стратегия за развитие на област Смолян за периода 2014 – 2020 г.....114
VII.2 Общинският план за развитие....115

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 116
VIII.1 Вътрешно и външно наблюдение за изпълнението 116
VIII.2 Източници на информация за извършване на наблюдение и оценка 117
VIII.3 Метод за извършване на оценка на годишните цели по програмата 117
VIII.4 Работна група за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на програмата за управление на отпадъците 118
ПРИЛОЖЕНИЕ №1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 119
Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците 119
Анализ на националната и общинската нормативна рамка 119
Програмни документи на национално и общинско ниво 123
Анализ за отпадъците 124
Анализ на битовите отпадъци 125
Отпадъци, подходящи за рециклиране и оползотворяване 127
Биоразградими отпадъци и отпадъци от паркове и зелената система 128
Едрогабаритни отпадъци 128
Производствени неопасни отпадъци 128
Строителни отпадъци 129
Опасни отпадъци 130
Утайки от ПСОВ: 131
Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване 131
Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците 132
Събиране и транспортиране на отпадъци 132
Предварително третиране на отпадъци 138
Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци 139
Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване 141
Анализ на институционалния капацитет 141
Задължения на общинските администрации във връзка с управление на отпадъците на тяхна територия 141
Организационно устройство: 142
Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите 145
Анализ на схемите за управление на отпадъците 145
Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците 146
Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 148
Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността 148
Наличие на стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците 148
Начини за предоставяне на информация относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците 149
Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците 149
ПРИЛОЖЕНИЕ № 2. ПРОГНОЗИ 150
Демографска прогноза 150
Прогноза за образуване на отпадъците 150

Списък на използваните съкращения

БО	Битови отпадъци
ТБО	Твърди битови отпадъци
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
ОГП	Общ градоустройствен план
ОУП	Общ устройствен план
ДБ	Държавен бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗСПЗЗ	Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Общинска администрация
ООп	Организация по оползотворяване
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ПСО	Претоварна станция за отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Общинска програма за управление на отпадъците се разработва за периода 2017г. - 2020г. и е в съответствие с изискванията на чл.52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Програмата има за цел отразяване на актуалното състояние и планиране на дейностите с отпадъците на територията на Община Девин, в съответствие с нормативните изисквания. Разработването ѝ се базира на наличните данни за отпадъците, резултатите от проведени проучвания за системите за управление на отпадъци в общината, както и въз основа на анализ на съществуващите възможности за финансиране на дейностите свързани с отпадъците. На база на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози, визиращи за развитие на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците в общината.

При разработването на програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия породени от стремежа на Община Девин за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Мерките предвидени в програмата имат за цел да очертаят действията, които община Девин ще предприеме за да приложи нововъведените законодателни изисквания. Предложени са както законодателни промени в общинската нормативна уредба така и необходимите административни, технически и финансови мерки за осигуряване на практическото им прилагане и упражняването на дейности за контрол и мониторинг на изпълнението. Чрез програмата е заложено постигането на три основни цели:

- да се гарантира, че местната регулаторната рамка за управление на отпадъците в общината осигурява ефективна законодателна база, за да се отговори на европейските и националните изискванията за управление на отпадъците;
- да се изгради административна структура, способна да отговори на новите предизвикателства;
- да се очертае рамката за поетапното въвеждане на модерна, интегрирана система за управление на отпадъците, включваща съвременни практики за събиране на отпадъци, както и подходящи съоръжения за третиране, осигуряващи прилагането на йерархията за управление на отпадъците.

Сегашното състояние на управлението на отпадъците в община Девин е анализирано във връзка с нововъведените нормативни разпоредби, както и с цел идентифициране на текущите проблеми. Въз основа на това са набелязани необходимите мерки за постигане на амбициозните изисквания на националното законодателство и за по нататъшно подобряване на управлението на отпадъците в общината.

Планираните мерки са предназначени не само да определят основните насоки за развитие на сектора на управление на отпадъците, но и да конкретизират доколкото е възможно необходимото оборудване и съоръжения и необходимите финансови средства. Направена е обосновка с цел доказване, че предложените мерки са технически осъществими, финансово устойчиви и поносими за населението, като се вземат предвид очакваните нива на доходите на домакинствата в общината.

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се създаде интегрирана рамка за намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на - замърсителите и стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

Формулираните цели са съобразени с дългосрочните мерки на *Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.,* както и с действащото законодателство по управление на отпадъците.

Предвид препоръките в Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, утвърдени със Заповед № РД 211 / 31.03.2015 г. на

Министъра на околната среда и водите, настоящата програма има следната структура и съдържание:

I. Въведение

II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците

III. SWOT анализ

IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им

V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци

Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците

Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради

Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация

Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците

VIII. Приложения

1 .Анализи на състоянието на управлението на отпадъците:

Анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи

Анализ на отпадъците

Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

2 .Прогнози

Географско покритие

Настоящата програма се отнасят за цялата територия на общината.

Времеви хоризонт

Програмата е разработени за периода 2017–2020 г. Крайният срок на програмата съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г., периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020г. и крайния срок на „Европа 2020: Националната програма за реформи”.

Отпадъци в обхвата на програмата

Програмата включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО:

I.1 ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ, КОИТО СЕ ОЧАКВАТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

С оглед синхронизиране с мерките за регионално управление на отпадъците, настъпилите промени в националното законодателство предвид задачите, заложени в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г., настоящата програма включва:

- Предотвратяване и минимизиране образуването на отпадъци, както и степента на тяхната опасност;
- Въвеждане на зелени обществени поръчки - включване на критерии в обществените поръчки, с които се дава приоритет на закупуването на стоки и услуги, които допринасят за създаването на пазар за продукти от рециклиране и за насърчаване предотвратяването на отпадъци
- Прилагане на маркетингови/ комуникационни инструменти за насърчаване на предотвратяването на отпадъците чрез въвеждане в общината на широко прилагани в държавите от ЕС практики за насърчаване на отговорния бизнес под формата на приемане на етични кодекси, доброволни споразумения между бизнеса и общинската администрация, популяризиране на доброволни схеми за еко-маркировка на продукти, кампании за повишаване на обществеото съзнание и др.;
- Изграждане на центрове за ремонт и продажба на подходящи за повторна употреба уреди, мебели и други продукти и насърчаване на повторната употреба;
- Увеличаване на дела на оползотворяваните и рециклирани отпадъци;
- Осъществяване на ефективен контрол за спазването на разпоредбите на договорите с ООп и при необходимост включване на нови клаузи с цел подобряване качеството на предоставяните услуги;
- По-нататъшно развитие на системата за събиране на зелени отпадъци от зелената система на общинския център и стартиране на система за разделно събиране на зелени и други подходящи за компостиране биоотпадъци от заведения за обществено хранене, хотели, ресторанти, магазини за хранителни стоки и на по-късен етап в случай на неизпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците - стартиране на система за събиране от домакинствата. Насърчаване на домашното компостиране.
- Проучване на възможностите за изграждане на инсталация за компостиране на био-отпадъци (подходящи за компостиране хранителни и зелени отпадъци), отговаряща на изискванията към производството на компост, предприемане на мерки за намиране на пазар на произведения компост, постигане на условията, при които компоста престава да бъде отпадък и постигане на изискванията за качество на произведения компост в зависимост от приложението му и по отношение на граничните стойности за тежки метали
- Подпомагане възникването и развитието на пазари за продукти, произведени от рециклируеми материали най-вече за компост и рециклирани строителни материали, чрез прилагане на заложените в нормативната уредба механизми – изпълнение на целите за влагане на рециклирани строителни материали в строежите, на които общината е възложител или за проектите, за които се изисква одобрени от общинската администрация, спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компост.
- Осигуряване на събирането и рециклирането на рециклируеми отпадъци от бита (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производителят» не се прилага – създаване на система за регистриране и отчитане на количествата събрани от частния сектор и разширяване на услугите (напр. събиране на плоско стъкло и видове пластмаси, чиято изкупна цена от заводите за оползотворяване не покрива разходите за тяхното събиране на търговска основа) и в дългосрочен аспект в случай, че не е

осигурено постигането на целите за рециклиране на битови отпадъци – стартиране на система за разделно събиране на отпадъци от бита, **за които не се прилага** принципът отговорност на производителят и включване на отпадъци от бита, **за които се прилага** принципът отговорност на производителят случай, че организациите по оползотворяване продължават да не проявяват заинтересованост.

- Изграждане на площадка за сепариране на разделно събраните отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло. Включване на отпадъци финансирани от други източници, различни от такса битови отпадъци, като например масово разпространени отпадъци и строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита.
- Осигуряване прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект) чрез процедурите в които се изисква одобряване от общинската администрация - инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, плановете за управление на строителни отпадъци.
- Изграждане на система за разделно събиране на опасните отпадъци от домакинствата
- Оптимизиране на системата за събиране на битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток
- Повишаване на качеството (подобряване на параметрите честота на извозване, брой индивидуални съдове, брой контейнери на жител) и увеличаване на ефективността (по-висока степен на уплътняване) на услугите по събиране на отпадъци и включването на нови услуги във връзка с нововъведените задължения на кметовете на общини.
- Прилагане на мерки за разделно събиране и предварително третиране на битови отпадъци и осигуряване на необходимия финансов принос на Община Девин за постигане на регионалните цели по чл. 31 от ЗУО
- Разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците (РСУО) за изпълнение на целите за разделно събиране на биоотпадъци по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017г.) чрез решение на общото събрание на РУСО.
- Прилагане на мерки за разделно събиране на рециклируеми отпадъци и биоотпадъци и третиране на битовите отпадъци така, че да се постигнат целите за рециклиране, целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа и критериите за стабилизиране на остатъчната фракция в степен достатъчна за получаване на мотивирана заповед от директорът на РИОСВ, с която дава съгласие за намаляване на дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци.
- Ограничаване на депонирането вследствие нарастване на отчисленията за депониране и повишаване на изискванията за предварително третиране преди депониране
- Въвеждане в експлоатация на планираното разширение на регионалното депо до с. Барутин
- Предотвратяване на възникването и почистване на нерегламентирани замърсявания с отпадъци
- Въвеждане на информационна система за получаване и обработка на данни от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа (пунктове и от големи генератори), организации по оползотворяване и лица извършващи дейности с отпадъци, с които общината има договори с цел мониторинг на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци;
- Въвеждане на нормативни изисквания в общинската наредба с цел осигуряване прилагането на схемите за събиране на биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя – забрани, ограничения, отговорности и задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища и др. както и към лицата извършващи дейности с отпадъци, с които общината има сключени договори.

- Осигуряване изпълнението на изискванията на националното законодателство за управление на отпадъците – чрез въвеждане в местната нормативна уредба на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя, както и участие във вземането на решения в рамките на регионалното сдружение с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста и постигане на по-голям процент на отделените рециклируеми и оползотворими материали в бъдещата инсталация за сепариране.
- Изменения в нормативната уредба на общината във връзка с изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена; Избор на подходящ вариант за начисляване на таксата така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането с цел постигане на целите за събиране на рециклируеми и биоотпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа.
- Периодично актуализиране на цената за депониране на регионалното депо с цел покриване на пълните разходи и допълнителните такси депониране
- Актуализиране на такса битови отпадъци с цел създаване на механизъм за покриване на всички инвестиционни и експлоатационни разходи за въвеждане на нови практики, изисквани от националното законодателство и целево изразходване на средствата единствено за дейности с отпадъци;
- Определяне на необходимостта от финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) или други форми на финансиране извън бюджета на общината
- Привличане на средства за инвестиции в инфраструктура за управление на отпадъците от други международни финансови институции или ПУДООС;
- Разширяване прилагането на публично-частното партньорство и привличане на частни инвестиции;
- Повишаване капацитета на звеното за контрол за прилагане на новите нормативни изисквания;
- Подобряване на контрола срещу изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците;
- Предприемане на мерки за осведомяване, повишаване на общественото съзнание и мотивиране на населението за разделно събиране на отпадъците и увеличаване на повторната употреба.

I.2 Принципи

При определянето и приоритизирането на мерките, заложени в програмата, са спазвани основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Р. България е страна, както и общата европейска и националната политика в тази област*:*

- устойчиво развитие - използване на природите ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения;
- принцип на предотвратяването - ограничаване до минимум използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци;
- принцип на превантивността - предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци за предотвратяване на риска за околната среда и човешкото здраве;

- йерархия на управлението на отпадъците - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъци, като се прилага като ръководен принцип следната йерархия:
- предотвратяване на образуването на отпадъците;
- оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия;
- обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци за конто е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.
- най-добри налични техники, не изискващи прекомерни разходи;
- "замърсителят плаща" и в частност "отговорност на производителя" - производителите трябва да поемат отговорност за:
- предотвратяване и намаляване на отпадъците, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда:
- развиване на пазари за повторна употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.
- интегрирано управление на отпадъците;
- участие на обществеността.

Целите, набелязани в настоящата Програма за управление на отпадъците и свързаните с тях мерки са на база анализ на съществуващото състояние и идентифициране на проблемите. За всяка от посочените мерки в Плана за действие, ще бъдат определени необходимите финансови средства за обезпечаване на прилагането на програмата за периода 2017 -2020 година

I.3 Географски, демографски и социално- икономически характеристики

I.3.1 Географска характеристика на територията на общината

I.3.1.1 Географско положение спрямо територията на страната, близост до гранични пунктове, транспортни оси

Община Девин се намира в югозападната част на Родопския масив като територията й е разположена предимно в дълбоката долина на р. Въча и представлява 17,83% от територията на Смолянска област.

В административно отношение община Девин се намира в област Смолян и граничи с общините Смолян и Чепеларе на изток, на север - общините Родопи, Кричим (обл. Пловдив) и Брацигово (обл. Пазарджик), на запад - с общините Батак (обл. Пазарджик) и Борино (обл. Смолян). Южната й граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция, но поради липсата на директна транспортна връзка с южната ни съседка, районът е краен, а не транзитен. Общината включва един град - Девин и 15 села.

Поради своя характерен ландшафт, Община Девин има ограничена достъпност и разчита единствено на автомобилния транспорт за всички видове превози. Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска: клас IV - 98.3 км. и клас III - 76.7 км. Първокласен и второкласен път няма.

I.3.1.2 Релеф и климат

Релефът е типично планински и има характерните за тази част на Родопите особености - много стръмни и на места урвести и дори недостъпни склонове, дълбоки долове, а билата - полегати до стръмни. Съществува огромна разлика в надморската височина - от 420 м. под нивото на язовир "Въча" до 2091 м. на връх "Голям Персенк". Разнообразният скален състав е довел до формиране на редица природни феномени: дълбоки ждрела, пещери, скални образувания и др.

Според стандартите на Европейската климатична класификация, Девинският район спада към преходно-континенталната зона. Климатът се определя под влиянието на общата атмосферна циркулация, която за страната е от запад на изток и на средиземноморските циклони. Характеризира се с по-ниски летни температури и по- обилни валежи. Средните годишни температури се движат от 4 С за най-високите части на района до 10 С за по-ниските. Най-ниските температури през зимата достигат от - 10 С до -15 С, а най-високите през лятото - от 30 С до 33 С. Есента е по-топла от пролетта. Максималните температури настъпват през месеците юли и август, а минималните - през месец февруари.

I.3.1.3 Водни ресурси

Поради голямата си надморска височина, изобилните валежи, дълготрайното задържане на снеговете и най-вече наличието на висока дървесна растителност, районът се отличава с наличие на разнообразни водни ресурси, като реки, язовири, карстови и минерални извори. Водните ресурси заемат 4 189 дка от територията на общината.

Като планинска област, територията около община Девин е прорязана от дълбоки речни долини, с множество притоци, вливащи своите води в основната река в района - река "Въча". Нейните притоци са реките Девинска, Широколъшка, Триградска, Лясковска и други по-малки притоци. Естественият отток на някои от реките в района на Общината е нарушен от изградени и действащи хидротехнически съоръжения.

I.3.1.4 Почви

Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно ерозирали. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси - ерозията. Природо-ресурсният

потенциал по отношение на почвите годни за стопанско използване е ограничен от силно разчленения релеф, високия наклон на страничните склонови форми и антропогенното въздействие. Почвената покривка е ресурс за развитието на селското стопанство, което от своя страна създава условия за практикуването на селския туризъм.

I.3.2 Административно-териториална характеристика

Административно устройство и функции

Община Девин е разположена в югозападната част на Родопите и административно попада в област Смолян. На юг общината граничи с Република Гърция, на изток с община Смолян и Чепеларе, на север с община Кричим и община Родопи, а на запад с община Батак и Борино. Общината включва един град Девин и 15 села. Територията се определя като високопланинска гранична територия. Общината е част от Южен централен район за планиране. Самата Смолянска област има граници освен с Гърция, с областите Пловдив, Пазарджик, Кърджали и Благоевград.

Съгласно йерархичната система от градове-центрове на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Девин е определен на 4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини. Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др. В общината има 16 бр.населени места,от които 15 села и гр.Девин. Всички села са с население под 1000 ж., като само с.Грохотно, с.Гьоврен, с.Лясково, с.Селча и с.Триград са с население над 500 ж.

Административен център на Община Девин е град Девин - той е подреден амфитеатрално в едноименната котловина на 710 м. надморско равнище. Отстои на 220 км от гр. София, на 45 км от гр. Смолян и на 35 км от планинския туристически курорт "Пампорово". Всички населени места в общината са с надморска височина над 700 м (съгласно ЕКАТТЕ), нещо повече - 63% от тях са с надморска височина над 1000 м. с изключение на с. Михалково, което е с надморска височина между 500 и 699 м.

Типът на жилищното застрояване е както следва: 18 блока над три етажа,а останалите са еднофамилни къщи и кооперации до три етажа.

I.3.3 Социално-демографска характеристика

I.3.3.1 Население

По данни от преброяването на населението към 01.02.2011 г. в община Девин наброява 13 013 души или 10,69% от населението на областта. По данни на ГД ”ГРАО” жителите на общината по настоящ адрес за последните 5 години са както следва:

Таблица 1. Данни на ЕСГРАОН за броя на жителите по настоящ адрес за последните 5 г. в община Девин

Година	2012	2013	2014	2015	2016 (15.01.2016)
Брой жители по настоящ адрес	12 601	12 340	12 121	11 911	11 930

Броят на жителите по настоящ адрес към 15.12.2016 г е както следва: в гр. Девин 6383 ж., с. Беден 365 ж., с. Брезе 385 ж., с. Водни пад 7 ж., с. Грохотно 865 ж., с. Гьоврен 863 ж., с. Жребево 87 ж., с. Кестен 74 ж., с. Лясково 724 ж., с. Михалково 290 ж., с. Осиково 321 ж., с. Селча 584 ж., с. Стоманево 231 ж., с. Тешел 1 ж., с. Триград 562 ж. и с. Чуруково 39 ж.

През туристическия сезон броя на населението нараства с около 1 500-2 000души.

Средната гъстота на населението за 2013 г. е 22 души на кв.км, като остава по-ниска от средната за страната. Това се дължи на местоположението на общината, която се намира в периферен граничен и труднодостъпен район.

В община Девин има демографската криза и през последните години тя се задълбочава. Влияние върху демографското развитие на общината оказват световните и

национални демографски процеси - намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните - увеличена смъртност и интензивна емиграция. В резултат на тези процеси населението на общината намалява и застарява ежегодно. Прирастът в община Девин е отрицателен и през последните години се движи в диапазона от „-99" до „-112", като през 2011 г. приема максимално отрицателна стойност. Налице е по-силно проявен демографски срив както по отношения на средния показател за областта, така и по отношения на показателя на национално ниво. Общото за трите сравнявани териториални единици (държава, област, община) е следното - по-високите показатели при мъжете, в сравнение с тези при жените. Докато по отношение на областта (- 769), естественият прираст в общината е „-108", то изоставането спрямо средния за страната естествен прираст (-5,1‰) е повече от притеснително.

Данните за миграция (най-вече вътрешната) на населението за общината показват, че изселените са повече от заселените, като механичния прираст е с отрицателен знак.

Съотношението на градското към селското население към 2012 г. е 54%:46%, което съотношение се запазва и през 2013 г. и 2016г.

Най-голям относителен дял на населението имат хората на възраст между 40 и 60 години (32%). На второ място е дела на хората над 60 години, който е 27%, а най-малко процентно съотношение има представителите на младото населението до 20 годишна възраст, едва 18%. Отрицателната демографска картина в община Девин се дължи, както на все по-малко родените деца, така и на силно застаряващото население в градовете и селата. Това са причини, породени от неблагоприятната икономическа конюнктура страната и на местно ниво, които лишават по-голямата част от младото население от възможност за намиране на работа и препитание. В резултат младото население с образование и в трудоспособна възраст напуска пределите на Общината и се отправя към други региони, за да търси по-добри възможности за реализация.

I.3.3.2 Прогноза за брой на населението

Въз основа на демографската прогноза на НСИ за страната и област Смолян могат да се очертаят тенденциите за демографската промяна в община Девин.

Таблица 2. Прогноза за населението

Години	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Област Смолян	109880	107935	106000	104124	102285
община Девин	11438	11196	10956	10733	10511

Намалението през целия хоризонт, за който се разработва програмата се дължи най-вече на:

1. Намалението на фертилния контингент и на коефициентите за плодовитост и изселванията от общината на млади жени и семейства във фертилна възраст.
2. Увеличение на умиранията сред възрастното и старо население на общината.

Горното намаление ще окаже по-слабо влияние върху социално-икономическото развитие, ако се компенсира със засилване качеството на образователната и професионалната подготовка, професионалната реализация в общината и увеличаване на заетостта, подобряване на качеството и обема на стоките и услугите и пълното и ефективното използване на природните ресурси.

I.3.4 Безработица и трудова заетост

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното население.

Безработицата може да се приеме за основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст.

Безработните лица за Общината през 2013 г. са 1829 като от тях 723 са безработни в град Девин и 1106 в останалите населени места. Нивото на безработица, регистрирано през 2016 г. е 24,8%. Като социално слаби през 2016 г. се определят 19,7% от населението на общината.

*I.3.5 **Показатели за доходи***

За област Смолян основните приходи на домакинствата са работната заплата и пенсиите, следвани от самостоятелната заетост и други приходи.

Основен индикатор за доходите на домакинствата е средната годишна заплата на наетите лица в общината. Динамиката за периода от 2008 до 2014 е към увеличаване. Съгласно публикацията на НСИ „Районите, областите и общините в Република България 2014", средния доход за област Смолян на глава от населението е 5 315 лева и съответно средния доход за регион Смолян на домакинство е 12 882 лева. За община Девин средният общ годишен доход на лице от домакинство е 3 845 лв., а средният общ разход на лице от домакинство е 3 610 лв. Доходите на домакинствата са с около 68% по-ниски от средните за ЕС.

I.3.6 Структура на икономиката, процеси, проблеми

Икономиката на град Девин е насочена най-вече към търговията, хотелиерство и ресторантьорство, преработващата промишленост, селско, горско и рибно стопанство. В процентно отношение най-голям дял в общинската икономика има секторът на търговията с 36%, на второ място с 18% е туристическият сектор, а на трето и четвърто са преработващата промишленост - 8% и селско-стопанският и горският сектор със 7%.

В общината стопанските субекти попадат в категориите на микро- (с до 9 заети) и малките (с 10-49 заети) предприятия, като преобладаващи са микро-предприятията.

Рентабилността на производствените предприятия в общината като цяло е ниска, поради липсата на съвременни технологии. Изключение правят "Девин" АД - гр. Девин /предприятие за бутилиране на трапезна минерална вода/; "Атлантик Дивайн" АД - гр. Девин /цех за бутилиране на трапезна минерална вода/, „Балдаран спринг" АД - гр. Девин /цех за бутилиране на изворна вода/, и ТПК "Михалково" - с. Михалково /цех за бутилиране на естествено газирана минерална вода/.

От технологична гледна точка, общинската икономика може да се квалифицира като твърде ресурсоемка. Ресурсоемкостта се обуславя от големите производствени разходи за суровини, енергии и горива, транспортната отдалеченост, остарялата не енерго ефективна техника, ниското ниво на инвестиции и иновации. Това води до оскъпяване на продукцията и понижаване на конкурентно способността на местните и външни пазари. Изключения правят бутилираната минерална вода, шивашките изделия и бичените иглолистни материали.

I.3.7 Промишленост и строителство

Водещ отрасъл в икономиката на община Девин е преработващата промишленост, която формира 66% от приходите от стопанска дейност и 38% от заетостта в общината. Тук преобладават предприятия, занимаващи се с дървообработване и дървопреработката, както и тези от леката и хранително-вкусовата промишленост, машиностроенето и електротехническата промишленост.

На територията на общината функционират и няколко предприятия от строителния сектор, които са специализирани в строителство на хидротехнически съоръжения и производство на бетон, бетонови изделия и инертни материали.

I.3.8 Селско, горско и рибно стопанство

Растениевъдство

Възстановяването на земята в стари реални граници в ранния период на прехода води до раздробяване и разпокъсване на земеделските масиви, респективно до затруднено механизиране, обработване и неефективно прилагане на различни селскостопански и химически технологии. Процентът на използване на земята е нисък, а този на необработваемите земи - висок.

Вследствие неспазване на агротехническите и фитосанитарните изисквания е влошеното състоянието на почвите. Липсата на добре развит маркетинг оказва негативно въздействие върху цените и често ограничава възможностите за пълна реализация на продукцията. Около 80 % от земеделските производители пласират основната част от продукцията си на случайни прекупвачи.

От селскостопанските култури се отглеждат предимно картофи, ягоди, малини, лечебни и етерични растения.

Животновъдство

Животновъдството в Община Девин бележи тенденция към постоянно намаление. Отглеждат се животни предимно за задоволяване на собствените нужди на местното население, поради липсата на пазар за произведената продукция и ниските изкупни цени. Породният състав при едрия и дребния добитък е влошен, а продуктивността намалена. Основно в сектора се развиват овцевъдството и говедовъдство.

Главен недостатък на селското стопанство в община Девин е, че няма възможност за постигане на конкурентни цени за произведената растителна и животинска продукция спрямо същата продукция, произведена в полските райони.

Горско стопанство

Горското стопанство се характеризира със запазен относителен дял в развитието на икономиката на общината, поради запазените държавни структури. Слаб е ръстът в създаването на нови насаждения, както и в лесокултурните мероприятия, което предполага изпълнението на ефективни мерки за подобряване на горския фонд.

Развитието на горското стопанство е едно от основните предимства, които има Община Девин. То е един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворастящи билки, гъби, плодове и др.

Рибно стопанство

Производството на аквакултури е традиционно развито на територията на община Девин - първите рибовъдни пъстървови стопанства са създадени през 70-те и 80-те години на миналия век. Отглеждат се предимно студенолюбивите видове и основно дъгова пъстърва, но се отглеждат и малки количества балканска пъстърва, сивен, както и други видове риба.

В последните години има разширяване на производството, но и специализирането му основно в производство на дъгова пъстърва и диверсифициране на преработката, което обаче обуславя нуждата от внос на рибни продукти.

I.3.9 Туризъм

Туристическият сектор - ресторантьорството и хотелиерството, заедно със съпътстващите услуги търговия и транспорт - формират 24% от приходите и 23% от заетостта.

По данни на община Девин, през 2014 г. **местата за настаняване** от клас А (хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически селища и вили) са общо 7 с капацитет 715 легла, в т.ч. 4 СПА хотела с 657 легла, 1 хотел с 33 легла, 1 мотел с 5 легла, 1 вила с 20 легла.

Местата за настаняване клас Б (семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, къщи за гости, стаи за гости, апартаменти за гости, бунгала и къмпинги) са 78 с капацитет 793 легла, в т.ч. 15 семейни хотела с 365 легла, самостоятелни стаи - 42 бр. с 223 легла, 19 къщи за гости с 186 легла, 1 пансион с 13 легла, 1 бунгала с 6 легла.

На територията на общината има и две хижи със 126 легла.

Заедно с хижите, общият брой на местата за настаняване в община Девин през 2014 г. е 87 с общ капацитет 1634 легла.

Тези цифри показват 36 % ръст спрямо 2011 г. за броя на местата за настаняване и само 2 % ръст в броя на леглата, което се дължи на разкриването предимно на обекти тип „самостоятелни стаи" и затваряне на някои обекти с по-голяма леглова база.

Към 2016 г. на територията на община Девин са регистрирани 104 **заведения за хранене и развлечения** :

- 31 заведения за бързо обслужване ;
- 2 туристически столови;
- 1 туристически бюфет;
- 29 питейни заведения ;
- 25 бр. ресторанта ;
- 14 бр. барове ;
- 2 бр. кафе-сладкарници;

Заведенията за хранене и развлечения са с достатъчен капацитет да задоволят нуждите на туристите.

Туризмът в община Девин все още не е разгърнал пълния си потенциал, въпреки съществуващите предпоставки за неговото развитие като природни дадености, културно наследство и изградена туристическа инфраструктура. От една страна, това се дължи на обективни фактори - като последиците от икономическата криза (спад в броя на туристите, ниски маржове на печалба в сектора), недостиг на финансови средства в общинския бюджет за поддръжка и изграждане на базова и туристическа инфраструктура. От друга страна, причината може да се търси и в чисто субективни фактори - като непълното разбиране на общинска администрация относно нейната роля в управлението на дестинацията.

Изводи и обобщения

За състоянието на местната икономика важат следните изводи:

- Икономиката на община Девин се базира основно на секторите Туризъм, Селско, горско и рибно стопанство, Дървопреработване и Хранително-вкусова промишленост (предимно бутилиране на минерални и изворни води)
- Селско-стопанският сектор се явява един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворастящи билки, гъби, плодове и др., както и за развитие на селски туризъм като алтернатива за заетост
- В сектор Рибарство е необходимо да се подобри производството и маркетинга на нови продукти, да се засили въвеждането на нови технологии и развитието на иновационни производствени методи
- Конкурентоспособността на местната икономика е слаба, което се дължи на лошото състояние на ДМА и прилагането на остарели технологии. Налице е остра нужда от модернизиране на производствените мощности, диверсифициране на икономическите сектори и навлизането на иновативни услуги и продукти в местната икономика
- Необходимо е да се засили професионалното обучение на заетите, в т.ч. по отношение на нови технологични решения и предлагане на иновативни продукти и услуги, както и да се създадат допълнителни стимули за заетост и самонаемане на безработни лица
- Сътрудничеството между отделните производители и производства е слабо и има нужда от изпълнение на ефективни мерки за преодоляването на този недостатък. Има потенциал за стимулиране на местния бизнес чрез обвързване на отделните икономически сектори и създаване на кръгова икономика.
- Туристическата индустрия на община Девин към момента страда от ниска заетост на легловата база, сезонност, едностранчиво предлагане, не координирано информационно обслужване, липса на партньорство между заинтересованите страни, липса

на маркетингова стратегия, слаба комуникационна политика и сравнително ниска ефективност.

I.3.10 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

I.3.10.1 Транспортни връзки

Поради своя характерен ландшафт, Община Девин има ограничена достъпност и разчита единствено на автомобилния транспорт за всички видове превози. Най- близкото отстояние до железопътната мрежа е 56 км /гара Кричим/. Автомобилният парк е притежание на стопанските субекти и гражданите на общината и в преобладаващата си част е на възраст от 10 до 30 години. Това води до увеличаване себестойността на превозите и до замърсяване на околната среда.

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска: клас IV - 98.3 км. и клас III - 76.7 км. Първокласен и второкласен път няма. Гъстотата на пътната мрежа е 0.304 км/кв.км. Пътната мрежа е в лошо състояние. Всички елементи, като се започне от габарита, настилката, кривите и т.н не отговарят на стандартите за сигурност и комфорт на пътуване. Поддръжката им е затруднена поради голямата надморска височина и стръмните склонове.

До всички населени места с изключение на с. Брезе са осигурени транспортни връзки с общината на базата на сключени договори с трима превозвачи.

I.3.10.2 Водоснабдяване, канализация н третиране на отпадъчните води

Водоснабдени са всички населени места на територията на общината. Водоизточниците са местни, с добри качествени показатели и достатъчен дебит за нуждите на населението. Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от 45 водоизточника-каптажи. В по-голямата част от тях, водоподаването е по гравитачен начин. Има изградени 5 броя автоматизирани помпени станции, с инсталирана мощност 1035 KW: две в с. Беден и по една в гр. Девин, кв. Настан, с. Михалково, и с. Гьоврен.

Основното водоснабдяване на гр. Девин се осъществява с гравитачен водопровод от каптаж "Балдарана"..

Изградената водопроводна мрежа е физически остаряла и амортизирана, с нисък коефициент на полезно действие, чести аварии и големи загуби. Това налага спешната необходимост от подмяна и реконструкция.

В повечето населени места са изградени канализационни мрежи, но не са обхванати в събирателни клонове, с цел насочване и отвеждане на отпадъчни води към пречиствателни съоръжения. В новопостроените квартали на някои населени места няма изградена канализация. Необходимо е частично изграждане на канализационни мрежи в с. Грохотно, с. Триград, с. Михалково и кв. Кусвица, гр. Девин.

На територията на община Девин има 4 бр. пречиствателни станции за отпадни води, които обслужват селата Триград, Грохотно и Селча.

I.3.10.3 Използвани енергоносители.

Техническото състояние на електроенергийната система е сравнително добро и в момента може да поеме по-голямо натоварване. Наложителна е реконструкция на отделни междуселищни и вътрешноселищни мрежи, подмяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на допълнителни трафопостове. На територията на общината са изградени обекти на хидрокомплекс "Средна въча" от хидроенергийна каскада "Доспат - Въча". Произвежда се ел.енергия от две ВЕЦ: ВЕЦ "Девин" с мощност 80 МВТ и ВЕЦ "Тешел" с мощност 60 МВТ. Изграден е язовир "Цанков камък" с прилежаща ВЕЦ, която е с проектна мощност 85 МВТ. Водноелектрическата централа участва при покриване на върхови и подвърхови товари, регулиране на честотата и бърз резерв при отпадане на основната мощност.

През 2016 г. на територията на община Девин функционират общо 9 бр. енергийни обекти за производството на електрическа енергия от възобновяеми източници - 8 водноелектрически централи и 1 фотоволтаична централа.

I.3.11 Екологична характеристика на Община Девин. Предвидени дейности и мерки

Въздух

Чистият планински въздух, прочут с лековитите си качества, е основен природен ресурс на общината и важен фактор за нейното бъдещо социално- икономическо развитие като център за планински и балнеологичен туризъм. Атмосферният въздух в района на общината е под изразено антропогенно влияние през есенно-зимния период вследствие на емисиите главно от горивните инсталации. Натоварването на атмосферата е значително под средните показатели на страната. Освен това следва да се подчертае високата репродуктивна способност на въздушната среда в този район, обусловена от специфичните орографски и климатични условия и много голямата роля на горско - дървесните насаждения.

Води

Община Девин е богата на качествени източници на питейна вода. Наличните водни ресурси са в състояние да посрещнат нуждите на общината в перспектива. Водите - карстови и минерални, са с изключителни качества и са основен ресурс в общината за нейното социално-икономическо развитие. Все още по-голямата част от населението не се обслужва от съвременни и ефективни съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

Почви

Общото състояние на почвите в общината е добро. Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно еродирани. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси - ерозията. Обработваемите земи са подложени на такива процеси.

Гори

Горският фонд, предимно иглолистни гори, заема 74 % от територията на общината. Горскостопанската дейност не се отличава особено от лесоустройствените проекти, поради което не са установени нарушения в горските екосистеми.

Животински свят

В община Девин е запазено голямото разнообразие в животинския свят. Значителни територии и природни обекти в района са под закрилата на природозащитното законодателство.

Защитени територии и чувствителни екосистеми

В община Девин има два резервата, пет защитени местности и две природни забележителности.

- Резерват "Старата гора" /Шабаница/, създаден със Заповед №2245/30.12.1956 г. на Главно управление по горите с цел " Опазване на вековна буково-смърчова гора с възраст над 200 год., а отделни смърчови екземпляри и над 350 год.". Намира се в землището на с.Триград на 1700-1800 м надморска височина, в близост до границата ни с Република Гърция. Резерватът е достъпен за разглеждане.
- Резерват „Казаните” – Разположен е в землището на с. Гьоврен на площ от 161 ха, на 950-1000 м надморска височина, върху изключително стръмни терени. Създаден за съхранение на насаждения съставени предимно от бяла ела, бял и черен бор, смърч и бук на възраст 80-100 години.
- Защитена местност "Триградско ждрело" - обявена със Заповед № 4021/06.12.1963 год. на КГГП на МС. Представлява дълбок пролом по течението на р.Триградска, с площ от 314 ха. Варовитите скали на ждрелото са сред най- богатите местообитания на ендемични, редки и реликтни растителни и животински видове в България. Триградска река образува бистри и дълбоки вирове, изчезва при пещерата "Дяволското гърло" и се появява след 500 м., като буен карстов извор. По подземният път на Триградска река се намират 12 водопада, като всички са образували ерозионни котли.

- Защитена местност "Чаирите" - Обявена със Заповед № 3751/30.11.1973г. на МГОПС. Представлява живописна местност, в която се намират 6 бр. естествени свлачищни езера, планински бисер, сред които е "Синият вир", скътан сред вековна смърчова гора. Намира се в землището на с.Триград.
- Защитена местност "Поречието на река Девинска" - обявена със Заповед № РД - 618/08.07.2002 г., създадена с цел съхраняване на уникални растителни и животински съобщества.
- Защитена местност "Храстево", която се намира на територията на град Девин. Обявена за защитена местност с РД-173/23.02.2012 г. Населена с вековен черен бор с участието на горун, цер, обикновен габър, бук и др. редки видове дървета.
- Защитена местност „Старата Гора", която се намира при с. Кестен и с. Триград. Обявена е за защитена местност след прекатегоризиране на буферната зона на резерват Шабаница със Заповед No.РД-505 от 12.07.2007 г., обн. в бр. 72/2007 на Държавен вестник
- Природна забележителност "Струилски дол" е водопад на река в землището на гр. Девин. Височината на пада е 3.0 м., надморската височина - 1000 м., заема площ от 0.5 ха. Обявена със Заповед № 3796/11.10.1965 год. на МГГП.
- Природна забележителност "Настанска могила" е скално образувание с площ 3.0 ха. Надморската височина е 1200 м. Обявена със Заповед № 1120/02.07.1968 г. на МГГП. Целта на обявяването му е да се запази характерният скален гребен, завършващ с хобот на слон. Намира се в местността "Настанска могила" в землището на гр.Девин, кв.Настан, на територията на ДЛ-Девин.

II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението следва реда на изготвените анализи, пълният текст на които е представен в Приложенията към настоящата програма.

II.1 Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците

Основният извод от анализа на нормативната уредба на община Девин е, че в съответствие с новите изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в действащата нормативна уредба следва да се регламентират задълженията на общинската администрация по одобряването на плановете за управление на строителни отпадъци и отчетите за изпълнението им във връзка с въведените промени в процедурата по чл. 11 от ЗУО с която се изисква кмета на съответната община да одобрява всички планове за управление на строителните отпадъци. След практическо въвеждане на съответните системи за разделно събиране е необходимо също да се актуализират някои вече регламентирани задължения на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на рециклируеми и био-отпадъци и др.

II.2 Анализ за отпадъците

II.2.1 Анализ на битовите отпадъци

От направеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците, който се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на битовите отпадъци за периода 2011 -2015 година могат да се направят изводи че:

1. количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване през периода 2010-2015 г. се запазват относително в постояни и граници между 227 и 260 кг./жител/година;

2. въз основа на данните за морфологичния състав на отпадъците делът на подлежащите на рециклиране хартиени, пластмасови, стъклени и метални отпадъци е около 40,65%, а делът на биоотпадъците (хранителни, зелени и дървесни) е 37,47%.;

3. За масово разпространените отпадъци няма натрупани данни, от които да могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране – натрупаните данни за предходни години показват сериозни вариации в количествата като през последните години е налице намаляване на количествата разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци. Освен това количествата се пренебрежимо малки за да допринесат за изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци. Събраните портативни НУБА също имат нищожен принос - от момента на сключване на договора през 2009 г. до 2015 г. са събрани и предадени за последващо третиране 818 кг. Събраните количества ИУЕЕО от 2009 г.до 2015г. са 10 235 кг. с организацията по оползотворяване „Елтехресурс" АД, с която има сключен договор от 23.10.2009г. е за събиране, транспортиране, временно съхранение, оползотворяване и обезвреждане на ИУЕЕО. За останалите видове масово разпространени отпадъци никога не са сключвани договори с организации по оползотворяване;

4. все още няма функциониращи системи за събиране на едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата, хранителни и зелени отпадъци, съответно не е налична информация за тези видове отпадъци, в т.ч. не се отчитат данни за отпадъците от поддържането на зелената система на града.

5. към момента все още не е взето решение на общото събрание на регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) за разпределението на задълженията между отделните общини в региона, което се изисква съгласно чл.8, ал. 2 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци.

II.2.2 Анализ на производствени неопасни отпадъци

На територията на общината се образуват отпадъци типични за производствените предприятия в общината – органични отпадъци от дървообработване и дървопреработката, както и тези от леката и хранително-вкусовата промишленост. Големи генератори на производствени отпадъци не функционират към настоящия момент. неопасните отпадъци от производствените предприятия се предават за последващо третиране на лица с разрешение, комплексно разрешително, и/или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО.

На територията на община Девин и в съседните общини от региона има пунктове за изкупуване на метал-съдържащи отпадъци, но общината не получава данни за количествата, което затруднява отчитането на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци

II.2.3 Анализ на строителни отпадъци

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Издават се разрешения и е определено място за извозване и депониране на строителни отпадъци (местност „Яза”-гр.Девин) и количествата на отделните видове строителни материали се отчитат в обемни единици. Тези данни могат да бъдат ползвани в случай, че на инвестиционен интерес за изграждане на инсталация за рециклиране на натрупаните отпадъци.

II.2.4 Опасни отпадъци

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ, но общината не получава данни. Производствени опасни отпадъци не се образуват. Най- голям дял в общото количество на опасните отпадъци имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак. Дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разрешителните им документи за дейности с отпадъци без да се ползва общинска инфраструктура.

На територията на общината са разположени 8 броя циментови кубове, в които са складирани 32 тона пестициди за растителна защита, съгласно информацията в Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди.

В Община Девин няма организирана система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, съответно липсват данни за този вид отпадъци.

II.2.5 Утайки от ПСОВ

На територията на общината има 4 бр. ПСОВ, които обслужват селата Триград, Грохотно и Селча. Понеже са построени през 2014г и са пуснати в експлоатация през 2015 все още не е достигнат режим, при който се образуват утайки подлежащи на третиране, съгласно законодателството по управление на отпадъците. Понастоящем образуваните отпадъчни води, които не отговарят на критериите за заустване се изсмукват и извозват за допълнително третиране в пречиствателна станция за отпадни води.

II.2.6 Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от „Многопрофилна болница за активно лечение" /МБАЛ/ ЕАД - град Девин, както и от всички лекарски и стоматологични практики за първичната извънболнична медицинска помощ, но съгласно действащото законодателство данните не се докладват до общината.

В заключение относно проблеми по отношение на събирането на данни може да се обобщи, че в община Девин е необходимо създаването на система за събиране и обработка на данни от изпълнителите, които имат договори с общината и предприятията с общинско участие, както и получаването на информация от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа и въвеждане на механизми за получаване и оценка на достоверността на отчитаните от организациите по оползотворяване количества. Всичко това ще спомогне за установяване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

II.3 Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

II.3.1 Събиране и транспортиране на отпадъци

В момента община Девин, чрез Общинско предприятие „Благоустройство и комунално стопанство”-Девин (ОП БКС-Девин) самостоятелно извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия. Обхванати са всички населени места. Общия обем на поставените съдове е 545 710 литра, което се равнява на 46,82 литра на жител (11 655 жители съгласно данните на НСИ за 2015г.). По този показател община Девин има по-лоши показатели в сравнение с другите общини от региона Доспат (90,77 л./ж.), и община Борино (66,6 л./ж.). По-лошите показатели са вследствие на по-високия брой индивидуални съдове, които обаче са по-удобни за населението.

В общинския център – гр. Девин е изградена система за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, образувани от бита, търговски и административни сгради. Системата се обслужва от ОП БКС-Девин и се финансира изцяло с общински средства. Разположени са 118 бр. цветни контейнери по уличната мрежа, които се обслужват два пъти седмично. Сортирането и балирането на отпадъците също се извършва самостоятелно от ОП БКС-Девин.

В изпълнение на сключен договор с организацията по оползотворяване „ЕКОБАТЕРИ” АД съвместно с община Девин е изградена система за разделно събиране на НУБА. В гр. Девин са определени 59 места за събиране на портативни НУБА.

В община Девин не са изградени места за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, отработени масла, излезли от употреба гуми. Събирането на Излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване се организира от „Елтехресурс АД и се извършва кампанийно, чрез мобилен събирателен пункт.

В общината не е организирана система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

Не се извършва разделно събиране на биоотпадъци с изключение на зелените отпадъци от поддържането на зелената система на града. Понастоящем съществуващите практики в община Девин (и в останалите общини от РСУО) не осигуряват съвместно постигането на регионални цели по чл. 31, ал. 1 от ЗУО.

II.3.2 Предварително третиране на отпадъци

Разделно събраните отпадъци от опаковки се сортират и балират от служители на ОП БКС-Девин. На територията на общината не се изпълнява друго предварително третиране на отпадъците, като компостиране, раздробяване или сортиране.

За транспортиране на събраните битови отпадъци до регионалното депо се извършва претоварване с челен товарач в автомобил с голям капацитет,оборудван с устройство за пресоване на отпадъците.

II.3.3 Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Понастоящем прилагането на дейности по оползотворяване в община Девин е ограничено до материали, които имат търговска стойност. Към момента в общината няма въведено компостиране на разделно събрани отпадъци.

През 2008 г. по проект финансиран от ПУДООС са раздадени около 150 бр. компостери във всички населени места в общината. Проведени са обучителни семинари с хората, на които е разяснено как да се използват тези компостери. Поради вида на компостерите (изработени от дъска и тънка метална мрежа), само около 10% от тях продължават да се използват, а останалите са напълно амортизирани. Към момента количествата отпадъци, които се компостират в домашни условия са незначителни и не оказват влияние върху количествата на образуваните битови отпадъци. Въпреки това може да се приеме, че проектът е постигнал положителен ефект, тъй като хората вече са запознати какво представлява домашното компостиране.

Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци", което се използва от общините Девин, Борино, Доспат,Сатовча и Сърница. Регионалното депо е разположено на територията на община Доспат до с. Барутин. На него се депонират основно битови, строителни и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали. Взето е решение на регионалното сдружение да кандидатства с проектно предложение по приоритетна ос 2 на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г." (ОПОС 2014-2020 г.) за изграждане на инсталации за компостиране и инсталации за предварително третиране на отпадъци за нуждите на цялото РСУО.

II.4 Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Нерегламентираните сметища са закрити. На територията на общината са разположени 8 броя циментови кубове, в които са складирани 32 тона пестициди за растителна защита, съгласно информацията в Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди.

II.5 Анализ на институционалния капацитет

Дейностите по събиране, транспортиране, сортиране, предварително третиране, временно съхраняване, оползотворяване; обезвреждане на отпадъците, възложени от общината са възложени на Общинско „Благоустройство и комунално стопанство"-Девин. По действащата общинска нормативна уредба за календарната 2016 г. не са съставяни предписания и актове за установяване на административни нарушения, но са издавани предписания вследствие, на което нарушенията са отстранени своевременно. Необходими са мерки за повишаване капацитета на служителите по отношение прилагането на действащата нормативна уредба и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците.

Община Девин участва в "Регионално сдружение за управление на отпадъците между общините Девин, Сатовча, Борино и Доспат"

II.6 Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Финансирането на услугите и дейностите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява чрез събиране на такса "Битови отпадъци", определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на Общината за съответната година. За жилищни и нежилищни имоти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци. В резултат на тази политика се получават диспропорции и кръстосано финансиране.

При средногодишен доход от 3 845 лв. на лице от домакинство и средно 2,4 лица в домакинство. средногодишен доход на домакинство за община Девин е 9 319,15 лв (12 882 лв./дом. за област Смолян, през 2014 г.). В този случай границата на поносимост за услуги по управление на отпадъците, които едно домакинство може да си позволи (1% от дохода) възлиза на 93.2 лв./дом./г. или общо за общината 452 537,99 лв./г. (при 2,4 бр. ж./домак.). Реално събраните от домакинствата средства за управление на отпадъците са под границата на поносимост, т.е. текущите нива на таксата са поносими за населението.

В община Девин след 2014г. приходите от такса смет не покриват напълно разходите за управление на отпадъците. За да се постигнат изискванията на новоприетото законодателство и във връзка с преминаването към регионално управление на отпадъците е необходимо приходите от ТБО да нарастват за да покриват оперативните и инвестиционните разходи.

II.7 Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Повишаването на общественото съзнание на населението за дейности с широко обществено значение се извършва основно чрез сайта на Община Девин, чрез провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва се отделя на работата с подрастващите.

Целенасочени мерки за информираност са предприети в рамките на проекта за разширението на регионалното депо, както и във връзка с планираното изграждане на претоварна станция и съоръжения за компостиране и предварително третиране на битовите отпадъци.

До момента не е разработена специализирана информационна кампания, насочена към гражданите с цел да ги информира относно наличните системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците.

II.8 Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците

Общинската администрация предоставя информация в съответствие с документите, определени с нормативната уредба по управление на отпадъците. Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината.

III. SWOT анализ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите "силни страни" и "слаби страни". Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на "възможности" и "заплахи".

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

I. Достижения и силни страни

1. Разработени са дългосрочни планове за реализация на необходимите инвестиции в инфраструктура за обезвреждане на отпадъците на ниво регион за управление на отпадъците и в частност за общината.
2. Изграден е необходимия административен капацитет на различните нива на управление на отпадъците – регионално сътрудничество, планиране, разработване на програми и нормативни документи и осъществяване на контрол
3. Инвестициите за изграждане на необходимата инфраструктура за обезвреждане на отпадъците са осигурени и предстои разширение на регионалното депо.
4. Нормата на натрупване на отпадъци е под средната за страната, а България е една от страните с много ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител в ЕС.
5. Ликвидирани са депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.
6. Приложен е регионален принцип за управление на битовите отпадъци.
7. Установена е практика за налагане на законодателството, чрез ефективен контрол в сектора.

II. Проблеми и слаби страни

1. В местната нормативна уредба не са въведени разпоредби осигуряващи изпълнението на някои изисквания на националното законодателство – най-вече задълженията за разделно събиране на био-отпадъци и други рециклируеми отпадъци (различни от масоворазпространените) от домакинствата, предприятията и търговските обекти.
2. Значително повишаване на такса битови отпадъци може да доведе до надхвърляне на границата на поносимост за домакинствата.
3. Недостатъчна координация между общините участващи в регионалното сдружение и забавяне при вземане на решения за разпределение на задълженията за изпълнение на регионалните цели за рециклиране на битови отпадъци и разделно събиране и оползотворяване на био-отпадъци.
4. Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и разработването на местната нормативна уредба, програми и стратегии.
5. Не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят” по отношение на всички масово разпространени отпадъци, поради което се налага да се отделят публични средства за разделно събиране и третиране.

6. Липса на система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата и осигуряване на тяхното екологосъобразно третиране.
7. Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци.
8. Недостатъчно добро ниво на информационно обезпечаване за проследяване изпълнението на целите за рециклиране и на процесите, свързани с вземането на информирани управленски решения и изготвяне на стратегически документи.
9. Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и насърчаване на разделното събиране на отпадъци.
10. Липса на специално разработена програма за провеждане на информационни кампании за информиране на обществеността и повишаване на общественото съзнание по въпросите на управление на отпадъците.
11. Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите. свързани с дейности по управление на отпадъците.

III. Възможности

1. Използване на публично частното партньорство и финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците – изграждане на претоварна станция, съоръжения за компостиране и предварително третиране.
2. Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците.
3. Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци.
4. Изграждане на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците.
5. Въвеждане на нови ефективни технологии, допринасящи за ефективно рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
6. Подобряване на ефективността на системите за управление на масово разпространени отпадъци с цел осигуряване на висококачествено рециклиране и прилагане на принципа за разширена отговорност на производителя по отношение на всички масово разпространени отпадъци.
7. Осигуряване на прозрачност при определяне на такса битови отпадъци за гражданите и бизнеса и въвеждане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци".

IV. Заплахи

1. Намаляващо население и слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.
2. Необходимите средства за изграждане и експлоатация на изискваните с новоприетото законодателство съоръжения са значителни.
3. Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението.
4. Въведените в законодателството количествени цели са високи и те не могат да бъдат постигнат чрез съществуващите съоръжения, което ще наложи въвеждането на други практики – предварително третиране преди депониране, събиране на хранителни био-отпадъци и други рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципа „разширена отговорност на производителят”.
5. Инфраструктурата за управление на отпадъците е планирана преди въвеждането в националното законодателство на амбициозни цели за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци и не са предвидени съоръжения за оползотворяване на по-голямата част от хранителните отпадъци.

IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им

IV.1 Стратегически и оперативни цели

Съобразно изискванията на чл. 52, ал. 4 от ЗУО общинската програма „се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците." В Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. **Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:**
Общество и бизнес, които не депонират отпадъци

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел така както са формулирани в Националния план са:

- Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда
- Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда
- Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Следвайки структурата, целите и предвижданията на НПУО 2014-2020 г в настоящата програма са разработени девет подпрограми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението както на конкретните програмни цели (стратегически/оперативни цели), така и на четирите стратегически цели на националния план.

За достигане на набелязаните цели в настоящата програма са набелязани конкретни мерки, които са описани в отделните подпрограми и обобщени в плановете за действие към тях.

Стратегически цели	**Оперативни цели**	**Подпрограма**
Цел **1**: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Намаляване на количеството на отпадъците; Намаляване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	• Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали,

		пластмаса и стъкло • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците • Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци • Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ • Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци	• Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	• Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

IV.2 Алтернативи за постигане на целите

Оптималният вариант за управление на отпадъците трябва да бъде устойчива система, която е икономически поносима, социално приемлива и екологично ефективна.

Икономическата поносимост изисква разходите за системите за управление на отпадъците да са икономически приемливи за всички сектори на обслужваното население, включително домакинствата, търговския сектор, индустрията, институциите и правителството.

Социалната приемливост изисква системите за управление на отпадъците да отговарят на потребностите на местното население и да са отражение на ценностите и приоритетите на това общество.

Екологичната ефективност изисква общите екологични тежести от управлението на отпадъците да намаляват, както по отношение на потреблението на ресурси (включително енергия), така също и по отношение на генерирането на емисии във въздуха, водата и земната повърхност.

Оптималната алтернатива предполага въвеждането на интегрираното управление на отпадъците като цялостен подход към гореизложените аспекти, включва използването на различни варианти за третиране на отпадъците и обхваща целия поток отпадъци.

Една интегрирана система за управление на отпадъците се състои от следните етапи, които са анализирани задълбочено в следващите под-раздели:

- предотвратяване образуването на отпадъците и повторна употреба на отпадъците;
- технически варианти за събиране и транспортиране на отпадъците (смесени, разделени при източника);
- съоръжение за сепариране по материали и рециклиране;
- технически варианти за третиране на отпадъците (термично, механично-биологично третиране, компостиране);
- обезвреждане на отпадъците на депо.

IV.2.1 Описание на вариантите

Отчитайки анализите и техническата информация за общината са разработени два варианта за управление на отпадъците. Всички те съответстват на изискванията за управление на отпадъците на ЕС и Р. България.

Вариантите се състоят от две части:

- Обща част, свързана с предотвратяването на образуването на отпадъци, рециклирането на масово разпространени отпадъци и компостирането на био-отпадъци, третирането на смесените битови отпадъци която е еднаква за всички алтернативи;
- Специфична част, свързана с разделното събиране на био-отпадъците, която е различна при всеки вариант.

IV.2.1.1 Описание на дейностите, които са общи за разглежданите варианти

По-долу е представено кратко описание на дейностите, които са общи за разглежданите варианти.

Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда. Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт;
- удължаване полезния живот на продуктите - произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите;
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите;
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират;
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Правилно прилаганата политика за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци може да доведе до съществени съкращения, както на разходите за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците, така и на разходите за контрол по прилагането на нормативните изисквания.

Мерките за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които следва да се предприемат на регионално и общинско ниво, могат да се обобщят както следва:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци - препоръчва се обсъждане на възможността за определянето на размера на такса битови отпадъци въз основа на реално образуваните количества, чрез което да се насърчават предприятията и домакинствата за минимизиране на отпадъците;

- Повишаване на общественото съзнание, стимулиране на многократната употреба на продукти, прилагане на комуникационни инструменти, с цел насърчаване търсенето на екологосъобразни продукти, популяризиране на схемите за „еко-маркировка" - чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението, насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им при покупката на продукти.

Детайлно описание на мерките за предотвратяване на отпадъците е представено в Раздел V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.

Рециклиране на масово разпространени и други рециклируеми отпадъци

Отговорността за разделното събиране на масово разпространените отпадъци (отпадъците от опаковки, батерии и акумулатори, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и др.) ще бъде възложена на Организации на оползотворяване. При наличие на финансов ресурс се предвижда да се продължи съществуващата практика за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, образувани от бита, търговски и административни сгради извършвана от общинското предприятие до сключването на договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки. Община Девин ще продължи да играе активна роля при планиране и определяне на изискванията към системите за събиране на масоворазпространени отпадъци дори и при сключване на договори с организации по оползотворяване.

За постигане на високи нива на рециклиране на отпадъци се предвижда:

- Сключване на договори с организации по оползотворяване за всички видове масово разпространени отпадъци и одобряване от страна на общината на програми за въвеждане на разделно събиране, включващи техническите параметри на системата за разделно събиране (брой жители обслужвани от един контейнер/място за събиране, вид на използваните контейнери, честота на извозване и др.).
- Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на други рециклируеми отпадъци, различни от масоворазпространените;
- Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с организациите по оползотворяване, действащи на територията на общинната;
- Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността, организирани на общинско ниво;

Третиране на биоотпадъци

За оползотворяване на биоразградимите отпадъци в двата разглеждани варианта е предвидено прилагане на домашно компостиране, отклоняване на зелените отпадъци от поддържане на зелената система, както и изграждане на съоръжение за открито компостиране на разделно събрани зелени и други биоотпадъци, които са подходящи за открито компостиране. Двата разгледани алтернативни варианта се различават по начина на разделно събиране на биоотпадъците.

Събиране на опасни отпадъци от домакинствата

Прието е системата да включва събиране чрез провеждане на периодични кампании с мобилен събирателен пункт, както и поставяне на контейнери в регионалния център (при регионалното депо), които ще служат за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци.

Вариантите не предвиждат обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата на територията на общината и региона.

Събиране на рециклируеми отпадъци от бита, за които не се прилага принципът „отговорност на производителят"

Предвижда се на инсталация за предватирелно третиране, която ще бъде част от проектното предложение по ос 2 Отпадъци на РСУО да се обработват разделно събрани отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло, за които не се прилага принципът „отговорност на производителят“.

Площадката представляваща претоварна станция на община Девин може да бъде обособена и като център за приемане за повторна употреба на отпадъци от домакинствата, с което ще се даде възможност на гражданите да върнат ненужни предмети, от които желаят да се освободят и същите да бъдат използвани повторно, както и за приемане на други видове предварително отделени отпадъци, доставени от населението.

Третиране на разделно събраните био-отпадъци чрез открито компостиране

За биологично третиране на разделно събраните биоотпадъци ще се изгради регионално съоръжение за открито компостиране, с дробнлка за биоразградими отпадъци, в което ще се доставят разделно събраните биоотпадъци от всички общини от региона. Описание на процесите за биологично третиране и използваното оборудване са представени в подраздел V.3.2 „Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци”.

Предварително третиране на битови отпадъци

Предварителното третиране на битовите отпадъци, преди тяхното депониране ще се осъществява чрез инсталация за сепариране на оползотворими отпадъци, разположена на територията на общината и чрез съоръжение за компостиране на разделно събрани биоотпадъци, разположено при Регионално депо за ТБО - с. Барутин.

Масовият баланс на количествата разделно събрани и третирани битови отпадъци (по отношение на община Девин) за периода на действие на настоящата програма е представена в следната таблица.

Таблица 3. Масов баланс на количествата разделно събрани и третирани битови отпадъци

		2016	2017	2018	2019	2020
биоразградими	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	145,63	145,87	147,33	148,81	150,29
	общо генерирани	1665,68	1633,20	1614,17	1597,13	1579,74
хартия и картони	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	41,43	42,59	43,02	43,45	43,89
	общо генерирани	473,89	476,89	471,33	466,36	461,28
стъкло	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	18,50	19,02	19,21	19,40	19,59
	общо генерирани	211,57	212,93	210,45	208,23	205,96
пластмаси и метал	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	40,71	41,86	42,27	42,70	43,12
	общо генерирани	465,63	468,62	463,16	458,27	453,28

инертни, вкл. строителни	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	39,94	41,07	41,48	41,89	42,31
	общо генерирани	456,85	459,79	454,43	449,63	444,74
Общо	общо генерирани	**2 937,96**	**2850,51**	**2817,30**	**2787,56**	**2757,20**
Норма на натрупване	кг/ж/г	**252,08**	**255**	**257**	**260**	**262**
население Община Девин	ж	**11438**	**11196**	**10956**	**10733**	**10511**
Количество отпадъци, генерирани от нежилищни сгради в общ. Девин	т/г	755	755	756	752,9	749,4
Количество отпадъци, генерирани от жилищни сгради в общ. Девин	т/г	2 182,96	2 095,51	2 061,30	2 034,66	2 007,80
Национални цели за намаляване на биоразградими отпадъци,%	%	55,00%	55,00%	60,00%	60,00%	65,00%
Разширяване обхвата на разделно събраните отпадъци при източника, опасни отпадъци, %	%	30,00%	70,00%	80,00%	90,00%	90,00%

Представеният масов баланс е съставен преди публикуването на мотивираната заповед на изпълнителния директор на ИАОС (съгласно чл. 13, ал. 1 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци* за определяне на конкретните цели по чл. 31, ал. 1 ЗУО за отделните общини. След влизането в сила на тази заповед плановете на община Девин за количествата на разделно събраните и рециклираните отпадъци ще бъдат актуализирани.

IV.2.1.2 Специфични характеристики на алтернативните варианти за управление на отпадъците

Към момента не е решен въпроса за разделното събиране и третирането на биоотпадъците поради което са разгледани 2 алтернативни варианта насочени именно към намиране на най-подходящото решение за събирането и оползотворяването на тази фракция от битовите отпадъци. Предвижда се регионалните цели по чл. 31, ал. 1, т. 2 за ограничаване

на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци да се изпълняват чрез компостиране на разделно събрани биоотпадъци.

За изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО следва да се осигури събирането и третирането на зелените отпадъци. Хранителните отпадъци се считат за странични животински продукти съгласно Регламент (ЕО) № 1069/2009 и трябва да се обеззаразят или чрез анаеробни методи (инсталация за производство на биогаз) или чрез компостиране, което отговаря на следните времеви температурни профили (Таблица А4-1. от Приложение № 4 към *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци*):

Таблица 4. Таблица А4-1. от Приложение № 4 към Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци

Система на компостиране	Температура	Време	За всички системи на компостиране е необходимо да се извършва аериране (обръщане и смесване на материала, за да се гарантира, че всичкият материал е изложен на необходимата температура за определения период от време.
Компостиране на открито	> 55 °C	10 дни	
	> 65 °C	3 дни	
Закрита/реакторна система за компостиране	> 60 °C	3 дни	

За малкото количество био-отпадъци, което се образува в общините от региона изграждането на закрита реакторна система за компостиране или инсталация за производство на биогаз е нецелесъобразно. Най-ефективното решение за постигане на необходимата степен на обеззаразяване при съвместното третиране на хранителните и зелените био-отпадъци е откритото компостиране с принудителна аерация, което позволява постигането на по високи температури, при които протича процеса на компостиране. Поради това други варианти за третирането на биоотпадъците не са разглеждани, но следва да се преценят предимствата и недостатъците на следните два варианта за разделно събиране на биоотпадъците:

- Вариант 1 Система за съвместно разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци
- Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

Разгледаните алтернативи се различават по вида на използваните съдове за разделно събиране и съответно вида на събираните био-отпадъци в тях.

И в двата разглеждани варианта е приета система за събиране „от врата до врата", при която биоотпадъците се събират в биоконтейнер, разположен в непосредствена близост до мястото на образуване на биоотпадъците. Прието е че броят на местата, на които ще се разположат биоконтейнери е равен на броя на местата за разполагане на контейнерите за смесени битови отпадъци. Тази система позволява индивидуално да се избира обемът на всеки контейнер в зависимост от количеството на биоотпадъците, което се образува от едно лице (генератор) или няколко лица (домакинства) в случай на жилищни блокове, многоетажни сгради и т.н

С въвеждане на ефективни системи за разделно събиране на биоотпадъците и за рециклируемите отпадъци ще се наложи да се преструктурира системата за сметосъбиране на смесените битови отпадъци. Успешното отклоняване на био-отпадъците ще даде възможност за намаляването на честотата на събиране на остатъчната фракция от потока битови отпадъци. Очаква се, че след въвеждане на системата за разделно събиране на биоотпадъци, честотата на извозване на контейнерите за битови отпадъци ще се намали двойно (от два пъти седмично на веднъж седмично).

След въвеждане на системата за разделно събиране на биоотпадъците се очаква, количеството на смесените битови отпадъци да намалее с около 30% (съгласно морфологичния състав на ТБО теглото на хранителните и градинските отпадъци в общия отпадъчен поток е 35,36%.). Въпреки това за да се запази същото ниво на удобство за

населението не се предвижда намаляване на броя на вече разположените съдове за битови отпадъци.

И двата разгледани варианта са оценени при честота веднъж седмично за събиране на смесените биоотпадъци при Вариант 1 и веднъж седмично за събиране на хранителните биоотпадъци. Приетата честота за събиране на зелените биоотпадъци при Вариант 2 е два пъти месечно през летните месеци, а през зимните месеци зелени отпадъци няма да се събират.

При двата разгледани варианта се предвижда безвъзмездно раздаване на домакинствата на биоразградими торби (от модифицирано нишесте или хартия), като по този начин няма да е необходимо допълнително оборудване на съоръжението за компостиране (оборудване за разопаковане на полиетиленови торби и въздушен сепаратор). Биоторбичките, които ще се предоставят на домакинствата, ще бъдат или от хартия или от биоразградими материали, в съответствие със стандартните методи за изпитване за биоразградимост / компостируемост (например стандарта БДС EN 13432:2004 – Опаковане. Изисквания, свързани с опаковките, оползотворявани чрез компостиране и биологично разграждане. Програма за изпитване и критерии за оценка за окончателно приемане на опаковките). Домакинствата може да използват също така вестници или стандартни хартиени торбички. Разходите за биоразградимите торби ще се покрива от такса битови отпадъци. Възможен е вариант, при който не се раздават, но това означава повече работа с обществеността и проверка на всеки контейнер преди да се извози.

Дейностите по почистване и измиване на съдовете е отговорност и задължение на генераторите на съответните биоотпадъци – домакинствата с индивидуални съдове и големите генератори.

Вариант 1 Система за съвместно разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци

Тази система за разделно събиране включва събирането на биоотпадъци от домакинствата с помощта на:

- биоконтейнер с колела (110 л), за всяко домакинство, което в момента се обслужва от кофа МЕВА за битови отпадъци
- биоконтейнер с колела (240 л), за ползване от няколко домакинства, които в момента се обслужва от 1,1 m^3 контейнери за битови отпадъци.

Съставът на биоотпадъците събирани в биоконтейнерите при този вариант е смес от хранителни и градински отпадъци, тъй като специфичните обеми за всяко домакинство позволяват събирането на сезонно различни количества градински отпадъци.

Таблица 5. Видове отпадъци допустими и недопустими за поставяне в биоконтейнерите

Какви видове биоотпадъци се поставят в биоконтейнера?			**Какви видове биоотпадъци не се поставят в биоконтейнера?**
Хранителни отпадъци	*Зелени (градински) отпадъци*	*Други биоразградими отпадъци*	
хляб;	храсти;	пера;	кости;
сладкарски изделия;	трева;	коса и	прах;
пакетчета и филтри за кафе;	листа;	животинска козина;	памперси
готвена и сурова храна;	шишарки;	хартия;	продукти за лична хигиена;
мазнини;	растения;	хартиени опаковки (без стиропор);	цигарени фасове;
млечни продукти;	дървесни отпадъци;	хартиени салфетки и хартиени кърпи;	химически пръскана трева, плевели;

яйца и черупки от яйца;	стърготини;	цветя;	дрехи и парцали;
плодове/зеленчуци;	семена;	корк;	чашки и чинии от храна;
пакетчета отчай;	слама и сено;	кутии за пица.	мъх;
месо, риба;	клони; (максимум 2 мм диаметър);		стъкло, метал пластмаси;
макаронени изделия;	семена.		медицински отпадъци;
ядки.			керемиди, чакъл;
			бои, масла и други петролни продукти;
			найлонови торбички
			отпадъци от прахосмукачки.

С цел да се предотврати разпиляването на отпадъците при тази система ще се изисква домакинствата и големите генератори на отпадъци (хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене) да изхвърлят натрупаните в дома или заведението биоотпадъци в контейнерите за събиране само на точно определени календарни дни, съобразно графика за обслужване на контейнерите.

Събирането ще се осъществява с един камион с компактиращо устройство, собственост на общинското предприятието за събиране на отпадъците, обслужваща общината.

Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

Характерно за тази система е ясното разграничение между управлението на хранителните отпадъци и управлението на градинските отпадъци, като тази система основно е насочена към събирането на хранителните отпадъци или храната с изтекъл срок на годност, или най-постоянната и "мокра" фракция от потока битови отпадъци, включително обработени храни, месо и риба.

Поради наличието на дървесни отпадъци и храсти, смесените градински отпадъци са обемисти и богати на структурни компоненти с много ниска обемна плътност (0,15 до 0,25 kg/l). За тяхното събиране се предлага използването на превозни средства с компактор/уплътнител.

За разлика от хранителните и кухненските отпадъци, градинските отпадъци изискват най- малко двоен обем на превозните средства за събиране в сравнение с теглото си. За разделно събиране на хранителните отпадъци могат да се използват превозни средства без компактор

В сравнение с тях, влажните и с нисък обем хранителни отпадъци позволяват използването на много по-обикновени и по-евтини камиони с ремарке без необходимост от механизъм за уплътняване.

Друг важен аспект е, че при хранителните отпадъци няма значителни сезонни колебания, но променливият модел на образуване на градинските отпадъци е значителен (от 50 до 100% отклонение между лятото и зимата) и е от значение и за двете системи за събиране и третиране.

Системата за разделно събиране на **хранителни отпадъци** ще бъде класическа „от врата до врата“ с честота веднъж седмично:

- 80 литрови кафяви кофи за домакинствата, които разполагат с индивидуални кофи за смесени битови отпадъци – по един за всяко домакинство.
- 240 литрови кафяви контейнери, поставени до местата, където са разположени 1100 литровите контейнери за събиране на смесените битови отпадъци.

- Събирането ще се осъществява с един камион с компактиращо устройство, собственост на фирмата за събиране на отпадъците, обслужваща общината.

Зелените отпадъци ще бъдат разделно събирани и доставяни на площадката чрез система „на доставяне“ с контейнери (1100 l) поставени на тротоара. Ще се постави по един контейнер на всеки 80 жители. Събирането ще се осъществява веднъж на две седмици от месец май до месец септември и веднъж месечно за останалите месеци Събирането на зелените отпадъци ще бъде извършено със същото транспортно средство, с което се събират хранителните отпадъци, но с по- малка честота.

IV.2.1.3 Преценка на алтернативите

В тази част от проучването е направено сравнение от техническа гледна точка на сценариите, описани в предишния раздел. Финансовата оценка на алтернативите е показана в следващия раздел.

Целесъобразността на двата варианта беше преценена по следните критерии:

- сравнение на масовите баланси
- нива на рециклиране и оползотворяване
- пазар на продуктите от инсталациите за третиране;
- зависимост от пазарите;

Важно е да се отбележи следното:

- Всички варианти постигат изпълнението на заложените индикативни цели за рециклиране на отпадъци;
- Сценариите се различават основно по начина на разделно събиране на биоотпадъците като биологично третиране е идентично;

IV.2.1.4 Баланс на масите

И при двата варианта се очаква количеството отпадъци за депониране да се намали с около 25 тегл. % , колкото е количеството на биоотпадъците в потока на битовите отпадъци вследствие, на което ще се реализира значително удължаване на полезния живот на депото и ще се редуцират разходите за претоварване и транспортиране до регионалното депо.

IV.2.1.5 Нива на рециклиране и оползотворяване

Друг важен критерий за сравнение на алтернативите е степента на рециклиране и оползотворяване на енергията. Това е от значение, защото в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, рециклирането се разглежда като много по-важно от енергийното оползотворяване.

Чрез разделното събиране при източника може да се осигури висока степен на отделяне на оползотворимите материали (биоотпадъци, подходящи за открито компостиране) и да се постигне по-висока чистота на отделените материали и следователно по-качествен компост. Успехът на разделното събиране обаче зависи от заинтересоваността на населението, която се определя от информационните кампании за повишаване на общественото съзнание и прилагането на икономически инструменти, като например определяне размера на такса битови отпадъци спрямо количеството на изхвърляните отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци.

В Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците на Министъра на околната среда и водите е посочено че когато се прилага „система „от врата до врата" за събиране само на хранителни отпадъци съдържанието на хранителните отпадъци (органичната фракция) в състава на остатъчната фракция от потока битови отпадъци, е средно 15%, а понякога и по-ниска (в границите от 10 до 20% от общото количество на остатъчната фракция от потока битови отпадъци)”. Показано е графично сравнение на състава на остатъчната фракция от потока битови отпадъци при прилагане на

различни системи за разделно събиране на биоотпадъците. От сравнението показано на фигурата по-долу е видно, че в битовите отпадъци остават по-малко биоотпадъци, ако се извършва разделното събиране в отделни съдове за хранителни и зелени отпадъци (т.е. разглеждания Вариант 2).

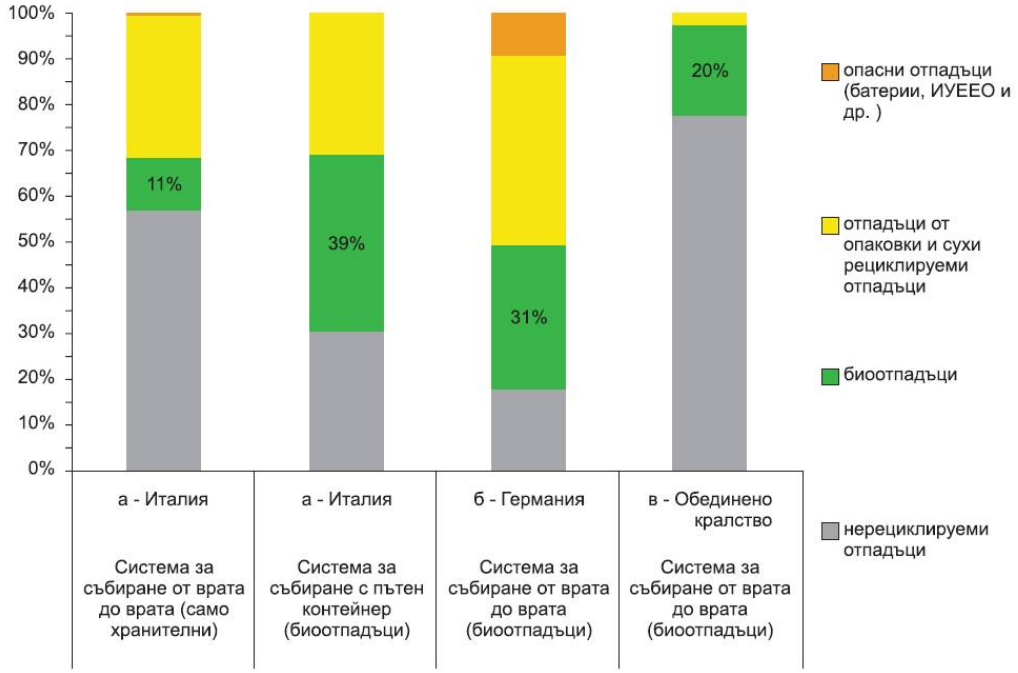

Фиг. 1 Състав на остатъчната фракция от потока битови отпадъци при прилагане на различни системи за разделно събиране на биоотпадъците

IV.2.1.6 Пазар на продуктите от инсталацията за компостиране

Инсталацията за компостиране ще може да приема както доставени отделно зелени и хранителни отпадъци така и смесени биоотпадъци. Компостът, произведен от биоотпадъци независимо по кой от двата варианта са доставени ще е с еднакви характеристики.

Към компоста от разделно събрани био-отпадъци към момента има ограничен интерес. Очаква се пазарът да е развит, по време на производството на първия компост.

IV.2.1.7 Зависимост от пазарите

Потреблението на компост за нуждите на поддържането на зелената система в общината не е достатъчно високо за да осигури потреблението на цялото количество произведен компост. За реализацията на компоста, произведен от биоотпадъци, независимо по кой от двата варианта са доставени, ще е необходимо намирането на външни потребители.

IV.2.1.8 Финансова оценка на предложените варианти

Оценката на предложените варианти е направена въз основа на сравнение на паричните потоци, формирани от инвестиционна и от оперативна дейност.

Вариант 1 Система за смесено разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци

При параметрите на системата за смесено разделно събиране на биоотпадъци (Вариант 1) е направена калкулация на разходите за обслужване на контейнерите за био отпадъци. Резултатите за извозване на 240 л. био-контейнери и 110 л. био- кофи са представени съответно в Таблица 6 и Таблица 7.

Таблица 6. Система за събиране на 240л. био-контейнери за разделното събиране на био-отпадъци

	2017	2018	2019	2020

Обхванати жители	3 217	3 145	3 072	3 000
Брой домакинства	1 341	1 310	1 280	1 250
Брой 240 л. контейнери за био отпадъци	200	200	200	200
Общо количество събрани отпадъци	337	339	339	338
Стойност на използваните контейнери (240 л)	0	0	0	0
Амортизации на контейнери, [лв./г.]	5 821	5 821	5 821	5 821
Транспортни средства Обем 16 [м^3]				
Дял на използване на камион за 240 л. био-контейнери	16,9%	16,9%	16,9%	16,9%
амортизации на камиони, [лв./г.]	5 837	5 837	5 837	5 837
Разходи за експлоатация и поддръжка за 240 л. био-контейнери, [лв./г.]	11 408	11 412	11 413	11 409
Персонал				
Шофьори	2 432	2 432	2 432	2 432
Товарачи	5 167	5 167	5 167	5 167
Горива	1 473	1 477	1 478	1 474
Други консумативи	148	148	148	148
Поддръжка	1 809	1 809	1 809	1 809
Застраховки	379	379	379	379
Оперативни разходи и амортизация за 240 л. био-контейнери, [лв./г.]	23 065	23 069	23 070	23 066
Разходи на контейнер, [лв./контейнер]	2,22	2,22	2,22	2,22
Разходи на тон био-отпадъци, [лв./т.]	68,37	68,12	68,03	68,30
Разходи на жител, {лв./ж.]	7,17	7,34	7,51	7,69

Таблица 7. Система за събиране на 110 л. био-кофи за разделното събиране на био-отпадъци

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	4 763	4 656	4 548	4 441
Брой домакинства	1 985	1 940	1 895	1 850
Брой 80 л. био-кофи	2 961	2 961	2 961	2 961
Общо количество събрани отпадъци	499	501	502	500
Стойност на използваните кофи (110 л)	0	0	0	0
Амортизации на контейнери	33 854	33 854	33 854	33 854
Транспортни средства Обем 16 [м^3]				
Дял на използване на камион за 110 л. био-кофи	75,0%	75,0%	75,0%	75,0%
амортизации на камиони	22 873	22 873	22 873	22 873
Разходи за експлоатация и поддръжка за 110 л. био-кофи	61 494	61 499	61 501	61 496
Персонал				
Шофьори	10 800	10 800	10 800	10 800
Товарачи	22 950	22 950	22 950	22 950
Горива	4 475	4 479	4 481	4 476
Други консумативи	572	573	573	572
Поддръжка	14 819	14 819	14 819	14 819
Застраховки	7 878	7 878	7 878	7 878
Оперативни разходи и амортизация за 110 л. био-кофи [лв./г.]	118 221	118 226	118 228	118 223
Разходи на контейнер, [лв./кофа]	0,77	0,77	0,77	0,77
Разходи на тон био-отпадъци, [лв./т.]	236,70	235,80	235,49	236,44
Разходи на жител, [лв./ж.]	24,82	25,39	25,99	26,62

Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

При параметрите описани за **Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци** е направена калкулация на

разходите за обслужване на контейнерите за хранителни и зелени отпадъци. Резултатите за извозване на 240 л. контейнери и 80 л.- кофи за хранителни отпадъци както и 1100 л. контейнери за зелени отпадъци са представени в следните таблици.

Таблица 8. Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на хранителни отпадъци

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	3 217	3 145	3 072	3 000
Брой домакинства	1 341	1 310	1 280	1 250
Брой 1100 л. контейнери за хранителни отпадъци	200	200	200	200
Общо количество събрани отпадъци	63	63	63	63
Стойност на използваните контейнери (240 л)	0	0	0	0
Амортизации на контейнери	5 821	5 821	5 821	5 821
Транспортни средства Обем 16 [м^3]				
Дял на използване на камион за 240 л. контейнери за хранителни отпадъци	16,9%	16,9%	16,9%	16,9%
амортизации на камиони	5 837	5 837	5 837	5 837
Разходи за експлоатация и поддръжка за 240 л. контейнери за хранителни отпадъци	10 684	10 685	10 685	10 684
Персонал				
Шофьори	2 432	2 432	2 432	2 432
Товарачи	5 167	5 167	5 167	5 167
Горива	815	816	816	815
Други консумативи	82	82	82	82
Поддръжка	1 809	1 809	1 809	1 809
Застраховки	379	379	379	379
Оперативни разходи и амортизация за 240 л. контейнери, [лв./г.]	22 341	22 342	22 342	22 341
Разходи на контейнер, [лв./контейнер.]	2,15	2,15	2,15	2,15
Разходи на тон био-отпадъци, [лв./т.]	354,51	353,17	352,69	354,13
Разходи на жител, [лв./ж.]	6,94	7,10	7,27	7,45

Таблица 9. Система за събиране на 80 л. кофи за разделното събиране на хранителни отпадъци

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	4 763	4 656	4 548	4 441
Брой домакинства	1 985	1 940	1 895	1 850
Брой 80 л. кофи за хранителни отпадъци	2 961	2 961	2 961	2 961
Общо количество събрани отпадъци	93	94	94	93
Стойност на използваните кофи (80 л)	0	0	0	0
Амортизации на контейнери	33 854	33 854	33 854	33 854
Транспортни средства Обем 16 [м^3]				
Дял на използване на камион за 80 л. кофи за хранителни отпадъци	75,0%	75,0%	75,0%	75,0%
амортизации на камиони	22 873	22 873	22 873	22 873
Разходи за експлоатация и поддръжка за 80 л. кофи за хранителни отпадъци	60 422	60 423	60 423	60 422
Персонал				
Шофьори	10 800	10 800	10 800	10 800
Товарачи	22 950	22 950	22 950	22 950
Горива	3 500	3 501	3 501	3 500
Други консумативи	475	475	475	475
Поддръжка	14 819	14 819	14 819	14 819
Застраховки	7 878	7 878	7 878	7 878
Оперативни разходи и амортизация за 80 л. кофи, [лв./г.]	117 149	117 150	117 150	117 149
Разходи на контейнер, [лв./кофа]	0,76	0,76	0,76	0,76
Разходи на тон био-отпадъци, [лв./т.]	1255,62	1250,83	1249,14	1254,25

Разходи на жител, [лв./ж.]	24,59	25,16	25,76	26,38

Таблица 10. Система за събиране на 1100 л. контейнери за разделното събиране на зелени отпадъци

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	3 290	3 290	3 290	3 290
Брой домакинства	1 371	1 371	1 371	1 371
Брой 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	100	100	100	100
Общо количество събрани зелени отпадъци	633	636	637	634
Стойност на използваните контейнери (1100 л)	1 733	1 155	578	0
Амортизации на контейнери	60 425	60 692	60 825	60 825
Транспортни средства Обем 16 [м^3]				
Дял на използване на камион за 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	26,8%	26,9%	27,0%	26,9%
амортизации на камиони	9 279	9 315	9 328	9 289
Разходи за експлоатация и поддръжка за 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	34 908	35 061	35 127	35 046
Персонал				
Шофьори	3 866	3 881	3 886	3 870
Товарачи	8 215	8 247	8 258	8 224
Горива	3 397	3 404	3 407	3 399
Други консумативи	340	340	341	340
Поддръжка	16 018	16 092	16 127	16 120
Застраховки	3 072	3 097	3 108	3 093
Оперативни разходи и амортизация за 1100 л. контейнери, [лв./г.]	104 612	105 067	105 279	105 160
Разходи на контейнер, [лв./контейнер.]	58,12	58,37	58,49	58,42
Разходи на тон био-отпадъци, [лв./т.]	165,20	165,29	165,40	165,89
Разходи на жител, [лв./ж.]	31,80	31,94	32,00	31,97

В Таблица 11 е представено сравнение на годишните разходи за реализация на двата варианта за разделно събиране на биоотпадъците.

Таблица 11. Сравнение на разходите за реализация на двата варианта за разделно събиране на биоотпадъците – лв./г.

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Вариант 1 - Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на био-отпадъци	23 065	23 069	23 070	23 066
Вариант 1 - Система за събиране на 110 л. кофи за разделното събиране на био-отпадъци	118 221	118 226	118 228	118 223
Общо за събиране на био-отпадъци - Вариант 1	**141 286**	**141 295**	**141 298**	**141 289**
Вариант 2 - Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на хранителни отпадъци	22 341	22 342	22 342	22 341
Вариант 2 - Система за събиране на 80 л. кофи за разделното събиране на хранителни отпадъци	117 149	117 150	117 150	117 149
Вариант 2 - Система за събиране на 1100 л. контейнери за разделното събиране на зелени отпадъци	104 612	105 067	105 279	105 160
Общо за събиране на хранителни и зелени отпадъци - Вариант 2	**244 102**	**244 559**	**244 771**	**244 651**

Изводи:

Съгласно примерите дадени в Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците при Вариант 2 може да се реализира по-високо ниво на разделно събиране на хранителните отпадъци и съответно по-малко количество хранителни отпадъци в остатъчната фракция. Успехът обаче се определя не от измерими показатели като например степента на автоматизация и механизация, а от

субективни фактори като нивото на общественото съзнание по проблемите на опазването на околната среда и манталитета на населението.

Цитираните примери в инструкциите са за държави с дългогодишни традиции в управлението на отпадъците. Поради тази причина се препоръчва първоначално при изграждането на компостираща инсталация да се премине към Вариант 3 за разделно събиране на зелените отпадъци, които считаме за по – целесъобразно. Практиката показва, че при събиране на зелените отпадъци в кофи и контейнери и вземайки в предвид съзнанието на населението и отношението им към разделно събиране на отпадъци, вътре ще попада и друг вид отпадъци. Това от своя страна ще допринесе за замърсяването на чистия зелен отпадък.

Не намираме за целесъобразно разделното събиране на хранителни отпадъци, тъй като няма изграден завод за тяхната преработка – инсталация за Механично Биологично Третиране (МБТ), а в открити компостиращи инсталации е недопустимо рециклирането на тези отпадъци. Варианта при събиране на тези отпадъци е те отново ще се депонират на съществуващото депо за неопасни отпадъци.

V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци

Образуването и третирането на отпадъци е свързано с редица рискове за околната среда вследствие емисиите на метан и инфилтрат от депонирането на отпадъци, отделянето на тежки метали и диоксини и фурани при изгаряне, както и поради токсичността на редица опасни отпадъци.

Освен вредата за околната среда, с образуването на отпадъците и тяхното обезвреждане се губи значително количество природни ресурси.

Последните години бяха маркирани от непрекъснато нарастване на общественото съзнание за огромните предизвикателства, пред които сме изправени за избягване на глобална екологична катастрофа.

В този контекст мерките за предотвратяване или минимизиране образуването на отпадъците и свързаните с тях рискове за околната среда са от съществено значение за ограничаване изчерпването на първичните ресурси и климатичните промени.

V.1.1 Концепция и нормативни изисквания

Концепцията за предотвратяване образуването на отпадъци заема централно място във всички важни нормативни документи за управлението на отпадъците- както в *Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане* , така и в рамковата Директива 2008/98/ЕО за отпадъците и директивите за специфичните отпадъчни потоци. В националното законодателство предотвратяването на отпадъците е регламентирано в Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и наредбите за масово разпространените отпадъци.

Дефиницията за „предотвратяване" съгласно чл. 3, ал. 3 от рамковата директива за отпадъците съдържа основните аспекти на действията за предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на количеството и опасностите свързани с отпадъците, а също така определя и периода от жизнения цикъл, в който се прилагат мерките за предотвратяване. В съответствие с дефиницията „предотвратяване означава мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

а) количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;

б) вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве, или

в) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите"

Както се вижда от определението предотвратяването може да бъде разделено на два главни аспекта – намаляване на количеството и намаляване на вредното въздействие. Директивата не дава приоритет на някой от тези два аспекта, като дори вследствие на употребата на съюза „или" (вместо „и") показва, че е достатъчно да бъде изпълнена една от трите подточки за да се счете, че са предприети мерки за предотвратяване на отпадъците.

Също така, директивата все още не регламентира до каква степен трябва да са изпълнени дейностите за намаляване на количеството и опасността на отпадъците за да се приеме, че са спазени изискванията за предотвратяване. Не са въведени задължителни индикатори за измерване и отчитане степента на прилагане на мерките за предотвратяване. Това означава, че концепцията е в процес на разработка и усъвършенстване.

Повторната употреба се счита за форма на предотвратяване тъй като се съдържа в т. а) на дефиницията за предотвратяване – „включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл". Самостоятелно повторната употреба

е дефинирана като „всяка дейност, посредством, която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени”.

За повторна употреба могат да се считат следните дейности:

•директна употреба – или от някой друг или по различен начин;

•обновяване: напр. почистване, подобряване на външния вид, поддръжка в изправност и др.;

•поправяне: отстраняване на неизправности;

• използване като източник на резервни части;

• реставриране: този процес може да включва пълно разглобяване на продукта и подмяна на основни части, като реставрираният продукт може да е със същите или дори по-добри качества.

Повторната употреба не само отлага момента в който продукта се превръща в отпадък, но също вследствие многократната употреба на продукта се намалява количеството на отпадъците което би се образувало от еквивалентни продукти за еднократна употреба.

В рамковата директива е въведено и понятието „подготовка за повторна употреба”, което има същия смисъл като повторната употреба, но се отнася не за дейности с продукти, а с отпадъци. Подготовката за повторна употреба не се счита за предотвратяване тъй като отпадъците вече са образувани. Тъй като определението за „отпадък” е широко обхватно, практически не може да се направи ясно разграничение между „продукт” и „отпадък” и съответно между „повторна употреба” (която е вид предотвратяване) и „подготовка за повторна употреба” (операция по оползотворяване). Очаква се допълнителна яснота по въпроса да се внесе с приемането на критериите за край на отпадъка, които следва да се разработят в съответствие с чл. 6 от рамковата директива.

Въпреки, че не се считат за предотвратяване, подготовката за повторна употреба и рециклирането на отпадъци водят до предотвратяване образуването на отпадъци тъй като спестяват добива на първични природни суровини и свързаното с това образуване на отпадъци от добивната промишленост.

Концепцията за предотвратяване на отпадъците трябва да бъде прилагана по време на всички етапи от материалния цикъл – от добива на суровината, производството на продукта, дистрибуцията, потреблението и превръщането му в отпадък. Предотвратяването следва да се прилага и преди стартирането на материалния цикъл – по време на проектирането на продукта, избор на начин за опаковане, изготвянето на стратегията за реализацията му, вземането на решения за маркетинговото му позициониране и др. Мерките за предотвратяване предприети през по-ранните етапи са по-ефективни.

V.1.2 Мерки за предотвратяване на отпадъците

В Приложение IV на рамковата директива са изброени възможните мерки за предотвратяване на отпадъците - мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци, мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение, мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба. За успешното прилагане на стратегия за предотвратяване на отпадъците е необходимо да се приложи комбинация от нормативни, икономически, технически и комуникационни механизми. Мерките следва да обхващат всички етапи от жизнения цикъл - проектиране, добив на суровини, производство, разпространение, употреба, образуване на отпадъка и края на отпадъка.

В Таблица 12 са идентифицирани възможните мерки за осигуряване предотвратяване на отпадъците и е указан етапа от жизнения цикъл, в който съответните мерки могат да бъдат приложени.

Таблица 12. Възможни мерки за предотвратяване на отпадъците

	Проектиране	**Добив на суровини**	**Производство**	**Разпространение**	**Употреба**	**Отпадък**	**Край на отпадъка**
Нормативни	Продуктови стандарти Цели за предотвратяване Зелени обществени поръчки	Технологични стандарти Продуктови стандарти Цели за предотвратяване	Технологични стандарти Продуктови стандарти Цели за предотвратяване	Цели за предотвратяване Навлизане на пазара	Цели за предотвратяване	Цели за предотвратяване Технологични стандарти	Продуктови стандарти (критерии за край на отпадъка)
Икономически инструменти/	Положителни/ отрицателни финансови стимули Разширена отговорност на производителя	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Разширена отговорност на производителя Положителни/ отрицателни финансови стимули	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Разширена отговорност на производителят Положителни/ отрицателни финансови стимули	
Комуникационни	Еко маркировка Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Еко маркировка Повишаване на обществото съзнание/ обучение Маркетинг Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Зелени обществени поръчки Маркетинг Доброволни споразумения
Технически инструменти	Екологосъобразно проектиране	Технологични стандарти	Повторна употреба (чрез реставриране) Технологични стандарти	Повторна употреба (на опаковки)	Повторна употреба (продажба на продукти втора употреба)	Повторна употреба (части за повторна употреба)	

Мерките за предотвратяване на отпадъците трябва да са подбрани така, че да се гарантира максимална ефективност на въздействието върху конкретния отпадъчен поток или етап от жизнения цикъл, към които са насочени. По долу е направено кратко описание на идентифицираните в Таблица 12 мерки, а в следващите раздели са представени планираните комбинации от мерки за всеки конкретен отпадъчен поток, образуван на територията на Община Девин.

V.1.2.1 Повишаване на общественото съзнание и обучение

Целта на тази мярка е да повиши информираността за опасностите за околната среда и човешкото здраве свързани с отпадъците вследствие, на което да убеди:

- потребителите да купуват продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;
- производителите да произвеждат продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;
- проектантите да проектират продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;

В условията на пазарна икономика търсенето на екологосъобразни продукти може да бъде повишено чрез въздействие върху нагласите на потребителя. В съвременното информационно общество разясняването на вредните въздействие на отпадъците върху околната среда е силен подтик за насочване на потребителите например към продукти с по-малко опаковки или с опаковки създаващи по-малко рискове за околната среда, което от своя страна ще насърчи проектирането и производството на екологосъобразни продукти, от които се образуват по-малко отпадъци, продукти с ограничено съдържание на опасни вещества, продукти подходящи за многократна употреба, намаляване на опаковките и т.н.

Тъй като в редица случаи предотвратяването на отпадъците не съвпада и противоречи на икономическите интереси на производителите и потребителите на продукти политиката на убеждаване е недостатъчна и трябва да бъде съчетана със задължаващи нормативни изисквания, стандарти и икономически инструменти.

V.1.2.2 Екологосъобразно проектиране

Целта на екологосъобразното проектиране е още по време на оформянето на замисъла на продукта да се осигури, че той ще оказва минимално въздействие върху околната среда през целия си жизнен цикъл в т.ч. да се ограничи количеството на използваните природни суровини и превръщането им в отпадък.

Тази мярка може да включва например дейности по:

- минимизиране използването на суровини чрез намаляване или пълно изключване влагането на материали в производството на даден продукт – замяна на хартиените носители на данни с електронни, намаляване размера на продукта и др.
- минимизиране образуването на отпадъци по време на производството;
  - проектиране с цел оптимизация на производството
  - повишаване осведомеността относно неефективното използването на повече суровини и свързаното с това повишаване на производствените разходи
  - намаляване образуването на отпадъци от опаковки при доставянето на компоненти;
- минимизиране образуването на отпадъци по време на разпространението:
  - проектиране с цел оптимизация на опаковането на продукта;
  - проектиране на опаковката с цел многократната и употреба;
- минимизиране образуването на отпадъци по време на употребата
  - подобряване на трайността на продукта и неговата износо-устойчивост;
  - проектиране с цел предотвратяване на бързото превръщане на продукта в отпадък, минимизиране на необходимите за употребата му консумативи и минимизиране на нуждата от поддръжка и ремонт;
- включване на отпадъците, чието образуване не може да бъде предотвратено обратно в материалния цикъл:
  - проектиране на продукта с цел увеличаване на възможностите за включване на отпадъците, чието образуване не може да бъде предотвратено обратно в материалния цикъл;

- проектиране на продукта с цел намаляване количеството на влаганите опасни вещества и замяната им с неопасни;
- проектиране с цел улесняване на ремонтирането, разкомплектоването и подмяна на части на продукта;
- проектиране с цел улесняване на рециклирането;
- проектиране с цел улесняване на повторната употреба.

V.1.2.3 Разширена отговорност на производителя

Разширената отговорност на производителя е подход на политиката по околна среда според, който отговорността на производителя за продукта е удължена за да обхваща употребата и етапа след употребата в т.ч. отговорността за управлението на отпадъците, образувани след употребата на продукта. Разходите за управлението им се начисляват в цените на крайните продукти, поради което за да останат конкурентни, производителите се стремят да ги намалят чрез произвеждане на продукти, които могат да се употребяват многократно или след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци. Следователно въвеждането на отговорност за финансиране на управлението на отпадъците принуждава производителите да проектират продуктите си по екологосъобразен начин.

Разширената отговорност на производителя се реализира чрез:

- нормативни задължения (наредбите за масово разпространените отпадъци) или чрез доброволни споразумения между отговорния бизнес и администрацията в т.ч.:
  - задължения за приемане на отпадъците, образувани след употреба на продуктите, обратно в местата за продажба на продуктите на крайните потребители;
  - създаването на обединения на производителите (организации по оползотворяване) или индивидуално от отделните производители;
  - въвеждане на стандарти за продуктите
  - въвеждане на цели за събиране и оползотворяване на отпадъци, образувани след употреба на продуктите – каквито са въведени в наредбите за масово разпространените отпадъци;
- икономически инструменти:
  - повишаване на таксите за депониране – каквито са отчисленията въведени с Раздел IV "а" от ЗУО и по конкретно отчисленията по чл. 64 от ЗУО;
  - депозитни системи
  - субсидиране на предприятия, които са предприели мерки за предотвратяване и/или налагане на допълнителни такси/данъци на предприятия, чиито продукти не са екологосъобразни- каквато е продуктовата такса, заплащана от производители/ вносители, които не членуват в организация по оползотворяване или не изпълняват задълженията си индивидуално;
- комуникационни инструменти:
  - маркиране/ етикетиране – маркировките за съдържание на вредни вещества, съгласно наредбите за масово разпространените отпадъци, както и екомаркировките, поставяни на екологосъобразни продукти в съответствие с изискванията на ЗООС;
  - информация до потребителите за възможностите за предаване на отпадъците от продуктите, осигурени от производителите;
  - информация предоставена от производителите на преработвателите на отпадъци относно вложените материали, съдържанието на опасни вещества и възможностите за демонтиране/ разделяне по материали – задължения за предоставяне на такава информация са въведени с наредбите за

масово разпространените отпадъци, което позволява на преработвателите да подобрят качествата рециклираните материали и да предотвратят попадането на опасни вещества в рециклата.

V.1.2.4 „Зелени" обществени поръчки

Един от най-важните инструменти на администрацията е провеждането на т.нар. „зелени обществени поръчки", при които водещите критерии за избор на изпълнители на услуги или закупуване на продукти с обществени средства е прилагането на принципа за предотвратяване на отпадъците. Примери за това са закупуването на продукти за многократна употреба, продукти втора употреба, залагане в техническите спецификации на възможности за ремонт, поправка, подмяна на части и компоненти и др.

Зелените обществени поръчки освен, че имат директни ползи за околната среда, подпомагат развитието на пазара на екологосъобразни продукти и услуги, допринасят за преодоляване на предразсъдъците относно използването на рециклирани продукти, продукти втора употреба и служат като добър пример за частния сектор.

V.1.2.5 Използване на маркетинг инструментариума за насърчаване потреблението на екологосъобразни продукти

В съвременното общество търсенето на екологосъобразни продукти непрекъснато се увеличава, вследствие включването в образователните програми и все по-широкото разпространение в масмедиите на информация за проблемите по опазването на околната среда, поради което предприемането на мерки за популяризиране на продуктите, които могат да се употребяват многократно, чиято употреба е свързана с образуването на по-малко отпадъци или вреди за околната среда може значително да подобри възможността за пласиране на продукцията.

Мерките за публичност и реклама следва да бъдат провеждани не само от производителите и дистрибуторите на продукта, но да се подкрепят също от компетентните органи потребителски и други неправителствени организации. Препоръчително е предприемането на общи действия като напр. съгласуването на етични кодекси от маркетинговите отдели на отговорния бизнес относно мерките за въздействие върху нагласите на потребителите с цел насърчаване търсенето на екологосъобразни продукти.

V.1.2.6 Положителни/ отрицателни финансови стимули

С прилагането на икономически инструменти може да се постигне значително съкращаване употребата на първични природни ресурси, намаляване на образуваните отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда. Те трябва да се използват по начин, който изключва засягане на свободната конкуренция. В съответствие с политиката на Европейския съюз следва да са насочени към осигуряване поемането на разходите по управление на отпадъците от причинителя им или производителя на продукта, след употребата на който се образуват.

В държавите от Европейския съюз се прилагат следните инструменти:

- данъци и такси върху природните суровини – полезни изкопаеми, строителни материали, дървесина и др.
- данъци и такси върху продукти:
  - масово разпространени отпадъци, образувани след употребата на батерии, електрическо и електронно оборудване, МПС, опаковки, масла, гуми;
  - найлонови торбички, пластмасови прибори и др. продукти за еднократна употреба;

- диференцирани (намалени) такси върху продукти пригодени за повторна употреба или продукти с екомаркировка;

- такси върху отпадъци:
  - такса за депониране или изгаряне- целящи да повишат цената за депониране/ изгаряне, които са с най-ниските приоритети в йерархията за управление на отпадъците, което принуждава задължените лица да предприемат мерки за предотвратяване, рециклиране и оползотворяване на отпадъци;
  - определяне размера на таксата в зависимост от количеството на образуваните отпадъци;
- стимули за производство на екологосъобразни продукти:
  - данъчни приспадания - с цел защита на конкуренцията се прилагат само за иновации, научни изследвания, а в някои случай за инвестиции в опазване на околната среда;
  - намаляване на амортизационния срок на инвестициите в опазване на околната среда;
  - субсидии (в т.ч. безвъзмездни) за финансиране на проекти за предотвратяване на отпадъците;
  - субсидиране на консултантски услуги;
- други:
  - данъчни облекчения – за центрове за поправка и повторна употреба;
  - депозитни системи – с цел увеличаване на многократната употреба- при връщане на използвания продукт депозита се възстановява.

V.1.2.7 Цели за предотвратяване

С въвеждането в нормативната уредба на цели за предотвратяване се цели постигането на по-голямо намаляване на количествата на образуваните отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда в сравнение с текущите нива.

Целите за предотвратяване могат да бъдат поставени върху количеството на образуваните отпадъци, концентрациите на замърсителите в отпадъците (т.е. определяне на вредното въздействие на отпадъците) или чрез следене на специфичен индикатор характеризиращ общия успех от прилаганите мерки.

Рамковата директива за отпадъците поставя цел до края на 2014г. да бъдат определени цели за 2020 г. за предотвратяване и за прекъсване на връзката между икономическия растеж и екологичните въздействия, свързани с образуването на отпадъците. В Националния план за управление на отпадъците 2014 -2020 г. е въведен следният целеви индикатор за изпълнение на стратегическа цел *Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването на отпадъци*: „През 2020 г. стойността на показателя "образувани битови отпадъци на жител" е по-малка от стойността на показателя през 2011 г.”

V.1.2.8 Повторна употреба

Повторната (многократната) употреба предотвратява превръщането на материала в отпадък. По-такъв начин се редуцира количеството на продуктите навлизащи в етапа на управление на отпадъците от жизнения цикъл на продукта.

Както беше посочено за повторна употреба могат да се считат следните дейности:

- директна употреба – напр. повторно пълнене на опаковки, презареждане на батерии, дрехи втора употреба и др.;
- обновяване: напр. почистване, подобряване на външния вид, поддръжка в изправност и др.;

- поправяне: отстраняване на неизправности напр. на електрически или електронни уреди;
- използване като източник на резервни части;
- реставриране: този процес може да включва пълно разглобяване на продукта и подмяна на основни части, като реставрираният продукт може да е със същите или дори с по-добри качества.

Повторната употреба допринася за намаляване на количеството на образуваните отпадъци в етапа на производство, етапа на разпространение и етапа на потребление от жизнения цикъл на продукта:

- етап на производство – вследствие употребата на резервни части от излязло от употреба оборудване;
- етапа на разпространение – вследствие повторно пълнене на опаковки;
- етапа на потребление – вследствие продажбата на продукти втора употреба.

За насърчаване на повторната употреба се прилагат следните инструменти:

- екологосъобразно проектиране – проектиране на продуктите така, че да са пригодени за многократна употреба;
- продуктови стандарти – напр. съществените изисквания към опаковките, CEN стандарти, изискващи осигуряването на минимален брой употреби и др.;
- обучение и кампании за повишаван на общественото съзнание, насочени към поощряване на повторната употреба;
- етикетиране и маркиране като напр. етикета RReuse, гарантиращ надеждното функциониране и безопасността на уредите, поправка от персонал, чиято подготовка и обучение са сертифицирани при спазването на определена процедура.

V.1.2.9 Технологични стандарти

Чрез прилагането на технологични стандарти се цели да се повиши ефективността на добива на суровини и производството на продукти с цел намаляване използването на природни ресурси.

Технологичните стандарти се прилагат главно заради нормативни изисквания, но могат да се използват и вследствие на доброволни споразумения или като маркетингов инструмент. Към тях могат да се причислят и изискванията за прилагане на най-добри налични техники. Съществуват повече от 30 BREF документи за прилагане на най-добри налични техники в различни сектори – текстилна индустрия, нефтопреработване, химическа индустрия, хартиено производство, металургия и др. Прилагането на най-добри налични техники е свързано с предотвратяване на образуването на отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда в етапите на добив и производство от жизнения цикъл на продукта.

V.1.3 Предотвратяване на битовите отпадъци

В съответствие с изискванията на националното законодателство управлението на битовите отпадъци е пряка отговорност на общината, на чиято територия те се образуват. Политиката на Община Девин по управление на битовите отпадъци следва да се ръководи от йерархията за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяването на отпадъците, последвано от повторна употреба и рециклиране, оползотворяване (по-специално енергийно) и на последно място депониране.

V.1.3.1 Създаване на необходимите условия за предотвратяване при източника на образуване

Община Девин планира провеждането както на мерки за създаване на подходяща среда за предотвратяване на отпадъците така и специфични мерки насочени към конкретни видове отпадъци.

Нормативни изисквания

Законодателната рамка за предотвратяването на отпадъците е положена с рамковата директива за отпадъците, чиито разпоредби предстои да се въведат в националното законодателство. На европейско ниво все още законодателството няма необходимата степен на конкретност. До окончателното формулиране на националната политика по предотвратяване на отпадъците община Девин не предвижда приемането на специфични разпоредби в местната нормативна уредба. До тогава усилията ще бъдат насочени към повишаване на общественото съзнание, набирането на данни, консултации и обсъждане на възможностите за ангажиране в този процес на лицата, чиито отговорности за предотвратяване на отпадъците вече са определени с наредбите за масово разпространените отпадъци.

Повишаване на общественото съзнание

Успехът на политиката за предотвратяване на отпадъците зависи в най-голяма степен от привличането на възможно най-широк кръг от заинтересованите лица. На първо място трябва да се повиши тяхната осведоменост за ползите от мерките за предотвратяване, рисковете за околната среда свързани с отпадъците, както и начините за реализацията на предвидените мерки и ролята на отделните участници. При избора на стратегия за повишаване на общественото съзнание следва да се отчете, че посланията за предотвратяването и отговорното потребление са една сложна тема, която противоречи на посланията на рекламните на продуктите, които продават мечти и защитават концепцията за потребление, фокусирани върху удоволствието и съществуването без грижи. За разлика от тях кампаниите за устойчиво потребление правят до известна степен обратното, чрез връщане на нашето внимание към социалните или екологични последици от нашите избори. Освен това промяната в поведението на потребителите няма незабавен ефект и отнемат време. Посланията трябва да се повтарят редовно, за да се поддържа техния ефект.

Нещо повече, би било невярно да се твърди, че кампаниите са в синхрон с всички нива на населението и са ефективни за всички целеви аудитории. За някои от тях, нищо не заменя прекият контакт и изглежда полезно да се разчита на тези участници на местно ниво, да предават послания, да адаптират форми на комуникация с различните целеви публики и да дават приоритет на местните контакти.

Набиране на данни

За определяне успеха на кампаниите за повишаване на осведомеността и другите мерки за предотвратяване трябва да се измерят техните ефекти върху промяната на нагласите и поведението на потребителите. Измерванията са възможни в определени целеви групи, както и на малки проби от населението.

Докато промените в нагласите и поведението на потребителите могат да се определят чрез статистически проучвания, то количеството на генерираните отпадъци свързан с различните целеви аудитории е трудно да бъде определено. Ето защо за да се измери въздействието на кампаниите и другите мерки за предотвратяване на отпадъците е необходимо да се правят изследвания за количеството и състава на отпадъците за даден район или за общината като цяло.

Ангажиране на лицата, за които се прилага принципът „отговорност на производителят"

Община Девин има сключени договори с организации по оползотворяване на електрическо и електронно оборудване, батерии и акумулатори, които съгласно съответните наредби за масово разпространени отпадъци имат задължения да предприемат мерки за увеличаване на повторната употреба, предотвратяване образуването на отпадъци и свързаните с тях рискове за околната среда. Понастоящем ООп не предоставя информация на Община Девин за предприетите мерки за предотвратяване на отпадъците и постигнатите

резултати. В тази връзка е необходимо да се обсъдят възможните подходи и да се договорят начините за отчитане на предприетите мерки, както и да се определят измерими индикатори.

Планирани мерки

1. Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към:

• намаляване на образуваните отпадъци

• устойчиво потребление

• участие в разделното събиране (разделяне при източника).

2. Община Девин ще си сътрудничи, с други общини и региони в:

• изграждането на партньорства за повишаване на общественото съзнание или за провеждане на съвместни мероприятия за предотвратяване на отпадъците;

• участие в съвместни проекти.

3. Община Девин ще извършва анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като осигурява приемственост в методологиите. Тези анализи трябва да дадат възможност генерирането на отпадъци да бъде проследено с течение на времето.

4. Общината ще обсъди съвместно с организациите по оползотворяване възможните подходи за отчитане на предприетите от тях мерки за предотвратяване, както и да се определят измерими индикатори за постигнатите резултати. Постигнатите договорености ще залегнат в договорите с организациите.

V.1.3.2 Хранителни отпадъци

Вследствие на биоразградимостта си хранителните отпадъци оказват силно въздействие върху околната среда тъй като в процеса на биологично разграждане условията на депата за отпадъци отделят топлина, биогаз и замърсители в инфилтрата. Изследване, проведено за Европейската комисия, показва, че храната представлява 20 - 30% от емисиите на парникови газове, свързани с потреблението. Месото и птиците, сами по себе си съставляват 12% от тези емисии, в сравнение с 5% от млечните продукти и 2% за плодове и зеленчуци..

Оценката на морфологичния анализ на битовите отпадъци, образувани на територията на Община Девин показва, че около 17% от тях (преди разпределение на фракция други) са хранителни отпадъци.

За успешното реализиране на мерките за предотвратяване е необходимо да бъдат привлечени производителите и търговците, като за целта на първо място трябва да се повиши осведомеността им и да се насърчи готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от Община Девин.

Планирани мерки:

5. Община Девин ще организира обсъждане с производителите и търговците на храни за повишаване на осведомеността им и насърчаване готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от Община Девин;

V.1.3.3 Отпадъци от хартия и картон

Делът на отпадъците от хартия и картон е около 17% от образуваните отпадъци. Голяма част от това количество представляват рекламни материали, разпространявани в пощенските кутии. За разлика от други хартиени отпадъци (като вестниците и списанията например) към този отпадъчен поток могат да се предприемат мерки за предотвратяване на образуването. Офис хартията и отпадъците от опаковки са разгледани в отделни раздели.

За намаляване на количествата отпадъчна хартия образувани от разпространението на рекламни материали (в т.ч. и безплатните вестници) в редица европейски държави съществува практика за поставяне на стикери "против нежелана поща" на разположение на

всеки, който желае да участва. Съществуват и споразумения между пощенските служби и местните власти за зачитане отказа на домакинствата поставили стикер на пощенските кутии от получаване на рекламни материали. От друга страна, растящото място на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи "всички хартии" да бъдат избегнати, като се даде приоритет на електронните носители, независимо дали става дума за телефонни указатели или за друга информация предоставена на печатно издание.

Планирани мерки:

6. Община Девин ще предприеме действия за насърчаване поставянето на стикер "против нежелана поща", включително чрез дизайн на стикера, отпечатване на пилотен тираж и разпространението му в пилотен район.

Тази мярка трябва да бъде съпътствана от организиране на обсъждане и сключване на споразумение с рекламодатели и разпространители за подобряване на каналите за дистрибуция на стикера и зачитане отказа на домакинствата, поставили стикер на пощенските кутии да получават рекламни материали.

7. Включване в комуникационната кампания на дейности за борба с разхищаването на хартия като цяло, например за начините за намаляване на печатните издания в домакинствата.

V.1.3.4 Зелени отпадъци и домашно компостиране

На европейско ниво все още е спорен въпросът дали домашното компостиране представлява предотвратяване или операция по рециклиране. Докато не бъде взето окончателно решение Община Девин ще счита тази дейност за предотвратяване тъй като тя се извършва в домашни условия и растителните остатъци не влизат в общинските схеми за събиране на битови отпадъци, а също така се използват природни процеси на биоразграждане, които само се ускоряват и направляват.

В Община Девин голямата част от сградите са на един или два етажа и разполагат с градина. Градинските отпадъци представляват средно за общината около 16% от количеството на битовите отпадъци.

Поради тази причина Община Девин подкрепя децентрализираното компостиране, което позволява жителите сами да управляват своите органични отпадъци, подходящи за компостиране (зелени и някои хранителни отпадъци). Домашното компостиране ще намали разходите за извозване на биоотпадъците до регионални център.

Децентрализираното компостиране може да бъде разпространено по-широко чрез допълнителни мерки за повишаване на осведомеността. Община Девин ще инициира организирането на практически демонстрации с цел обучаване на нови участници и разпространение на опита на вече обучените лица.

Планирани мерки:

8. Община Девин ще предприеме мерки за разпространение на опита в домашното компостиране сред населението чрез обучение, комуникационни инструменти, дни на отворени врати и др.

V.1.3.5 Прекомерна консумация

Рекламата продава мечти и създава желания, които водят до потребление. Цените на някои продукти – по-специално на нови технологии - продължават да намаляват, което води до образуване на отпадъци от уреди или приспособления, които се използват веднъж или два пъти и бързо се изхвърлят или натрупват в мазета и тавани.

Ефектите на модата и ценовата конкуренция също карат производителите да разработват продукти, които имат кратка продължителност на живота или е трудно да се

поправят. Търговските практики насърчават случайното потребление: за да запазят намалена цената на новите уреди, някои производители прехвърлят техните маржове на печалбата от продукта върху консумативите. Така напр. принтерите стават по-евтини, въпреки че покупната цена на техните касети е прекомерно висока.

Тъй като в редица случаи ненужните покупки водят до образуване на обемисти отпадъци, които не се събират в контейнерите за битови отпадъци, Община Девин е принудена да организира тяхното събиране тъй като в противен случай ще се изправи пред опасността от появата на незаконно изхвърляне. Предприемането на превантивни действия за предотвратяване образуването на този вид отпадъци е свързано с далеч по-малко разходи в сравнение със събирането им и оползотворяването/ обезвреждането им за сметка на общинския бюджет.

Община Девин възнамерява да предприеме мерки за увеличаване на възможностите за повторна употреба на продуктите чрез популяризиране на тази дейност и насърчаване на фирмите извършващи поправка и продажба на стоки втора употреба.

Планирани мерки:

9. Община Девин ще разработи кампании за повишаване на осведомеността по отношение на вредните въздействия на някои потребителски стоки като се наблегне на утвърдените концепции за сивата енергия, въглеродния баланс, както и на екологичния отпечатък.

V.1.3.6 Повторна употреба

Истински, но малко известен потенциал за повторна употреба са отпадъците от типа "едрогабаритни". Поради обема си тези отпадъци не могат да се събират, чрез системата за сметосъбиране и сметоизвозване. Оставените до съдовете за събиране отпадъци се извозват до инсталации за раздробяване и сепариране на едрогабаритните отпадъци и единствено остатъците се депонират. Понастоящем не се предлагат услуги за събиране от врата до врата и не са изградени пунктове за приемане на едрогабаритни отпадъци. Не съществуват и работилници за ремонт и продажба организирани, финансирани или подпомагани по друг начин от Община Девин.

Количеството на масово разпространените отпадъци (напр. електрическото и електронно оборудване) обратно приети в магазините и количествата, които се събират чрез други схеми от организациите по оползотворяване не са известни с точност. Не е известно също количеството на уредите, части и компоненти от тях реализирани от организациите по оползотворяване чрез повторна употреба.

В тази сфера редица частни дружества извършват дейност на търговска основа, като фирми за ремонт и поправки, търговци на стоки втора употреба (в т.ч. и от внос), някои благотворителни организации. Покупко-продажби на стоки втора употреба се извършват и от отделни лица най вече за електронни уреди, мебели и др. С появата на онлайн търговията, продажбата на стоки втора ръка се развива бързо.

Към момента няма статистика за обема на отпадъците възстановени по този начин. Необходимо е да се извърши проучването на тези дейности с цел да се определи потенциала за развитие на този сектор и да се разработят подходи за насърчаването му.

В Община Девин, както и в страната като цяло социалната икономика, формирана от общностни, доброволчески и не-за-печалба дейности е слабо развита. В държавите от западна Европа предприятията в социалната икономика са пионери по отношение на разделното събиране и рециклирането на отпадъците. Тяхната дейност в това отношение е еволюирала и разнообразна: от събиране на стари дрехи и хартиени отпадъци, предприятията в социалната икономика постепенно разшириха своята дейност до възстановяване, ремонт и препродажба на обзавеждане, домакински уреди или велосипеди. В тези държави предприятията в социалната икономика се подкрепят финансово с публични средства, особено за инфраструктурни дейности (магазини, работилници за ремонт,

създаването на център за обучение, и т.н.), като субсидиите се изплащат пропорционално на количествата отпадъци, събрани и употребени повторно. В рамките на съществуващия бюджет, прилагането на подобни практики в Община Девин към момента е неосъществимо.

За да улесни развитието на повторната употреба Община Девин следва да предприеме мерки за:

- предоставяне на населението на възможност за предаване на общинска площадка на излезли от употреба вещи от продуктови групи, които предлагат висок потенциал за повторна употреба, най-вече домакински уреди и мебели;
- информиране на широката общественост за ползите и възможностите за придобиването на стоки втора употреба;
- установяване на контакти с работилници за поправка и магазини за стоки втора употреба;
- насърчаване дейността на доброволчески и благотворителни организации.
-

Насърчаването на повторната употреба на обемни отпадъци от бита ще изисква промени в системите за събиране, както и промени в поведението на домакинствата.

Планирани мерки

10. В преговорите с организациите по оползотворяване ще се изисква производителите/вносителите да спазват своите отговорности, за отдаване на приоритет на повторната употреба пред рециклирането и за предоставяне на информация за предприетите мерки в тази насока.

11. За да насърчи повторната употреба на едрогабаритни отпадъци, Община Девин ще промени практиката за събирането на едрогабаритни отпадъци, като предостави възможност на гражданите да предадат своите вещи с потенциал за повторна употреба на специализирана площадка за временно съхранение. На площадката ще бъдат доставяни и едрогабаритните отпадъци, които не се побират в контейнерите за събиране на битови отпадъци. Събраните отпадъци ще със съхраняват временно за определен срок преди последващото им третиране (например един месец), като за това време заинтересованите лица (ремонтни работилници, благотворителни организации, ремонтни работилници, както и отделни граждани) ще могат да посетят площадката и да получат вещите, които смятат за нужни и годни за употреба. Достъпът до площадката ще е свободен за всички в работно време.

V.1.4 Предотвратяване на образуването на отпадъци, приравнени на битовите отпадъци

V.1.4.1 Предотвратяване при източника на образуване и насърчаване на устойчивата консумация

Офиси

Важен инструмент за насърчаване на устойчивото потребление е добрия пример от страна на публичната администрация. Обществените органи трябва да служат като модели за подражание и "зелените" обществени поръчки са приоритет в това отношение, като се има предвид ролята им на образец на поведение, но също и като се има предвид финансовата значимост на обществените поръчки. За прилагането на зелени обществени поръчки е необходимо да се насърчи въвеждането на екологични клаузи в ръководствата за разработване на технически спецификации така, че поръчките на публичните власти да бъдат ориентирани към използване на устойчиви продукти и услуги.

Планирани мерки:

12. Община Девин ще предприеме действия за по-нататъшно прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки” чрез включване на клаузи за приоритизиране избора на екологосъобразни продукти и устойчиво потребление в техническите спецификации, като

също така ще приеме процедури за проследяване на изпълнението на заложените клаузи с цел да стимулира устойчивите поръчки в публичната администрация.

Учебни заведения

Образуваните отпадъци от училищата са малки в сравнение с тези от други сектори, но те са от особена важност за целите на повишаването на общественото съзнание за рисковете за околната среда.

Потоци с висок приоритет са хартията, разхищаването на храна (в контекста на правилното хранене) и опаковките.

Понастоящем образователната програма застъпва в известна степен темата за околната среда, но може да се положат допълнителни усилия за да се направи обучението, дейностите и учебните помагала достъпни за учители и ученици. Въпросът за управлението на отпадъците е включен в рамките на общите въпроси и по този начин специфичните проблеми по „предотвратяване образуването на отпадъци" не са застъпени в средните и висши училища. Целта на е да се отиде отвъд придобиването на знания, мотивирайки учениците да приемат поведение за опазване на околната среда. Необходимо е да се идентифицират слабите точки в образователните програми и учебните помагала и да се предоставят решения.

Като за начало може да се обмисли също провеждането на обучения от външни лектори в учебните часове с цел повишаване на осведомеността на учениците и създаване на устойчиво поведение по отношение на предотвратяването на отпадъците. Това обаче не е систематичен подход и опитът в другите държави от ЕС показва, че е необходимо да се отиде по-далеч в общуването и предоставянето на конкретни предложения за цялата училищна общност. Вземайки предвид натоварената учебна програма на учениците и студентите е необходимо провеждането на широка дискусия с ръководствата на учебните заведения, студентски за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните програми.

Неизползвани възможности съществуват и по отношение на насърчаване на устойчивото потребление, свързано с поръчките на учебни материали. В тази насока освен ангажирането на ръководствата на учебните заведения е необходимо и поощряване на дистрибуторите, предлагащи екологосъобразни продукти напр. чрез провеждане на зелени обществени поръчки.

Планирани мерки:

13. Община Девин ще инициира широка дискусия с ръководствата на учебните заведения за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните програми. В началния етап Община Девин ще организира мероприятия за обучаване и повишаване на съзнанието на учениците за дейностите по предотвратяване по отношение на следните потоци:

• потреблението на хартия

• борба с опаковките

• борбата срещу разхищаването на храна (включително в контекста на здравословното хранене).

Обучението трябва да бъде адаптирано така, че да отговаря на всички училищни нива: основни нива, а също и детски градини и средни училища. Обучението може да се извършва под формата на привличане на гост-лектори в учените часове, тематични игри и др.

Търговски обекти, хотели, ресторанти, увеселителни заведения

Количествата и състава на образуваните отпадъци от хотели, заведения и търговски обекти варират в зависимост от големината на търговския обект и естеството на неговата дейност. Средно преобладава фракцията хартия след това идват пластмасата и органичните отпадъци. Магазините генерират значителни количества от опаковки докато секторът на

хотели, ресторанти и кафенета се характеризира с голяма концентрация на органични отпадъци и стъкло.

Магазините и по-специално големите вериги за търговия на дребно са много чувствителни към имиджа си и обществените органи могат да ги подкрепят, подчертавайки усилията, които развиват, за да подобрят своите практики за опазване на околната среда.

Освен това, тези предприятия трябва също да бъдат насърчавани да насочват избора на потребителите към екологично чисти продукти, като:

• осигуряват по-добра информация за основните въздействия върху околната среда на продуктите;

• увеличават броя на продуктите с екомаркировка или биологичните продукти;

• представят по-добре тези продукти по рафтовете;

• дадат конкурентно предимство на екологичните продукти.

V.1.5 Производствени, строителни и опасни отпадъци. Специфични отпадъчни потоци.

Значителна част от производствените отпадъци се образуват в малки количества до 100 тона годишно, което прави изграждането на самостоятелно съоръжение за тяхното третиране неефективно. Предвид това значителна част от образуваните производствени неопасни отпадъци се третират съвместно с битовите отпадъци.

За управление на производствените отпадъци е въведена регулаторната рамка, включваща задължения, отговорности, забрани, изисквания за отчитане и подаване на информация придружени със съответните санкции за неизпълнение на разпоредбите. Икономиката на Община Девин се характеризира със силно представяне на най-малкия бизнес и малките и средни предприятия, с преобладаваща част от фирми, които имат по-малко от пет служители. Тези фирми имат малко време и ресурси, за да се информират за най-добрите практики за опазване на околната среда, и същото се отнася за управлението на отпадъците. За успешното прилагане на политиката по управление на отпадъците Община Девин отчита, че освен налагането на санкции е необходимо и разработване на информационни и разяснителни кампании за някои специални отпадъци.

V.1.5.1 Опасни отпадъци в малки количества

Управлението на опасните отпадъци, генерирани в малки количества, заслужават специално внимание с оглед намаляване на вредното въздействие на отпадъците съгласно дефиницията за предотвратяване. Те могат да бъдат генерирани от голям брой участници, било то почивни станции, лекарски кабинети, занаятчии, сервизи за ремонт или продажба на превозни средства, перални, бояджийници, химическо чистене, издателска дейност, печат и др.

Опасните отпадъци, образувани от малките предприятия не са в големи количества, но като се има предвид броят на съответните предприятия и опасният характер на отпадъците е важно да се оцени, дали методите на събиране, предвидени в законодателството за опасните отпадъци са подходящи за случая на малките предприятия.

В Община Девин извършват дейност няколко лицензирани дружества за събиране на опасни отпадъци, но те са слабо познати от малките фирми, техните услуги не винаги са адаптирани за малки количества и се смята, че са твърде скъпи.

Планирани мерки:

14. Община Девин ще провежда кампании за повишаване на осведомеността на малките и средни предприятия за правилното управление на опасните отпадъци.

15. Община Девин ще проучи възможностите за пускането в експлоатация на мобилен пункт за приемане на опасни отпадъци в малки количества.

V.1.5.2 Строителни отпадъци

Употребата на ресурси и генерирането на строителни отпадъци могат да бъдат избегнати чрез:

- насърчаване по-скоро на обновяването, а не на новото строителство;
- насърчаване на проектирането на гъвкави пространства, предвиждане на промени, свързани с обитаването на сградата съобразно нуждите на обитателите;
- най-ефективно използване на материалите, използвани в проекта, като особено внимание е свеждането до минимум на образуването на отпадъци и насърчаване на използването на устойчиви материали;
- избор на материали, за чието производство са използвани по-малко фосилни горива, съдържащи рециклирани материали и др.;
- избора на материали, пригодени за повторна употреба и демонтаж;
- влагане на материали заместващи продукти, генериращи опасни отпадъци;
- насърчаване на повторната употреба, за предпочитане на място, без предварително третиране;

Разрушаването на сгради е важен процес в градското развитие. При разрушаването следва да се вземат мерки за минимизирането на отпадъците и рециклирането на материали, за което се изисква материалите да бъдат разделени на рециклируеми материали и компоненти за многократна употреба. За да се извърши ефективно се препоръчва да се извърши предварително идентифициране, преди да се започне работата на събаряне и да се извърши селективно разрушаване на потенциално опасните компоненти и компонентите, които могат да бъдат използвани. По такъв начин тухли, керемиди, врати, радиатори, облицовки, стълбища, санитарна арматура, и т.н., могат да намерят купувач. Община Девин отчита важността на насърчаването на селективното разрушаване и стимулиране на търсенето на строителни компоненти втора употреба. Инертните отпадъци са преобладаващи в състава на тези отпадъци.

Опитът показва, че е възможно и икономически ефективно разделянето на отпадъците на различни фракции на място.

На национално ниво е приета стратегия за управление на строителните отпадъци, която включва мерки за минимизиране на въздействието от строителството върху околната среда през всички фази на жизнения цикъл на сградите. С въведената в Закона за управление на отпадъците такса за депониране се цели поетапно повишаване на цената за депониране на строителните отпадъци до нива по-високи разходите за разделянето и рециклирането им. Това ще създаде благоприятни условия за извършването на рециклирането на строителните отпадъци изцяло от частни компании. Новоприетата нормативна уредба за управление на строителните отпадъци предвиждат плановете за управление на строителни отпадъци в т.ч., съдържащите с в тях мерки за селективно разрушаване сгради, повторна употреба на строителни материали и рециклиране на строителните отпадъци да се одобряват от кмета на общината.

Планирани мерки:

16. Община Девин в рамките на процедурата за одобряване на плановете за управление на строителните отпадъци (чл. 11 от ЗУО) ще следи за спазването на изискванията за:

• селективното разрушаване с цел повторна употреба и рециклиране

• постигането на целите за рециклиране на отпадъци от строителство или разрушаване;

• правилното обезвреждане на опасни отпадъци, включително ПХБ и азбест.

V.1.6 Въвеждане на нормативни изисквания и икономически инструменти за осигуряване предотвратяване образуването на отпадъци

Успехът на политиката за предотвратяване на отпадъците е невъзможен без въвеждането на нормативни задължения и икономически инструменти. Някои от тях бяха описани при разглеждането на конкретните отпадъчни потоци. По-долу са представени механизмите, които ще подпомогнат предотвратяването на отпадъците като цяло независимо от вида им.

V.1.6.1 Въвеждане на икономически механизми осигуряващи предотвратяване на образуването и отделянето на рециклируемите и опасните отпадъци от потока на смесените битови отпадъци

Във връзка с промените в Закона за местните данъци и такси Община Девин следва да вземе решение за промяна на методиката за начисляване на такса битови отпадъци. От гледна точка на стимулиране на предотвратяването са възможните два варианти:

1) начисляване на такса въз основа на броя жители в домакинство, консумацията на вода, ток или друг параметър различен от количеството на образуваните отпадъци;
2) начисляване на такса въз основа на количеството образувани отпадъци.

Трябва обаче да се отчете, че освен стимулиране на предотвратяването при избора на вариант трябва да се отчитат и други фактори най-важният от които е поносимостта на таксата за населението.

Планирани мерки:

17. Община Девин ще проучи възможностите за въвеждане на система за начисляване на такса битови отпадъци на принципа „плащай колкото изхвърляш" (pay as you throw). При разработване на методиката за определяне размера на таксата ще се отчете поносимостта и населението.

V.1.6.2 Осигуряване спазването на йерархията за управление на отпадъците

В съответствие с чл. 64 от ЗУО за депонирането на отпадъци се правят отчисления, които имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Това стимулира предприятията, които ползват общинската система за обезвреждане, както и самата община да предприема мерки не само за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, но и за предотвратяване на образуването им. Със спестените средства могат да се финансират мероприятия за рециклиране и предотвратяване.

V.1.7 Отпадъци, за които се прилага принципът „отговорност на производителят"

Разширената отговорност на производителя играе все по-важна роля в политиките за управление на отпадъците. Този принцип изисква от производителите или вносителите на даден продукт, да съберат или приемат обратно в своите търговски обекти отпадъците, образувани след употребата на продуктите, които са пуснали на пазара, да осигурят адекватно управление на тези отпадъци и да участва в разходите за това управление.

Разширената отговорност на производителя по този начин осигурява стимули за предотвратяване, тъй като производителите вземат предвид разходите за управление на отпадъците си при проектиране на своите продукти.

Отговорността на производителите дава възможност публичните власти да прехвърлят разходите за управление на битовите отпадъци на производителите, които от своя страна прехвърлят тези разходи върху потребителите. Така че, в крайна сметка потребителите, поемат финансовата тежест по-рано, за сметка на данъкоплатците. Съгласно действащото законодателство, производителите, са тези, които определят методите за събиране на отпадъците, определят размера на вноските за околна среда, избират транспорт и оператори по рециклиране, и др.

Ролята на Община Девин в този процес се свежда до:

• наблюдава за правилното организиране на създадените системи за разделно събиране, разположени на територии публична собственост;

• гарантиране, че няма кръстосано субсидиране между битовите отпадъци и масово разпространените отпадъци;

• избягване прекомерната бюрокрация доколкото това е в компетенциите на общината;

• получаване на данни за количеството на събраните, третираните предадените за повторна употреба отпадъци и следи за достоверността им;

• контрол за спазване изискванията за защита на околната среда

• гарантира, че със сключените договори организациите ще вземат всички необходими мерки за спазване на законодателството и подобряване на състоянието на околна среда и по специално спазване на йерархията за управление на отпадъците, предотвратяване на отпадъците, разделното им събиране, рециклиране и екологосъобразно обезвреждане.

• гарантира прозрачността на договорите между общината и организациите по оползотворяване и спазване на правилата на конкуренция;

• поддържа възможностите нови участници или иновативни системи да навлизат на пазара.

Планирани мерки:

18. Община Девин ще инициира среща с Организациите по оползотворяване, търговски обекти, извършващи обратно приемане на масово разпространени отпадъци и РИОСВ за да се оценят пречките за практическото прилагане на обратното приемане и да се обсъдят възможностите за подобряване на контрола..

19. Община Девин ще възложи на лицата, отговорни за прилагането на контрол и ще стартира приемането на сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане на масово разпространени отпадъци в търговските обекти на лицата, извършващи продажба на крайни потребители.

20. Община Девин ще обсъди с организациите по оползотворяване мерки за

- отчитане от страна на организациите на предприетите действия от членовете на организацията за предотвратяване образуването на отпадъци
- наблюдение за спазването на задълженията за обратно приемане;
- мерки за изпълнение на задължението за управление на опасни масово разпространени отпадъци.

V.1.8 Индикатори за мониторинг на изпълнението на програмата

Община Девин трябва да осигури наличието на ефективен механизъм за отчитане на генерирането на отпадъци, повторната употреба и дейностите по третирането им с цел оценка за изпълнението на заложените мерки. Това включва осигуряване на достъп до годишните отчети на дружествата, извършващи дейности с отпадъци на територията на Община Девин (съгласно наредбата за класификация на отпадъците), транспортни карти за опасните отпадъци, докладите и отчетите на организациите по оползотворяване до ИАОС (както за отпадъците така и продуктите пуснати на пазара), статистически данни за брутния вътрешен продукт, доходите на населението и др., провеждане на редовни изследвания за морфологичния състав на отпадъците. Това ще позволи да се разбере състава на битовите отпадъци както и да бъдат оценени резултатите или потенциала от провеждането на дадена инициатива. Необходимо е създаването на информационна система с цел автоматизирано въвеждане и обработване на данните.

V.1.9 План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.	**ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ**					
1.1	Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към: • намаляване на образуваните отпадъци • устойчиво потребление • участие в разделното събиране (разделяне при източника).	2017 г. – 2020 г.	Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” и Еколога на ОП БКС-Девин, Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”	5 000 на год.	Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС); Бюджет на Община Девин	• Брой информационни кампании • Брой обхванати жители • Брой разпространени брошури, информационни материали
1.2	Регулярно извършване на анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като осигурява приемственост в методологиите. Тези анализи трябва да дадат възможност генерирането на определени потоци отпадъци да бъде проследено с течение на времето.	2017 г. – 2020 г. в съответствие с нормативните изисквания	Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” и Еколога на ОП БКС-Девин	10 000 на 5 години	Бюджет на Община Девин	• Брой извършени морфологични анализи спрямо броя определен в нормативната уредба

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.4	Организиране на дискусия с организациите по оползотворяване за възможните подходи за отчитане на предприетите от тях мерки за предотвратяване, както и да се определят измерими индикатори за постигнатите резултати. Включване на постигнатите договорености в договорите с организациите.	2017 г. – 2018 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• Брой отчети за мерките за предотвратяване спрямо броя на ООп, които имат договор с общината
1.5	Организиране на обсъждане с производителите и търговците на храни за повишаване на осведомеността им и насърчаване готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от община Девин.	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• Брой дискусии • процент на обхванатите от целевата група

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.6	Предприемане на действия за насърчаване поставянето на стикер "против нежелана поща".	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” и Еколога на ОП БКС-Девин	5 000	Бюджет на Община Девин	• Брой разпространени стикери • Процент от рекламодателите с които е постигната договореност
1.8	Предприемане на мерки за разпространение на домашното компостиране сред населението чрез обучение, комуникационни инструменти, дни на отворени врати и др.	2017г. – 2020г.	Гл. експерт „Зелена система и екология”,Еколога на ОП БКС-Девин, Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността” заинтересовани лица	-	-	• Брой комуникационни мероприятия • процент на обхванатите от целевата група
1.9	Провеждане на кампании за повишаване на осведомеността по отношение на вредните въздействия на някои потребителски стоки като се наблегне на утвърдените концепции за сивата енергия, въглеродния баланс, както и на екологичния отпечатък.	2018г.	Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” Гл. експерт „Зелена система и екология”, Еколога на ОП БКС-Девин, Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”	5 000	Бюджет на Община Девин	• Брой комуникационни мероприятия • процент на обхванатите от целевата група

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.10	Включване на изисквания към организациите по оползотворяване за спазване на техните отговорности, за отдаване на приоритет на повторната употреба пред рециклирането и поставяне на по-амбициозни цели за повторна употреба.	2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• брой променени договори/ програми на ООп
1.11	Въвеждане в експлоатация на общинска площадка за временно съхраняване на вещи с потенциал за повторна употреба и предаването им на заинтересовани лица (ремонтни работилници, благотворителни организации, ремонтни работилници, както и отделни граждани)	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” и Еколога на ОП БКС-Девин Ремонтни работилници	10 000	Бюджет на Община Девин	• въвеждане на системата за събиране • количества събрани и повторно употребени
1.12	Предприемане на действия за по-нататъшно прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки” чрез включване в условията за избор на изпълнители на клаузи за приоритизиране на екологосъобразните продукти и устойчиво потребление, както и въвеждане на процедури за проследяване на изпълнението на заложените клаузи. Разработване на инструкция за зелени обществени поръчки, обучение на администрацията и обмяна на опит.	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” Отдел „ Правно обслужване” Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” ,Еколога на ОП БКС-Девин	5 000	Бюджет на Община Девин-	• брой проведени обществени поръчки с клаузи за зелени обществени поръчки спрямо общия брой • разработени инструкции
1.13	Инициране на широка дискусия с ръководствата на учебните заведения, за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Главен специалист „Образование" Учебни заведения	-	Бюджет на Община Девин-	• брой проведени мероприятия в училища

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните програми. Организиране на мероприятия за обучаване и повишаване на съзнанието на учениците за дейностите по предотвратяване на отпадъците.					
1.14	Провеждане на кампании за повишаване на осведомеността на малките и средни предприятия за правилното управление на опасните отпадъци.	2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• извършено проучване
1.15	Проучване на възможностите за възлагане на събиране на опасни отпадъци от бита	2019	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	В зависимост от резултатите от проучването	Бюджет на Община Девин	• сключен договор с изпълнител • количества опасни отпадъци от бита
1.16	В рамките на процедурата за одобряване на плановете за управление на строителните отпадъци (чл. 11 от ЗУО) осигуряване спазването на изискванията за: • селективното разрушаване с цел повторна употреба и рециклиране • постигането на целите за рециклиране на отпадъци от строителство или разрушаване; • правилното обезвреждане на опасни отпадъци, включително ПХБ и азбест	2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”	5 000	Бюджет на Община Девин	• бр. проведени разяснителни кампании

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.17	Изменения в нормативната уредба на общината във връзка с изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена.	2018г.	Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	5 000	Бюджет на Община Девин	• извършена промяна в нормативната уредба
1.18	Иницииране на срещa с Организациите по оползотворяване, търговски обекти, извършващи обратно приемане на масово разпространени отпадъци, МОСВ и РИОСВ за да се оценят пречките за практическото прилагане на обратното приемане и да се обсъдят възможностите за подобряване на контрола.	2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Организации по оползотворяване Търговски обекти	-	-	• брой проведени срещи • сравнение на количеството обратно приети масово разпространен и отпадъци спрямо целите за събиране на същия вид отпадък
1.19	Възлагане на лицата, отговорни за контрола в общината да стартират приемането на сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане на масово разпространени отпадъци в търговските обекти на лицата, извършващи продажба на крайни потребители.	2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• брой сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.20	Обсъждане с организациите по оползотворяване мерки за отчитане от страна на организациите на предприетите действия от членовете на организацията за предотвратяване образуването на отпадъци наблюдение за спазването на задълженията за обратно приемане; мерки за изпълнение на задължението за управление на опасни масово разпространени отпадъци.	2017-2018г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• брой променени договори и програми на ООп

V.2 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци се изчисляват съгласно по методите съгласно приложение № 1 на Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г. за установяване на правила и изчислителни методи за проверка на съответствието с целите, зададени в чл. 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, наричано по-нататък "Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г." (ОВ, L 310 от 25.11.2011 г). Вземайки предвид планираните от община Девин съоръжения за третиране н отпадъци за изпълнение на целите ще се зачитат следните отпадъчни потоци:

1. Масово разпространените отпадъци;
2. Отпадъците, отделени в инсталацията за сепариране в случай, че са предадени за подготовка за повторна употреба и рециклиране;
3. Компостът произведен в инсталацията за открито компостиране от разделно събрани био отпадъци (зелени отпадъци и подходящи за открито компостиране хранителни отпадъци);
4. Отпадъците събрани на търговска основа в изкупвателни пунктове в случай, че са предадени за рециклиране;
5. Отпадъци, събрани чрез системата за събиране на опасни отпадъци от домакинствата в случай, че са предадени за рециклиране;
6. Едрогабаритни отпадъци (събрани извън общинската площадка за безвъзмездно предаване) - в случай, че са предадени за подготовка за повторна употреба и рециклиране;
7. Отпадъци, събрани чрез системата за събиране на био отпадъци в случай, че са компостирани;

V.2.1 Масово разпространени отпадъци

Съгласно националното законодателство отговорността за разделното събиране на масово разпространените отпадъци (отпадъците от опаковки, батерии и акумулатори, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и др.) е възложена на Организациите на оползотворяване (ООп). Общината ще предприеме мерки за сключване на договори с организации по оползотворяване, планиране и определяне на изискванията към системите за събиране на масово разпространени отпадъци, с цел постигането на високи нива на рециклиране. За тази цел ще се предприемат мерки за:

- Сключване на договори с ООп за всички видове масово разпространени отпадъци;
- Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на масово разпространените отпадъци и други рециклируеми материали;
- Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с Организациите по оползотворяване, действащи на територията на общината;
- Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността организирани на общинско ниво;
- Определяне на допълнителни местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране, сепариране и сортиране.
- За спазването на забраната за изхвърляне на отпадъци, обозначени с маркировка за разделно събиране в контейнери за смесени битови отпадъци ще се осъществява контрол от упълномощени длъжностни лица.

- Контрол за спазване на техническите изисквания и непрекъснато подобряване ефективността на предстоящата за пускане в експлоатация инсталация за сепариране на битови отпадъци
- При необходимост обявяване на обществени поръчки за избор на изпълнители и/или вменяване на нови отговорности на съществуващи изпълнители във връзка с изискванията на националното законодателство за разделно събиране на отпадъци и постигане на количествени цели;
- Избор на подходящ вариант за начисляване на такса битови отпадъци (напр. определяне на такса битови отпадъци, отчитаща изхвърлените количества) така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането с цел постигане на целите за събиране на рециклируеми и биоотпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци в региона ще доведе до намаляване на общото количество депонирани отпадъци.

V.2.2 Предварително третиране

В нормативната уредба е създаден механизъм за насърчаване на рециклирането и оползотворяването на отпадъци чрез въведените отчисления, които увеличават цената за депониране. Общините могат да се намалят или изцяло да се освободят от отчисленията в случай, че изпълнят целите за разделно събиране на битови отпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа.

Предварителното третиране на битовите отпадъци след прилагане на описаните методи на разделно събиране ще се извършва чрез инсталации за предварително третиране, с която ще кандидатства РСУО по ос 2 „Отпадъци на ОПОС 2014-2020.

Инсталацията за предварително третиране на ТБО съвместно с планираните мерки за разделно събиране на рециклируеми отпадъци, както и мерките за разделно събиране на биоотпадъци следва да осигури постигането на целите за рециклиране, целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа в степен достатъчна за получаване на мотивирана заповед, с която дава съгласие за намаляване на дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци.

V.2.3 Събиране на опасни отпадъци от домакинствата

В съответствие с нормативните изисквания, разделното събиране на опасни отпадъци се предвижда да обхване всички населени места през 2020 г. За временно складиране на опасни отпадъци от бита на регионалното депо ще се предвиди 1 бр. контейнер за временно съхраняване на опасни отпадъци. Събирането на опасните отпадъци от населението, доставката им до регионалния център за временно съхранение и последващото им извозване за оползотворяване/обезвреждане ще се извършва кампанийно от дружество, притежаващо необходимите разрешителни документи, след възлагане по реда на ЗОП.

Не се предвиждат обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата на територията на общината.

С цел намаляване на финансовите разходи за общината е препоръчително привличане на частни инвестиции от ООп, като на площадките ще се приемат и отпадъци финансирани от други източници извън такса битови отпадъци, като например масово разпространени отпадъци и строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита. За тези отпадъци ще се изисква финансиране от лицата отговорни за управлението на съответния вид отпадък - организации по оползотворяване или да се определи входна цена за услугите, предоставяни от общината за отпадъци, различни от битовите.

V.2.4 Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят”

В случай че събраните рециклируеми отпадъци от организациите по оползотворяване, изкупвателни пунктове, както и отпадъците сепарирани чрез общинската инсталация не са достатъчни за изпълнение **целите за рециклиране на битови отпадъци** е

необходимо общината да осигури допълнително **разделно събиране и рециклиране на рециклируеми отпадъци от бита** (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производителят» не се прилага. Необходимо е в рамките на регионалното сдружение да се определи приносът на всяка община за постигане на регионалните цели за рециклиране на битови отпадъци. В случай, че община Девин не изпълнява своята част ще бъдат оценени следните възможности:

1. Организиране на разделното събиране от ОП БКС-Девин
2. Провеждане на процедура по ЗОП за избор на изпълнител за извършване на разделно събиране на рециклируеми битови отпадъци, за които не се прилага принципът «отговорност на производителят»
3. Възлагане събирането на тези отпадъци на организации по оползотворяване, с които общината сключи договор, като по този начин ще може да се използва вече общите елементи на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци

С цел обхващане във възможно най-голяма степен на отпадъците, които вече се събират разделно се предвижда създаване на система за регистриране и отчитане на количествата събрани от частния сектор и докладване до общината от страна на организациите по оползотворяване.

V.2.5 Събиране на смесени битови отпадъци

Необходимо е оптимизиране на системата за събиране на смесени битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток.

Влиянието на въвеждането на разделното събиране на биоотпадъците върху системата за сметосъбиране ще бъде оценено от икономическа гледна точка и ще бъдат направени необходимите оптимизации в съществуващата система за събиране на ТБО – брой и вид на контейнерите, честота на извозване, маршрути и др.

V.2.6 План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1	**НАРАСТВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ**					
1.1.	Сключване на договори с ООп и въвеждане на стриктни изисквания за периодично (напр. тримесечно) отчитане на разделно събраните и рециклираните отпадъци от организации по оползотворяване и контрол за достоверността им – с цел доказване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин			• Сключени договори и одобрени програми на ООп
1.2.	Упълномощаване на длъжностни лица, приемане на сигнали и упражняване на контрол за предотвратяване на посегателства и кражби на отпадъци от съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки - в изпълнение на чл. 26, ал. 5 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин; инспекторат	-	-	• Брой установени нарушения
1.3.	Включване на административните сгради, търговските и туристически обекта и други публични места в система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, както и разделно събиране на офис хартия в публичните сгради	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин; организации по оползотворяване		Организации по оползотворяване	• Брой места за разделно събиране в административните сгради, търговските и туристически обекта и други публични места

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.4.	Включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки, образувани в бита, конто попадат в обхвата на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки в т.ч. и опаковките служили за съхраняване на опасни вещества	31.12.2018 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога ОП БКС-Девин, организации по оползотворяване (в случай на сключване на договор)			• Въведени клаузи в договори и програми на ООп
1.5.	Изграждане на площадка за сортиране на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. рециклируеми отпадъци, едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, текстил и други. В случай на осигурено финансиране – приемане и на др. видове отпадъци	В съответствие със сроковете по проекта	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	По проект	Общински бюджет, допълнителни възможности - ООп, частни инвестиции	• Изградена площадка • Количества приети/ отсортирани отпадъци по видове
1.6.	Определяне на компетентни лица за прилагане на процедурите по одобряване на плановете за управление на строителни отпадъци, с цел осигуряване прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект) и постигане на целите за рециклиране на строителни отпадъци.	31.12.2017	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин, Експертен съвет по устройство на територията	-		• Бр. одобрени планове за управление на строителни отпадъци спрямо общия брой на издадените разрешения за строеж
2	**УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ**					
2.1	**ОПАКОВКИ И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ**					
2.1.1	Сключване на договор с ООп за създаване на система за разделно събиране и третиране на отпадъци от опаковки	2017	Кмет на община Девин Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин			• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.1.2	Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на ангажиментите за обратно приемане на отпадъци от опаковки в търговските обекти.	31.12.2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин, инспектори кметски наместници			• Брой установени нарушения
2.1.3.	Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събиране, рециклирани и оползотворени отпадъци от опаковки от населението и предприятията.	31.12.2018 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин, Организации по оползотворяване на опаковки		Общински бюджет. ООп	• Брой и качество на получените отчети от ООп до общината
2.1.4.	Контрол за функционирането на схемите за разделно събиране на отпадъци от опаковки в съответствие с техническите изисквания на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки и договорите с община Девин.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин, Организации по оползотворяване на опаковки кметски наместници		Общински бюджет. ООп	• Брой установени нарушения за неспазване на техническите изисквания към системите за разделно събиране, програмата на ООп и договора с общината (напр. честота на извозване, смесване на отделните видове отпадъци при извозване и др.)

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	Контрол за спазване на ангажиментите за събирането и предаване за оползотворяване или обезвреждане на опасните отпадъци от опаковки чрез осигуряване на необходимите инвестиции в инфраструктурата за събиране и специализирана транспортна техника и съдове за събиране н транспортиране.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин, Организации по оползотворяване на опаковки		Общински бюджет	• Брой установени нарушения за неспазване на техническите изисквания към системите за разделно събиране, програмата на ООп и договора с общината (напр. брой поставени съдове, жители обслужвани от един съд и др.)
2.2	**НЕГОДНИ ЗА УПОТРЕБА БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ /НУБА/**					
2.2.1.	Осигуряване на информация на обществеността за места, на които се извършва събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори и	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин			• Изготвен списък с места за събиране
2.2.2.	Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на ангажиментите за приемане на НУБА в обектите, посочени от ООп, с която общината има сключен договор.	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин			• Брой приети сигнали
2.2.3.	Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събрани и рециклирани НУБА	31.12.2018 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин, Организация по оползотворяване на НУБА		Общински бюджет. ООп	• Количества НУБА въведени в информационната система

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.2.4.	Контрол по спазване на законодателството.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин , инспектори	-	-	• Брой установени нарушения и наложени санкции
2.3	**ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА /ИУМПС/**					
2.3.1	Сключване на договор с ООп за събиране и оползотворяване на ИУМПС на територията на общината.	постоянен.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор
2.3.2.	Идентифициране на площадки, в които се извършва незаконно разкомплектоване на ИУМПС	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин , РИОСВ , кметски наместници			• Бр. проверки и бр. идентифицирани площадки
2.3.3.	Осигуряване на информация на обществеността за места, на които се извършва събиране, съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС.	31.12.2017г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• Изготвен списък с места за събиране
2.3.4.	Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събрани и рециклирани ИУМПС	31.12.2018 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин, Организации по оползотворяване на ИУМПС			• Количества въведени в информационната система
2.4	**ОТРАБОТЕНИ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ НЕФТОПРОДУКТИ**					
2.4.1	Сключване на договор с ООп за създаване на система за събиране и оползотворяване на отработени масла	31.12.2017 .	Кмет на община Девин Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.4.2	Прилагане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностни води и в канализационни системи.	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин кметски наместници”			• Брой проверки и брой установени нарушения
2.5	**ИЗЛЯЗЛО ОТ УПОТРЕБА ЕЛЕКТРИЧЕСКО И ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ /ИУЕЕО/**					
2.5.1	Осведомяване на обществеността за обектите, в които се извършва приемане на ИУЕЕО	31.12.2017 .	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• Изготвяне на списък с местата за събиране
2.5.2.	Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на ангажиментите за обратно приемане на ИУЕЕО в търговските обекти и в обектите посочени от организациите по оползотворяване	31.12.2017 г.	Инспектори, Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• Брой получени сигнали
2.5.3.	Провеждане на кампании за събиране и извозване на ИУЕЕО от домовете или предаването им на определени от общината места.	1 път годишно	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин, ООп		ООп	• Брой проведени кампании • Количество на събраните чрез различни методи ИУЕЕО
2.8.	**ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА**					
2.8.1	Обособяване в на зона в регионалния център за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци	2018	Гл.експерт„Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	в рамките на проект за площадка за приемане на отпадъци	Общински бюджет, ООп, частни инвестиции	• Дата на започване на приемане на опасни отпадъци на площадката

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
						• Количества приети отпадъци
2.8.2.	Проучване на възможностите за възлагане на събирането на опасни отпадъци от домакинствата, чрез мобилен събирателен пункт.	Начало-01.01.2018 Два пъти годишно.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	По проект	Общннскн бюджет в случай, че бъде възложено събирането	• Брой проведени кампании • Събрани количества
2.9.	**ОТПАДЪЦИ ОТ ХУМАННОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ С ОПАСЕН ХАРАКТЕР**					
2.9.1.	Организиране на вътрешна система в лечебните заведения за разделно събиране на отпадъците, за които се прилага различен вид третиране	31.12.2017	Оператори на здравни заведения	Собствени средства на здравни заведения	Бюджет на здравни заведения	• Брой заведения с организирана вътрешна система за разделно събиране спрямо общия брой
2.9.3.	Предаване за подходящо третиране на отделните видове болнични отпадъци	31.12.2017	Оператори на здравни заведения	Собствени средства	Бюджет на здравни заведения	• Количества отпадъци предадени за екологосъобразно третиране

V.3 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците

V.3.1 ***Разделно събиране на биоотпадъци.***

За постигане на регионалните цели по чл. 31 от ЗУО за отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа е необходимо прилагане на мерки за разделно събиране на биоотпадъци и предварително третиране. За целта е необходимо да бъде уточнен финансовия принос на Община Девин в постигането на регионалните цели. Също така е необходимо да се уточни разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините (РСО) по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (чрез решение на общото събрание).

За осигуряване на необходимите допълнителни количества за постигането на целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 е предвидено въвеждане на разделно събиране и изграждане на съоръжение за открито компостиране на разделно събрани зелени отпадъци и подходящи за компостиране хранителни отпадъци. Системите за разделно събиране ще бъдат насочени основно към зелените отпадъци от паркове и поддръжката на зелени площи, въвеждане на събиране на градински отпадъци от районите с фамилни къщи и на подходящи за компостиране хранителни отпадъци от заведения за обществено хранене, хотели, ресторанти. Предвижда се насочване към площадката за компостиране на цялото количество образувани биоотпадъци от поддържане на зелени площи при дейността на ОП БКС-Девин, както и:

1. Обхващане в система за организирано събиране и извозване на градинските отпадъци от едно и дву-фамилните къщи;
2. за обхващане на домакинствата, както и хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене, на територията на община Девин в система за разделно събиране на кухненски и хранителни отпадъци, които са подходящи за компостиране.
3. Обособяване на площадка за открито компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци, подходящи за компостиране..

За организиране на системата за разделно събиране на зелени и хранителни отпадъци са оценени два варианта. Параметрите на системата за разделно събиране и очакваните разходи за експлоатацията ѝ са представени в подраздел IV.2.1.8.

В допълнение на общите мерки следва да се предприемат действия за подпомагане възникването и развитието на пазар за компост и най-вече за преодоляването на съществуващите предубежденията относно качеството на произведения компост от разделно събрани отпадъци от бита . За целта се предвижда стриктно спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компоста както и използването му в дейности по поддръжка на зелената система на града, финансирани от общинския бюджет..

V.3.2 ***Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци***

Биологичното третиране е основния алтернативен на депонирането метод за третиране на биоразградими отпадъци. Към настоящия момент биоразградимите отпадъци, образувани на територията на Община Девин не се събират разделно. Част от домакинствата в Общината прилагат домашно компостиране.

В съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, общините от региона са стартирали подготовка за изграждане на площадка за компостиране на растителни и биоразградими отпадъци на регионален принцип, както следва:

- Инвестиционният проект ще се реализира извън границите на защитени зони съгласно Закона за биологичното разнообразие, защитени територии и територии за опазване

обектите на културното наследство и не се очаква да настъпи значително въздействие върху компонентите на околната среда.

- Имотът не попада в защитена зона.
- В границата на територията, засегната от инвестиционното предложение няма елементи от Националната екологична мрежа – защитени зони, защитени територии и буферни зони около защитени територии.
- На територията на обекта няма чувствителни зони.
- Площадката не попада на територията на:
  - национален парк или природен резерват или други защитени територии;
  - райони с неблагоприятни инженеро-геоложки условия, райони с открит карст;
- На терена не са извършвани минни разработки, които да създават потенциална опасност от слягане и пропадане.

Предвид местоположението на Община Доспат (на чиято територия ще се изгради съоръжението), спрямо границите на Република България и естеството на проекта не се очаква трансгранично въздействие в резултат от реализацията на проекта.

Процесът на компостиране включва следните основни оперативни стъпки:

- Приемане и временно съхранение на свежите входящи материали (биоотпадъци);
- Приготвяне и смесване на биоотпадъците за компостиране, включително раздробяване на обемистите отпадъци от паркове и градини;
- Компостиране на редове на открито с принудителна аерация, с регулярно обръщане и смесване с помоща на машина за обръщане;
- Интензивна фаза с „висока температура“ с принудителна аерация и редовно поливане на инфилтрат и дъждовна вода, събрана от асфалтираната зона на съоръжението;
- Фаза на зареене (45°C-55°C), без принудителна аерация и с редовно поливане главно с дъждовна вода, събрана от асфалтирананта зона;
- Мониторинг на температурата и документиране на процеса на хигиенизиране в съответствие с Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235 от 15.10.2013г. и контрол на системата за принудително аериране;
- Пресяване на зрелия компост до получаване на готов продукт;
- Складиране на готовия продукт преди употреба или маркетинг

Съоръжението за компостиране ще бъде с капацитет за третиране около 2 000 - 3 000 t биоотпадъци годишно.

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

Предполага се, че очакваните количества растителни отпадъци за компостиране, които ще постъпят на площадката ще бъдат около 2000 до 3000 тона/годишно.

На площадката е предвидено приемането на следните отпадъци:

- зелени отпадъци;
- хранителни отпадъци;
- отпадъци от агро/хранителната промишленост;
- битови биоразградими отпадъци;

Таблица 13. Материалите, попадащи в обхвата на определението за биоотпадъци са:

Описание	**Код от Европейския списък на отпадъците**
Отпадъци от кухни и заведения за	20 01 08

обществено хранене- хранителни отпадъци в т.ч от домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници, училищни столове и др	
Отпадъци от обществени пазари	20 03 02
Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове	20 01 08 и 20 02 01
Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци) както и от частни гради и обществени паркове, градини, зони и др.	20 02 01
Дървесни материали, не съдържащи опасни вещества, без мебели и едрогабаритни битови отпадъци	20 01 38

Отпадъците, които подлежат на компостиране се разделят на хранителни отпадъци, „зелени"отпадъци, съдържащи азот (N) и „кафяви" отпадъци, съдържащи въглерод (C). Зелените са тези, които са свежи и влажни, а кафявите са сухи и съдържат повече въглерод.

Таблица 14. Отпадъци, които подлежат на компостиране

„зелени"- богати на азот (N)	**„кафяви" - богати на въглерод (C)**	**Хранителни отпадъци**
Обелки от зеленчуци и плодове; Стайни и градински цветя; Прясно окосена трева; Изсъхнали цветя; Оборски тор; Утайки от кафе; Пакетчета от чай; Свежо сено;	Изсушена трева и листа; Слама; Дървесни стърготини; Сено; Вейки от клони; Хляб; Макаронени изделия; Черупки от яйца; Картонени опаковки	Развалени плодове и зеленчуци; Обелки от моркови, картофи, банани, динени кори; Животински остатъци; Развалена храна от животински произход; Коремни вътрешности на животни; Остатъци от реколтата) хмел, ядки, черупки) Дрожди; Развалено семе; Тютюневи отпадъци Брашно/галаш

За да се получи качествен компост е необходимо „зелените" и „кафявите" отпадъци да се смесят в съотношение C^ = 30:1.

Процесът на компостиране е аеробно разлагане на органични материали от микроорганизми при контролирани условия, в почвоподобно вещество, наречено компост. По време на компостирането, микроорганизми като бактерии и гъбички разлагат сложните органични съединения в по- прости вещества и произвеждат въглероден диоксид, вода,

минерали и стабилизирани органични вещества (компост). При процеса се отделя топлина, която унищожава патогените (болестотворните организми) и семената на плевелите.

Най- важните условия, обуславящи протичането на компостирането, включват:

- Органични материали, смесени да предоставят хранителни вещества, които поддържат активността и растежа на микробите, включително балансираното снабдяване с въглерод и азот (съотношение C:N);
- Да се осигури достатъчно кислород за аеробните организми;
- Нива на влагата, които поддържат биологичната активност, без това да пречи на аерацията;
- Температурите необходими за микроорганизмите, които растат най-добре в топла среда;

Веднага след като подходящите материали се смесят на куп и микроорганизмите са готови да работят, процеса започва. По време на активната фаза, консумацията на кислород и топлинна енергия са най-високи. След това следва термообработващия период, при който материалите компостират по-бавно.

Разлагането на органичния материал продължава докато всички хранителни вещества са консумирани от микроорганизмите и голяма част от въглерода се превърне във въглероден диоксид. Преди да достигне този момент, компоста се счита, че е готов според предназначението му и фактори, като например съотношението C:N, потребност от кислород, температура и миризма. Факторите, които влияят на процеса включват хранително взаимоотношение, съдържание на влага, концентрация на кислород, pH, площ, условия за процеса на компостиране.

Оптимални свойства на вложените материали за компостиране са посочени в следната таблица.

Таблица 15. Оптимални свойства на вложените материали за компостиране

Характеристика	Допустими граници	Предпочитани граници
Съотношение C:N	**20:1- 40:1**	**25:1- 30:1**
Съдържание на влага	**40-65%**	**50-60%**
Съдържание на кислород	**>6%**	**~16-18.5%**
pH	**5.5- 9.0**	**6.5 - 8.5**
Обемна плътност	**<0.65 т/м^3**	**-**
Температура	**45-60 C**	**55-60 C**
Размер на частиците	**3-50 мм**	**Варира***

Зависи от суровината, размера на купчината и/или метеорологичните условия

На обособена площадка след предварителен оглед ще се приемат постъпващите растителни отпадъци. Те ще се претеглят на автомобилна електронна везна и ще се разтоварват. Растителни отпадъци предварително ще се раздробяват с помощта на дробилна машина, ще се смесват по определен начин с различни видове биоразградими отпадъци за достигане на необходимото съотношение на въглерод/азот, след което ще се подготвят редовете с купове. Препоръчителните размери на куповете за компостиране са до 4 м височина и макс. до 8 м ширина. Дължината на куповете, в зависимост от процесите които протичат и от спецификата на площадката, варира от 6 м до 25м. Разстоянието между отделните купчини е минимум 1,50 м.

Процеса на компостирането ще преминава през три фази:

- интензивно компостиране,
- стабилизация и
- узряване.

Първоначално мезофилните организми активно метаболират и се възпроизвеждат. Ако химичните и физичните свойства са близо до оптималните, микробите генерират

топлина в рамките на тялото на компоста. *ФАЗА1* - Над 45 ^{0}C топлолюбивите микроби вреят. Метаболизирането на въглерод и други хранителни вещества продължава, а когато източника на енергия намалява, намалява и топлоенергията генерирана от микробите. Температурата на купа намалява до такава степен, че мезофилните микроби отново стават активни – *ФАЗА 2.* ФАЗА 3 е фазата на узряване, пред която биологичната активност и разграждането се забавят, а температурата се доближава до температурата на околната среда. Компоста може да се нарече „узрял", когато потребността на кислород или микробната активност в проба от материала се доближи до нула. Намаляването на теглото на сухото вещество, дължащо се на обмяна на въглеродния диоксид при процеса на компостирането може да е 40 %.

За всеки стадий ще бъде обособена зона на площадката:

- открита площадка - зона за интензивно компостиране: В зоната за интензивно компостиране в сравнително кратък период, по- голяма част от органичното вещество ще се натрошава. Това води до постигане на високи температури, които трябва да се контролират. В тази фаза умират патогените. Оптималната температура за компостиране е между 40-60^0 С. Всеки 10^0 С повече удвоява степента на раздробяване. Ако температурата е твърде висока процесът спира. Добрата система за компостиране осигурява контрол на температурата и аеробни условия, като се осъществява обръщане на компостиращия материал.
- открита площадка - зона за стабилизация и консервация: В зоната за стабилизация и консервация ще се постига стабилизиране на компостиращия материал, при което да се постига минимална биологична активност на същият. Това се характеризира с ниски нива на кислород и ниско производство на топлинна енергия.
- покрита площадка - зона за узряване на компоста: В тази зона, компоста узрява.
- покрита площадка за складиране на готов компост: Следва съхранение на готовия компост на покрита площадка, готова за експедиране. Продължителността на периода на компостиране е ориентировъчно 4 седмици и 11 компостиращи цикъла могат да се извършват за година.

V.3.3 План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1	**БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ**					
1.1.	Планиране с Общинския бюджет на разходи за събиране и компостиране на биоотпадъци от населението за периода на действие на Програмата.	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Общински съвет			• Размер на отделените средствата спрямо количеството събрани отпадъци
1.2.	Ускоряване на поетапното въвеждане на домашно компостиране в жилищните квартали и домакинства, разполагащи с дворни места включително и чрез закупуване и раздаване на компостери	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	5 000	Общински бюджет. ПУДООС	• Брой раздадени компостери
1.3.	Разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (чрез решение на общото събрание)	2017 г.	Кмет на община Девин, Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин			• Дата на решението на регионалното сдружение
1.4.	Въвеждане на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците от домакинствата	31.12.2017 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	съгласно проекта по ОПОС	Общински бюджет В рамките на проекта по ОПОС	• Брой поставени контейнери на жител • Честота на извозване • Брой обхванати

						жители • Количества разделно събрани отпадъци
1.5.	Обособяване на площадка за открито компостиране на биоотпадъци	31.12.2017	Регионално сдружение Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	съгласно проекта по ОПОС	Общински бюджет В рамките на проекта по ОПОС	• Дата на въвеждане в експлоатация • Количества доставени отпадъци от общината
1.6.	Събиране и извозване на биоотпадъци до съоръжението за компостиране	Постоянен след пускане в експлоатация на съоръжението	ОП БКС-Девин,	по проект	Общински бюджет	• Количества доставени отпадъци

V.4 Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради

Задълженията за управление на строителните отпадъци са на възложителите на строителството, но общината следва да предприеме мерки за стимулиране изграждането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци и създаване на пазар за рециклирани строителни материали чрез влагането им в обекти финансирани с публични средства. Това ще изисква промяна на методологията за определяне на критериите за избор на изпълнители на строежи финансирани с общински средства.

Тъй като съгласно чл. 11, ал. 4 от ЗУО общината провежда процедурите, в които се изисква одобряване на плановете за управление на строителни отпадъци дейността на комисиите и съответните решения следва да осигуряват прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект).

План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагни източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1	**СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ**					
1.1.	Въвеждане на изменения и допълнения в общинската нормативна уредба относно прилагане на процедурите, в които се изисква одобряване на плановете за управление на строителни отпадъци	31.06.2017	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Устройство на територията, икономика и общинска собственост"			• Извършени нормативни промени и вътрешни разпоредби
1.2.	Промяна на методологията за определяне на критериите за избор на изпълнители на строежи финансирани с общински средства	31.12.2017	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Устройство на територията, икономика и общинска собственост"			• Брой проведени обществени поръчки с новите критерии спрямо общия брой
1.3.	Контрол по спазване на законодателството по управление на строителните отпадъци (състав, количество, изпълнение на целите от отделните възложители, спазване на нововъведените процедурите и др.).	Постоянен	Инспектори; Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Устройство на територията, икономика и общинска собственост"			• Брой на одобрените планове за управление на строителни отпадъци спрямо броя на издадените разрешения за строеж • Брой на отказите за одобрение на планове за

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагни източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
						управление на строителни отпадъци

V.5 Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация

В община Девин няма депа с преустановена експлоатация, подлежащи на закриване и рекултивация

V.6 Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в общинската програма, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Ще се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание. За целта се предвижда:

- редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на 'Такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;
- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделено на работата с подрастващите;
- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

За повишаване на общественото съзнание чрез Пресцентъра на Община Девин към медиите периодично се подава информация за дейности с широко обществено значение, подава се информация и на сайта на Община Девин.

Общината ще разработва и изпълнява ежегодно информационна кампания за повишаване на общественото съзнание по проблемите на отпадъците. Информационната кампания ще включва предоставяне на информация на интернет страницата, изготвяне на информационни материали и публикации и изяви в медиите.

Периодично ще се проучва общественото мнение във връзка с ефекта на работата с обществеността и степента на въздействие на различните послания. Изготвянето на комуникационна кампания и разработването на информационни материали ще включва следните етапи:

- проучване на обществената нагласа;
- провеждане на среща с представители на заинтересованите страни.
- избор на рекламни средства:
  - електронни медии;
  - печатни издания , брошури, плакати;
  - други.

Рекламната кампания ще включва поетапно следните дейности:

- изработване на реклама, печат на рекламните носители;
- излъчване на рекламните клипове, разпространение на печатните материали;
- анализиране на общественото мнение по отношение на постигнатия ефект от рекламните кампании на организацията;
- изготвяне на препоръки за оптимизиране на рекламната стратегия.

С цел постигане на максимален ефект от информационните кампании, общинската администрация периодично ще актуализира плановете си за тяхното провеждане.

План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлага нн източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.	**УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА**					
1.1.	Разработване на стратегия за провеждане и организиране провеждането на специализирани информационни кампании по управление на отпадъците н по-конкретно за разделно събиране на отпадъците и предотвратяване на отпадъците.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин, Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността", ООп	5 000	Общински бюджет, организации по оползотворяване	• разработена комуникационна стратегия
1.2.	Привличане на населението, неправителствените организации и заинтересования бизнес в процесите на вземане на решения, свързани с управление на отпадъците, включително за начина за определяне на „такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства.	Постоянен	Общински съвет, Кмет на общината, „Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин оператори на съоръжения и инсталации			• брой проведени консултации при разработване на нормативни актове и стратегически документи • брой обявления за инвестиционни намерения имащи отношение към управлението на отпадъците

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлага нн източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.3.	Редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на отпадъците и възникването на нерегламентирани сметища	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”	5 000	Общински бюджет, ООп	• брой проведени мероприятия по информиране на обществеността • процент на обхващане на целевите групи
1.4.	Редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда и за управление на отпадъците, включително на сайта на общината.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”		Общински бюджет	• брой мероприятия за информиране
1.5.	Публикуване на „зелен" телефон и e-mail адрес, на които гражданите да могат да подават сигнали за нарушения на нормативните изисквания за отпадъците, както и да предлагат предложения за подобрения на политиките по отпадъците	2019	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин Отдел „Информационно обслужване, сигурност и връзки с обществеността”	-	-	• Наличие на зелен телефон
1.6.	Поддържане на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло и картон на територията на община Девин	2019	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-	-	Наличие на регистър

V.7 Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

Към момента утайки от ПСОВ не се образуват, а утайките от почистване на канализацията се депонират на депото за ТБО и не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация. Съгласно нормативните изисквания преди депониране утайките от ПСОВ трябва да са предварително третирани.

След въвеждане в стабилен експлоатационен режим на съоръженията за биологично пречистване и респективно за стабилизация на утайката на съществуващите ПСОВ се изисква да се провеждат мониторинг и анализи на утайките по отношение на количеството и вида на замърсителите в състава им, които определят начините за тяхното третиране. В зависимост от резултатите от анализите следва да се предприемат необходимите коригиращи действия с цел управление на формираната в процеса на биологично пречистване утайка. .

След пускане в експлоатация на съоръжението за компостиране на зелени и други биоотпадъци, в зависимост от избраната технология е необходимо да се проучат възможностите за използване на утайките за производство на компост.

Към момента са налице следните възможности за третиране на утайките.

V.7.1 Оползотворяване на утайките в земеделието

Следва да се подчертае, че само „третирани" или „стабилизирани" утайки могат да се прилагат в земеделието т.е. това е приложима алтернатива само след на един или повече от следните „конвенционални" процеси:

– Аеробно стабилизиране на формираната в пречиствателния процес утайка в съоръжения за биологично пречистване.

– Анаеробно разграждане при повишена температура (над 35°C), с период на задържане поне 15 дни;

– Третиране с негасена вар за постигане на стойност на pH поне 12, за период от минимум 24 часа;

– Компостиране при температура за съответен подходящ период от време.

Към момента не може да се приеме, че селското стопанство е реалистична опция за прилагане, но потенциалът за това е много голям и в бъдеще ще се полагат усилия за прилагане на този метод по подходящ начин. Използването на утайките в селското стопанство трябва да бъде съгласувано със специализираните органи на Министерството на земеделието и храните и в частност с Областната дирекция „Земеделие и гори", Министерството на околната среда и водите - РИОСВ.

Цел	Целта е оползотворяване на стабилизираните утайки от ПСОВ като тор и почвен подобрител в земеделието. Оползотворяване на утайките при рекултивация по чл.11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), когато се предвижда рекултивираните терени да се използват за земеделие.
Предпоставки	Наличие на значителни масиви общински земеделски фонд Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки Съответствие с националната програма за управление на утайките от ПСОВ Наличие на национална нормативна уредба, касаеща оползотворяването на утайките от ПСОВ в земеделието – НАРЕДБА за реда и начина на оползотворяване на утайките за пречистването на отпадъчните води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 год., обн.,ДВ, бр.112 от 23.12.2004 г. Влаганите в последните години ограничени количества минерални торове, ограничената употреба на оборски тор, нарушава баланса на органичното вещество в почвите и се налага да се търсят други органични

	резерви.
Възможности	Възможност общината да управлява оползотворяването на получения кек чрез наличие на достатъчен общински земеделски фонд. Възможност за предоставяне на кек на други заинтересовани потребители. Улесняване на селските стопани, чрез предоставяне на възможност за използване на евтин продукт за обогатяване на селскостопанските земи; Повишаване на общественото съзнание по отношение на екологичните проблеми в района.
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липсват предварителни данни за съдържанието на тежки метали в наличния земеделски фонд Липса на обучен персонал за управление на дейностите по оползотворяване на кека и мониторинг на земите. Липса на информация сред населението и земеделските стопани за ползите от използването на такъв тип кек. Земеделските производители са неинформирани или предубедени срещу използването на утайки от ПСОВ в земеделието. Липса на обучен персонал по управление на дейностите за оползотворяване на утайките в селското стопанство.

V.7.2 Оползотворяване на утайките за рекултивация на нарушени терени

Рекултивацията на нарушени терени обхваща комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушени терени и подобряване на ландшафта. Чрез рекултивацията се цели основно възстановяване на годността на земята за земеделско и горско стопанство или подобряване на ландшафта.

Предвижда се изготвяне на регистър на терените, подлежащи на рекултивация и изготвяне на експлоатационен план за използване на утайките върху тях.

Следва да се проучат възможностите за използване на утайките при рекултивацията на закритите клетки на регионалното депо и други депа в близки общини, за които предстои закриване и е предвидена биологична рекултивация или за вече закрити и рекултивирани депа, за които е необходимо наторяване на зелените площи с цел подобряване на органичното съдържание на земните маси и хумуса.

Друга възможност е да се определи площадка за съхранение на земни маси, които не са смесени със строителни отпадъци, на която да се извършва периодично добавяне на стабилизирани утайки от ПСОВ към земните маси в съотношение 2 : 1 с цел да се подобри съдържанието на органика до около 2 %.

Освен за смесване с безхумусна земна маса стабилизираната утайка след обработката с вар може да се смесва на площадката за компостиране и със складираната хумусна почва в съотношение 3 или 4 към едно, за повишаване на хумусното съдържание на почвата и превръщането й в богата на органично вещество почва, подходяща за създаването на цветни лехи в зелената система на града. Такава, богата на органично вещество почва може да си използва и в разсадници за декоративни и горски видове фиданки и оранжерии за цветя.

Цел	Целта е създаване на ресурс за рекултивация на терени , при използване на хумус и земни маси свободни от строителни отпадъци и използване на кека от ПСОВ за подобряване на органичното им съдържание Оползотворяване на утайките при рекултивация на нарушени терени, с изключение на земите по чл.11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), когато се предвижда рекултивираните терени да се използват за земеделие. Оползотворяване за рекултивация на нарушени терени , кариери,

	използване за рекултивация на нарушени горски терени и др. Оползотворяване при създаване на паркове и други обществени зелени площи.
Предпоставки	Избраната технология за обезвреждане на утайките от ПСОВ създава кек с относително подходящи качества. Наличие на нарушени терени за рекултивация на в съседни общини. Голям горски общински фонд. Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки Полученият кек по отделни показатели може да не отговаря на изискванията за използване в земеделието /напр. Въглеродо – азотно съотношение/ Съответствие с Националната програма за управление на утайките от ПСОВ
Възможности	Възможност общината да управлява оползотворяването на получения кек за рекултивация на площи на регионалното депо или други депа и нерегламентирани сметища в съседни общини Възможност за предоставяне на кек на други заинтересовани организации На други производствени организации и фирми за рекултивация на техни нарушени земи Положителен ефект върху екологичните условия в района, чрез подобряване на ландшафта и създаване на по добри условия за екологично разнообразие Предоставяне на частни инвеститори при възстановяване и рекултивация на нарушени земи при строителството. Предоставяне на утайка за рекултивация на терени за залесяване в горския фонд, като се започне с използване на утайки в горите собственост на общината.
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липса на нормативна база, която да задължи инвеститори и собственици да използват кек при рекултивация на нарушени терени Липса на обучен персонал за управление на дейностите по използване на кек за рекултивация Липса на информация сред собствениците на нарушени терени за възможностите от използването на такъв тип кек за рекултивация

V.7.3 Депониране на утайките

Депонирането на утайки от ПСОВ е твърде често използвана алтернатива за тяхното управление, но в същото време тя не отговаря на съвременните изисквания за минимизиране и рециклиране на отпадъците. Утайките се третират като отпадък, без възможност за тяхното оползотворяване. Тази възможност се разглежда като временно решение. Утайките в определено отношение могат да се използват за запръстяване на регионалното депо. За целта обаче е задължително да се отчитат специфичните условия за смесено депониране на утайки от ПСОВ с твърди битови отпадъци.

Цел	Целта е обезвреждане на утайките от ПСОВ чрез депониране при невъзможност за тяхното оползотворяване в земеделието или за рекултивация на нарушени терени
Предпоставки	- Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки - Избраната технология за обезвреждане на утайките от ПСОВ създава утайки с относително постоянни качества. - Ако полученият кек не отговаря на изискванията за използване в земеделието и е невъзможно използването за рекултивация - Временни ограничения във възможностите за оползотворяване на

	кека за рекултивация и в земеделието /напр. Поради нарушен график за извозване на кека, изчерпване капацитета на складовата площ за съхраняване на кек на площадката на ПСОВ - Наличие на нормативна база – Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци
Възможности	Технологична съвместимост при депониране на утайките с генерираните битови отпадъци
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липса на обучен персонал за управление на дейностите по депониране на утайките от ПСОВ

На база на разгледаните по-горе възможности за третиране на утайките като най-приложима алтернатива се явява оползотворяване на утайките за рекултивация на терени включително и за запръстяване на клетки на регионално депо за ТБО.

Използването на утайки в земеделието е перспективна възможност, но за нейното прилагане е нужна целенасочена дейност за информиране на потенциални земеделски ползватели, подготовка, планиране и осъществяване (приоритетно на базата на публично-частно партньорство) на инвестиционни проекти за производство на компост и качествени биологични почвени подобрители при развитие на биологичното земеделие.

Утайките получени от ПСОВ имат необходимите характеристики за съвместно депониране с твърди битови отпадъци , но тази възможност не следва да се разглежда като водеща след реконструкцията на пречиствателната станция. С въведените отчисления за депониране се увеличават значително текущите разходи за депониране поради, което тази възможност ще се използва само частично в началния период.

V.7.4 План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагни източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1	**Управление на утайки от ПСОВ**					
1.1.	Изготвяне на регистър на терените, подлежащи на рекултивация и изготвяне на експлоатационен план за използване на утайките върху тях	2017	Оператори на ПСОВ; Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин		Бюджети на Оператори на ПСОВ	• изготвен регистър • брой и площ на регистрираните терени
1.2.	Проучване на възможностите за използване на утайките в други депа в близки общини	2017	Оператори на ПСОВ; Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин		Бюджети на Оператори на ПСОВ	• сключени договори за употреба на утайки
1.3.	Проучване на възможностите за определяне на площадка за смесване на земни маси с утайки от ПСОВ	2017	Оператори на ПСОВ; Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин		Бюджети на Оператори на ПСОВ	• брой издадени направления за извозване на земни маси до площадката • количество на оползотворените утайки • количество на подобрената безхумусна земна маса
1.4.	Проучване на възможностите за смесва на утайки с компост и със хумус, съдържащи земни маси (почва)	2017	Оператор на ГПСОВ; Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Оператор на съоръжение за компостиране		Общински бюджет Бюджет на Оператора на съоръжението за компостиране	• брой издадени направления за извозване на хумус съдържащи земни маси до площадката • количество на оползотворените

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагни източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
						утайки • количество на подобрената хумусна земна маса
1.9.	Минимизиране на количествата на депонираните утайки и използването на депониране само в аварийни ситуации	Постоянен	Оператор на ГПСОВ; Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• сравнение на количествата депонирани утайки спрямо предходни години

V.8 Подпрограма с други мерки за управление на отпадъците

V.8.1 Събиране на смесени битови отпадъци

Необходимо е оптимизиране на системата за събиране на смесени битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток.

С оптимизирането на системата ще се проучат възможностите за по-нататъшно повишаване на качеството (подобряване на параметрите брой индивидуални съдове, брой контейнери на жител) и увеличаване на ефективността (по-висока степен на уплътняване) на услугите по сметосъбиране и включването на нови услуги във връзка с нововъведените задължения на кметовете на общини.

V.8.2 Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Законодателните промени изискват непрекъснато ограничаване на количествата депонирани отпадъци вследствие нарастване на отчисленията за депониране и повишаване на изискванията за предварително третиране преди депониране. Въпреки това депонирането е крайния етап от всяка интегрирана система за управление на отпадъците.

Във връзка с предстоящото изчерпване на капацитета на клетка 1 е взето решение за изработване на проект за разширяване на обема на регионалното депо за неопасни отпадъци в резултат на което експлоатационният период на депото да се увеличи от 8 до 10 години за Общините Девин, Сатовча, Борино и Доспат.

V.8.3 Нормативно регулиране на управлението на отпадъците н ускоряване прилагането на законодателството н политиката в тази област

Въз основа на настъпилите изменения и допълнения в националното законодателство с цел въвеждането на системи за биоотпадъци, строителни, опасни отпадъци, и промени в изискванията за масово разпространени и рециклируеми битови отпадъци в общинската наредба но чл.22 от ЗУО следва да бъдат заложени следните изисквания:

- забрани ограничения, отговорности и задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища и др. както и към лицата извършващи дейности с отпадъци, с които общината има сключени договори с цел осигуряване прилагането на схемите за събиране на биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя.
- въвеждане на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя, включване на нови задължения към изпълнителите извършващи предварително третиране и компостиране с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста.
- въвеждане на изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена;
- в случай, че се въведе такса въз основа „плащаш колкото изхвърляш" е необходимо да се гарантира, че смесените битови отпадъци няма да попадат в контейнерите за разделно събиране, което ще наложи въвеждане на механизъм за следене какво се изхвърля в контейнерите и отказ за обслужване на контейнер за разделно събрани отпадъци ако са налице нежелани примеси;

- санкции за използване на нерегламентирани сметища;
- ред за предаване на строителни и специфични отпадъци;
- задълженията, отговорностите и взаимоотношенията между съществуващите звена и при необходимост се предвижда създаването на нови структури - напр. за съвместно управление на регионално съоръжение, инспекторат и др.;
- задълженията на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци, излезли от употреба гуми, ИУМПС, ИУЕЕО и др.;
- обхващане и урегулиране дейността, с издаване на разрешения от страна на общинската администрация на всички лица, от чиято дейност се образуват производствени, строителни или опасни отпадъци ползващи общинска инфраструктура;
- идентификация на лицата, образуващи големи количества отпадъци, подлежащи на специално регулиране - биоразградими отпадъци, опаковки и други видове масово разпространени отпадъци;
- периодични проверки за спазването на изискванията на законодателството;
- прилагане на ефективни санкции и наказания в случай на неспазване на изискванията;
- осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация за осигуряване спазването на законодателството;
- осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.) за осигуряване спазването на законодателството;
- нормативно осигуряване за въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни;
- съставяна на план за извършване на инспекции;
- ясно и надлежно документиране на резултатите от проверките и водене на регистър за наложените санкции.

V.8.4 Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците

Осигуряването на достатъчни и надеждни данни за образуването, състава, събирането, оползотворяването и обезвреждането на различните видове отпадъци е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците. Предвиждат се мерки за:

- въвеждане на информационна система за получаване и обработка на данни от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа (пунктове и от големи генератори), организации по оползотворяване и лица извършващи дейности с отпадъци, с които общината има договори с цел мониторинг на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци;
- изграждане на връзка в реално време с информационната система, поддържана от Изпълнителната агенция по околна среда;
- дефиниране на отговорностите на различните звена за ефективно събиране и обработка на информацията:
- обезпечаване дейността на ангажираните звена с достатъчен персонал, техническо оборудване и подходящи софтуерни продукти;
- провеждане на регулярни морфологични изследвания на отпадъците от системите за събиране на смесени битови отпадъци и отпадъци от опаковки
- оценка на общото количество на образуваните отпадъци, включително и нерегламентирано изхвърляните;
- оценка на количеството и дела на отделните видове масово разпространени и други отпадъци, за които се предвижда въвеждането на системи за разделно събиране;
- прогнози за изменение на количеството и съставът на отпадъците;

V.8.5 Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната

С въвеждането на регионалните системи и регионалните структури за управление на отпадъците се налага да се прецени разпределението на функциите и задачите между общинската администрация и регионалните структури и въз основа на това да се обоснове необходимостта от допълнителен персонал, обучението и квалификацията му, осигуряване на подходяща техника и оборудване, за да се гарантира:

- компетентност при разработване на наредби, указания, планове и програми по прилагането на управление на отпадъците на местно ниво;
- ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управлението на отпадъците;
- разработване на мониторингови системи за контрол на управлението на отпадъците;
- участие в регионалното сдружение за управление на отпадъците и координиране на съвместни действия с другите общини;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данните за управлението на отпадъците;
- въвеждане на автоматизираната информационна система за регистриране, обработване и докладване на данни за управление на отпадъците;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на инфраструктура за оползотворяване /обезвреждане на отпадъци;
- провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъци.

V.8.6 Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаща" при интегрираното управление на отпадъците

За прилагането на принципа "замърсителят плаща", в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, се налага нарастване на таксите, заплащани от домакинствата до нива, позволяващи възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги. При повишаването на таксите следва да бъде отчитана и поносимостта им, съобразно доходите на населението.

Програмата предвижда мерки за:

- прогресивно нарастване на "таксите за битови отпадъци", с цел достигане на нива, покриващи дългосрочните разходи за прилагане на нововъведените нормативни изисквания;
- изразходване на средствата, постъпващи от такси, само за дейности по управление на отпадъците, по най-ефективния начин;
- покриване на всички разходи на оператора за експлоатация на регионалните съоръжения, както и разходите за дейностите след закриването му, чрез таксите за депониране;
- засилване на контрола спрямо нелегалното изхвърляне на отпадъци и изхвърляне на нерегламентирани места.
- определяне на необходимостта от финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) или други форми на финансиране извън бюджета на общината
- привличане на средства за инвестиции в инфраструктура за управление на отпадъците от други международни финансови институции или ПУДООС;
- разширяване прилагането на публично-частното партньорство и привличане на частни инвестиции.

V.8.7 План за действие

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1	**ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**					
1.1.	Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на Община Девин във връзка с въвеждането на нови системи за разделно и други промени в съществуващите практики за управление на отпадъците в общината	Постоянен	ОП БКС-Девин, Еколога на ОП БКС-Девин и Гл. експерт „Зелена система и екология”			• Обем на поставените съдове за събиране на смесени битови отпадъци на жител • Обем на поставените съдове за разделно събиране на отпадъци на жител
1.2	Обновяване на нискоефективните и амортизираните съдове и транспортна техника	Веднъж годишно	ОП БКС-Девин, Еколога на ОП БКС-Девин и Гл. експерт „Зелена система и екология”	В зависимост от оценката на необходимите инвестиции	Общински бюджет	• Процент съдове с изтекъл амортизационен срок
1.3	Подготовка на мотивирано заявление до директора на РИОСВ за издаване на мотивирана заповед, с която дава съгласие за освобождаване от дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци – по реда на глава шеста от Наредба № 7 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци	Ежегодно до 30 ноември	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	-		• Получено съгласие за освобождаване от дължимите отчисления

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2	**ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА СМЕСЕНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ**					
2.1.	Изследване параметрите на компоста, за да се определи дали_отговаря на изискванията за качество съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци	Периодично след въвеждане в експлоатация на площадката за компостиране	оператор на инсталацията за компостиране ОП БКС-Девин	5 000	Общински бюджети на общините от региона	• Проведени пробовземания и анализи
2.2.	Изграждане, въвеждане в експлоатация и поддържане на инсталация за предварително третиране	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	В съответствие с проекта	Ос 2 „Отпадъци на ОПОС 2014-2020	• Дата на въвеждане в експлоатация на площадката
2.3.	Претоварване на постъпилите отпадъци за транспортиране до регионалното депо и предаване за рециклиране на пластмаса, стъкло, метал	Постоянен	Избран изпълнител Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	В съответствие с договора с избрания изпълнител	Общински бюджет	• Количества отпадъци предадени за рециклиране спрямо общите количества постъпили на депото

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.4.	Мониторинг на регионалното депо в съответствие с условията на КР.	Постоянен	РСУО, общини от региона, Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин		Общински бюджети	• Спазване на заложените изисквания в КР
2.5.	Спазване на критериите и процедурите за приемане на отпадъци на депо. Извършва най-малко веднъж годишно на изпитване за установяване на съответствието на приеманите отпадъци.	Постоянен	Оператор на регионалното депо ОП БКС-Девин- Отдел Чистота		оператор на депото	• Брой извършени изпитвания за установяване на съответствието
2.6.	Почистване от отпадъци на общинските пътища - пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, и др. и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране	Постоянен	Еколога на ОП БКС-Девин, Гл. експерт „Зелена система и екология”	5 000	Общински бюджет	• Брой проведени дейности за почистване на пътища • Количества събрани отпадъци
2.7.	Разширение на регионалното депо	31.12.2017	Кмет на община Девин общини от РСУО, Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин	По проект	Бюджети на общини от РСУО	• Дата на въвеждане в експлоатация на разширението на регионалното депо

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.8.	Подобряване на контрола н предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.	постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин кметски наместници			• Брой установени нарушения • Брой и размер на наложени санкции
3	**НОРМАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**					•
3.1.	Периодично актуализиране на общинската наредба по чл. 22 от ЗУО за определяне условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.	31.12.2016 г.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Общински съвет			• Въведени нормативни изисквания
3.2.	Определяне с актуализирането на Общинската наредба по чл. 22 от ЗУО на задълженията на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци (в т.ч.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Общински съвет			• Въведени нормативни изисквания

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	биоотпадъци) и др.-					
3.3.	Въвеждане на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя, включване на нови задължения към изпълнителите извършващи предварително третиране и компостиране с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста	31.12.2017	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Общински съвет			• Въведени нормативни изисквания
3.4.	Актуализация на общинската програма за управление на отпадъците при промяна на фактическите и/или нормативните условия.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин Общински съвет	10 000	Общински бюджет – при необходимост от промяна	• Актуализация на програмата
3.5.	Участие във вземането на решения на регионалните сдружения за управление на отпадъците.	постоянен	Кмет на Община, Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин, Общински съвет	-	-	• Брой проведени заседания
3.6.	Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъците, чрез извършване на периодични проверки за спазване на изискванията и налагане на ефективни санкции, както и ясно и надлежно документиране на резултатите от проверките.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин кметски наместници			• Брой извършени проверки • Брой наложени санкции

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
4	**ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ**					•
3.1.	Извършване на морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите	На всеки 5 год.	Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	10 000	Общински бюджет	• Честота на извършване на морфологични анализи спрямо нормативно регламентираната
3.2.	Проучване на възможностите за създаване на информационна система за регистриране и отчитане на количествата рециклируеми отпадъци и биоотпадъци, с цел мониторинг изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци и целите за събиране и оползотворяване на биоотпадъци, количествата биоразградими отпадъци отклонени от депа, в която да постъпват данни за: • Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не са отговорни ООп • разделно събрани и компостирани био-отпадъци чрез общинската система • Рециклиране на отпадъци от опаковки - от Организации по оползотворяване • Сортиране и предаване за рециклиране • Разделно събрани и рециклирани отпадъци чрез изкупуване в	31.12.2017	Кмет на община Девин Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси" Гл. експерт „Зелена система и екология" и Еколога на ОП БКС-Девин	10 000	Общински бюджет	• Дата на въвеждане в действие • Обхванати видове отпадъци спрямо видовете отпадъци необходими за доказване изпълнението на количествените цели

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	пунктове на търговска основа - от домакинствата и бизнеса • Домашно компостиране • Разделно събрано и предварително третирано ИУЕЕО • Разделно събрани и разкомплектовани ИУМПС • Разделно събрани и рециклирани ИУГ • Разделно събрани и рециклирани НУБА • Разделно събрани и предварително третирани ЕГО • Разделно събрани отпадъци от зелената система на общината • Произведен компост • Депонирани предварително третирани отпадъци					
4	**УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**					
4.1.	Подобряване на административния капацитет на общината за контрол на управлението на дейностите с отпадъци, чрез осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал, включително назначаване на допълнителен персонал и осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.).	Постоянен	Кмет на община Девин, Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин кметски наместници		Общински бюджет, ОП , Административен капацитет	• Служители ангажирани с управлението на отпадъците
4.2.	Обучение на специалистите в общинските администрации, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците.	Постоянен	Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин		Общински бюджет, ОП . Административен капацитет	• Брой проведени обучения
5	**УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ "ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И "ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА" В СИСТЕМА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**					

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани	Предлагани източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
5.1.	Оптимизиране на размера н изразходването на такса "битови отпадъци" и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; предварително третиране, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за регионалните съоръжения за период от 30 години; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, биоотпадъци, масово разпространени отпадъци, рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителят и засилване на контрола по нерегламентираните замърсявания.	Постоянен	Отдел „Бюджет финанси и управление на човешките ресурси” Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• Съотношение между приходите и разходите за управление на отпадъците • Спазване на границата за поносимост
5.2.	Определяне на приоритетни проекти за финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.), ПУДООС или други форми на финансиране извън бюджета на общината	31.03.2017	РСУО, общини от региона Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин			• брой на идентифицираните необходими проекти спрямо броя на апликационните форми
5.3.	Подготовка на формуляри за кандидатстване по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) на идентифицираните приоритетни проекти.	2017	РСУО, общини от региона, Гл. експерт „Зелена система и екология” и Еколога на ОП БКС-Девин		Общински бюджет - съфинансиране	• брой на изготвените и подадените апликационните форми

VI. Индикатори за изпълнение на подпрограмите

Индикаторите са определяне степента изпълнението и могат да се структурират в три взаимосвързани групи:

- Индикатор за продукт: измерват се физически или монетарни единици;
- Индикатор за резултат: свързват се с преките и непосредствени ефекти, създадени в хода на изпълнение на програмата за управление на отпадъците;
- Индикатор за въздействие: свързани са с последствията от мерките в програмата извън непосредствените ефекти върху неговите преки бенефициенти.

За да се реализира наблюдението на изпълнението и най-вече оценката (съсредоточена върху конкретните резултати), се изисква целите, приоритетите и мерките да се измерват с конкретни индикатори, предварително определени и количествено изразени.

Индикаторите допринасят за установяване постигането на целите и приоритетите на националното законодателство, стратегическите цели и съответстващи им индикатори както следва:

- 100% обхващане на населението на общината в система за организирано сметосъбиране на битовите отпадъци;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците в депа отговарящи на нормативните изисквания;
- Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки в съответствие с минималните технически изисквания на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки – минимален брой жители обслужвани от контейнери за разделно събиране, минимален обем на контейнерите и др.;
- Постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци;
- Постигане на целите за рециклиране на битови отпадъци;
- Постигане на целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа за отпадъци.

Индикаторите следва да допринасят за установяване постигането на целите за подобряване качеството на услугите или реализирани икономии за бюджета на общината:

- Общия обем на поставените съдове - литра на жител.
- Намаляване на количеството депонирани отпадъци – т.е. спестен обем от капацитета на регионалното депо вследствие на предварително третиране, отделяне на масово разпространени отпадъци или други оползотворими отпадъци ;

Индикаторите за оценка реализацията на програмата, макар и базирани на конкретни числа, следва да отразяват тенденции в развитието на общината. Такива могат да бъдат стойностите, изразени като процент от цялото, за да се проследи тенденцията, сравнена с изходното положение (както е и в случая намаляването на количеството депонирани отпадъци). В същото време данните за самото оценяване трябва да са редовни (официализирани), верифицирани, релевантни (в съответствие) и прости.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА МЕРКИТЕ ПРЕДВИДЕНИ В ПОДПРОГРАМИТЕ

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1	***Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци***	

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1.1.	Оптимално използване на икономически инструменти и други мерки за стимулиране на предотвратяването на отпадъци	- сравнение на количеството образувани битови отпадъци спрямо предходни години - сравнение на количеството образувани фракции битови отпадъци спрямо количеството на същите фракции през предходни години
1.2.	Намаляване количеството на опасните отпадъци в потока на битовите отпадъци	- Количества опасни отпадъци от домакинствата събрани чрез мобилни пунктове - процент на обхванато население от системи за събиране на опасни битови отпадъци
2	***Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло***	
2.1.	Въвеждане на системи за разделно събиране, с цел оползотворяване и рециклиране на отпадъци – отпадъци от опаковки, други масово разпространени отпадъци, други рециклируеми отпадъци	- мин.50% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране (2020 г.) - население, обхванато от отделните системи за разделно събиране при зададени минимални технически изисквания за брой жители обслужвани от контейнер - количеството на масово разпространените отпадъци, събрано разделно от организациите по оползотворяване спрямо количеството, което им е необходимо за изпълнение на целите за събиране и оползотворяване, като

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		се отчете делът на населението на общината спрямо населението на страната – с цел установяване дали са изпълнени целите на ниво община - процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за разделно събиране на отделните видове отпадъци
3	***Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците***	
3.1.	Въвеждане на системи за разделно събиране, с цел оползотворяване на биоразградими отпадъци	- мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани през 2014 г. са б са разделно събрани и оползотворени разделно събрани и оползотворени (2020 г.) - население, обхванато от системи за разделно събиране - количеството на био отпадъци, събрано разделно спрямо количеството, което е необходимо за изпълнение на целите - процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за разделно събиране на био отпадъци
3.2.	Намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци	- количеството депонираните биоразградими битови отпадъци е до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		(2020 г)
4	***Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради***	
4.1.	Въвеждане на правила и отговорности за одобряване на планове за управление на строителни отпадъци	- 2020 г. - мин. 70% от общото тегло на строителните отпадъци са подготвени за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване
5	***Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация***	
5.1.	Ликвидиране на стари замърсявания от депа и нерегламентирани сметища	- закриване и рекултивация на клетка 1 на регионалното депо - брой и площ на закритите нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци, площта им и съотношението й спрямо площта на идентифицираните нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци
6	***Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците***	
6.1.	Повишаване на общественото съзнание	- проведени информационните кампании - издадени информационни материали
7	***Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците***	
7.1.	Разработване и прилагане на модерна, многофункционална система за събиране и транспортиране на битови отпадъци	- процент на обхванотото население от организирани системи за сметосъбиране на общинско ниво - обем на поставените съдове на жител - литра на жител

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		- процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за събиране на битови отпадъци
8	***Предварително третиране и Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци***	
8.1.	Въвеждане на система за обезвреждане на отпадъци на регионален принцип	- количество на отпадъците, което се обезврежда на регионалното депо спрямо общото количество на образуваните отпадъците - количество на предварително третираните (стабилизираните) преди депониране отпадъци спрямо общото количество на депонираните отпадъци
9	***Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта***	
	Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъци	- брой на извършените проверки на лица, извършващи дейности с отпадъци или при чиято дейност се образуват отпадъци - брой на наложените санкции и сума на глобите
10	***Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците***	
	Разработване и прилагане на централизирана информационна система за отпадъците	- видове отпадъци от необходимите за изпълнение на количествените цели включени в централизирана информационна система - разлика между количествата отчетени към общината и към ИАОС – проверка за достоверност
11	***Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за***	

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
	управлението на отпадъците в страната	
	Подобряване на капацитета на общинските администрации за установяване на интегрирани и ефективни системи за управление на отпадъците	- броят на извършените проверки и други дейности, свързани с управление на отпадъците спрямо броят на експертите ангажирани с тези дейности в съответната община

Освен изброените по-горе общи индикатори, за всяка от мерките предвидени в плановете за действие към подпрограмите са посочени индикатори за изпълнение. Конкретният набор от индикатори може да бъде променян, разширяван и допълван с актуализацията на програмата за управление на отпадъците.

VII. Координация с други общински и регионални планове н програми

Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната регионална и общинска система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между програмата и други областни и общински програмни документи. При разработването на целите на общинската програма са взети предвид анализите и предвижданията на други областни и общински програмни, от които пряко или косвено произтичат част от мерките, заложени в настоящата програма. От своя страна изпълнението на програмата ще допринесе в по-малка или по-голяма степен постигането на целите на областните и общинските планови документи, посочени по-долу в настоящия раздел.

VII.1 Областна стратегия за развитие на област Смолян за периода 2014 – 2020 г.

Стратегическата част на ОСР Смолян се разработва в контекста на актуалното социално икономическо състояние на областта и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в Европейския съюз и националните цели и приоритети за регионално развитие. Стратегията е съобразена с новите цели и приоритети, както и с финансовите условия на политиката за сближаване на ЕС през периода 2014-2020 г.

Формулирани са 4 Стратегически цели (СЦ) реализирането, на които ще доведе до постигане на желаното социално-икономическо и екологично състояние на областта. За постигане на дефинираните цели са определени пет приоритетни области (ПО) на интервенции, съдържащи пакети от мерки. В областта на управлението на отпадъците ключови са:

Приоритетна област 4: Околна среда

Опазването на природата е в основата на концепцията за устойчиво развитие. Мерките на Приоритетна област (ПО) 4 са с акцент върху подобряване на компонентите на околната среда, защитата на природното наследство и съхраняване на биологичното разнообразие.

Мярка 4.3: Инфраструктура за управление на отпадъците;

- Осигуряване на сепариращи и преработващи съоръжения;
- - Намаляване на количествата отпадъци;
- - Стимулиране разделното сметосъбиране и др.

VII.2 Общинският план за развитие

Основния документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интереси на гражданите в общината е **Общинският план за развитие** (ОПР) на община Девин. В него в **Приоритет 4: изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда** е обособена *Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура - водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци* с Мярка 4.2.2. Подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци

Дейностите предвидени в тази мярка са насочени към комплексно решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината. Мярката цели ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората и околната среда, като се насърчи преминаването към повторната им употреба, с което да се ограничи ползването на първични природни ресурси. Посочва се, че подобряването на ефективността на системата по сметосъбиране и управление на отпадъците е задача от първостепенно значение за общината. Подобряването на управлението на отпадъците ще допринесе за подобряване качеството на средата в малките населени места. Необходими са мерки за контрол и своевременно почистване на нерегламентираните сметища. Предвижда се регулярно изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на община Девин. Ще се насочат усилия за въвеждане на метода на компостиране на битови отпадъци и производство на биогаз**.**

В Плана на дейности за изпълнение от община Девин за периода 2014-2020 г. за Мярка 4.2.2. се предвижда:

- Изграждане на центрове за предварително третиране и повторна употреба на битови отпадъци
- Изграждане на инсталации за оползотворяване на биогаз и система за разделно събиране на биоразградими отпадъци
- Създаване и подобряване на съоръженията за оползотворяване на отпадъците от земеделското производство

В допълнение е включена и **Специфична цел 1.1.: Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничеството между производителите**. В рамките на тази цел е определена *Мярка 1.2.2. Подкрепа за местния малък и среден бизнес,* в която се препоръчва насърчаването на иновации, които подкрепят въвеждането на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии, както и оползотворяването и рециклирането на по-голямо количество отпадъци на територията на община Девин. Като дейности за реализация на мярката са посочени разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазването на околната среда, енергийния мениджмънт, сигурността на информацията и др.

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В настоящия раздел са представени правилата за наблюдение и контрол и отчитане на изпълнението на програма за управление на отпадъците с цел да се осигури проследяване и измерване на постигането на основните цели на програмата и на ефективността в хода на нейната реализация.

Наблюдението представя съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия. **Контролът** улавя условията, в които се пораждат отклоненията, бързо реагира за тяхното предотвратяване и отстраняване.

VIII.1 Вътрешно и външно наблюдение за изпълнението

Наблюдението за изпълнението на програмата ще се осъществява както вътрешно в рамките на общинската администрация така и външно от страна на заинтересованите лица и широката общественост. Външното наблюдение е от особена важност по отношение на проверката на качеството и резултатите от вътрешния мониторинг.

Вътрешното наблюдение ще се извършва от експерти – служители в общинската администрация, съобразно отговорностите им за осъществяване на съответните мерки описани в плановете за действие. При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпуснатите средства, изпълнението на задачите, спазването на сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременни корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област. Вътрешното наблюдение трябва да е ежедневна дейност на експертите.

Като резултат от вътрешния мониторинг е изработването на годишните отчети за изпълнение на програмата за управление на отпадъците, които ще се предоставят на органа за наблюдение и контрол. наблюдение на общинския план за развитие е общинският съвет. В съответствие с чл. 52, ал. 8 от ЗУО програмата се приема от общинския съвет, който контролира изпълнението ѝ. Също така, кметът на общината трябва да информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година, като за резултатите от наблюдението на изпълнението ще се разработва годишен отчет. Програмата за управление на отпадъците ще се публикува на интернет страницата на общината с цел осигуряване на обществен достъп.

Външното наблюдение ще се осъществява от неправителствени организации, заинтересовани лица и широката общественост. Външният мониторинг създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати, като за целта ще се осигури достъп до необходимата информация за да може да се оцени точното съответствие на реалното изпълнение с набелязаните мерки и на ефективното усвояване на финансовите средства.

VIII.2 Източници на информация за извършване на наблюдение и оценка

Оценката на изпълнението на програмата за управление на отпадъците се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на програмата, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

Основните надеждни източници на информация за извършване на оценката са:

- Годишни отчети за изпълнение на програмата за управление на отпадъците на общината от предходни години;
- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, в т.ч. финансирани от европейските фондове;
- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на общината;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро;
- Годишни доклади по околна среда (ГДОС) за изпълнението на дейностите, за които е предоставено Комплексно разрешително – за съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците;
- Заповеди на кмета на общината за дейности свързани с управлението на отпадъците;
- Протоколи от заседанията на общите събрания на регионални сдружения за управление на отпадъците;
- Годишни отчети на регионалните сдружения на общините
- Платежни документи за извършени услуги от дружества – подизпълнители на общината;
- Отчети по договори между общината и дружества извършващи услуги по управление на отпадъците на територията на общината (напр. Организации по оползотворяване);
- Годишни отчети до ИАОС, подадени от дружества извършващи дейности на територията на общината
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи, тематично свързани с реализацията на програмата за управление на отпадъците;
- Въпросници и/или анкетни карти за анкетиране на гражданите в общината;

VIII.3 Метод за извършване на оценка на годишните цели по програмата

За извършване на оценка на постигането на поставените в плановете за действие към подпрограмите годишни цели през съответната отчетна година ще се използва метода на оценка на индикаторите. Индикаторите за оценка на изпълнението на програмата са представени в раздел VI и последната колона на плановете за действие и са разработени с цел измерване на напредъка по реализация на всяка от подпрограмите.

Прилагането на този метод е непрекъснат процес на мониторинг и отчитане на постиженията и на напредъка по отношение на предварително определените цели чрез измерване стойностите на ключовите индикатори.

При този метод се установява дали мерките са изпълнени чрез измерими стандарти/индикатори. В този случай, текущата оценка служи като система за ранно

предупреждаване и като средство за подобряване на отчетността пред обществото. Това позволява да се следи динамиката на оценяваните процеси.

Мониторингът и оценката предполагат изследване на базисна изходна ситуация и проследяване с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на програмата за управление на отпадъците. В анализа на състоянието (Приложение №1) програмата за управление на отпадъците съдържа изходни данни, чрез които се описва проблемът или съществуващата ситуация преди въвеждането на новата политика. Съответно въз основа на индикаторите ще се изследва новата ситуация на базата на сравнение с изходната, описана в анализа на състоянието. Ако изходните данни не са налични, за измерител на промените във времето ще се използват целеви въпросници и анкетиране на експерти в съответната област и/или граждани на общината.

VIII.4 Работна група за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Кметът на общината ще определи координатор и ще създаде работна група за наблюдение реализацията на програмата за управление на отпадъците. Групата за наблюдение ще включва представители на общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, представители на граждански и бизнес организации.

Работната групата за наблюдение изпълнението на програмата за управление на отпадъците ще има задължения да:

- преразглежда, определя целевите стойности и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на програмата за управление на отпадъците;
- периодично набира, структурира и анализира информация и данни, извършва преглед на постигнатия напредък, които предоставя и експертите при подготовка на годишния отчет;
- обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- в работен план разглежда препоръките и предлага конкретни стъпки за прилагането им.
- подготвя документи от проведените срещи и от работата на работната група.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

За Община Девин не са характерни проблемите на големите административни, търговски и промишлени центрове по отношение на количествата и видовото разнообразие на генерираните отпадъци. Въпреки това предизвикателствата пред общината са значителни поради ограничения ресурс, който може да отдели за прилагане на нововъведените нормативни изисквания в областта на управлението на отпадъците.

Отпадъците замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават санитарно-хигиенни проблеми и са своеобразен дразнител на естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна те са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране, повторна употреба и оползотворяване води до съхранение на природните ресурси. Намаляване или ограничаване на замърсяването и оползотворяване могат да се осъществят с помощта на нови технологии, в подходяща икономическа среда. Предвид на това, решаването на проблемите изисква регионално кооперииране, интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база.

Съгласно Закона за управление на отпадъците /ЗУО/, настоящата програма за управление на дейностите по отпадъците разглежда посочените в чл.2, ал.1 от ЗУО отпадъци, а именно:

- Битови отпадъци (БО);
- Производствени отпадъци (ПО);
- Строителни отпадъци (СО);
- Опасни отпадъци (ОО).

Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците

Анализ на националната и общинската нормативна рамка

Анализ на националната нормативна рамка

За целите на изготвянето на настоящата общинска програма за управление на отпадъците бяха идентифицирани ангажиментите на общината, произтичащи от националното законодателство. Обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците” са регламентирани в Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове към него. Чрез тях се уреждат задълженията на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информацията за дейностите с отпадъци, изготвяне на национална и общински програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. С този закон се въвеждат принципите „замърсителят плаща”, „разширена отговорност на производителя” и йерархията на управление на отпадъците, както и преминаването към регионален принцип на управление на битовите отпадъци. Въвеждат се икономически стимули за предприемане на реални действия от местните

власти за намаляване на депонираните отпадъци, конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, правила за управление на масово разпространените отпадъци. Регламентирани са и подходите за „край на отпадъка" и „странични продукти".

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- Количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:

  1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло

  2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло

  3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.

- Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

  1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;

  2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;

  3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

- Кметовете на общини да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места

- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО.

- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

- Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложени специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Подзаконови национални нормативни актове към ЗУО

Действащите подзаконови нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

Подзаконови нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации[1]:

- към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци
- за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци
- за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци
- за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци
- към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали
- за третиране и за разделно събиране на биоотпадъците
- ПХБ
- за опаковки и отпадъци от опаковки
- ИУЕЕО
- ИУМПС
- за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори
- за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
- за автомобилни гуми
- отпадъци от лечебните и здравните заведения.

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

[1] Актуална информация за нормативните актове е налична на страницата на МОСВ http://www.moew.government.bg.

- за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци
- за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички)
- за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- за класификацията на отпадъците
- за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

Нормативни актове на община Девин

Общинският съвет – Девин приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Приетите наредби, имащи отношение към управлението на отпадъците на територията на общината са:

- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Девин
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Девин
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Девин
- Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на община Девин
- Наредба за принудителното изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях по чл.196, ал.5 от закона за устройство на територията
- Наредба за обществения ред в община Девин
- Наредба за управление на общинските пътища

В съответствие с новите изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в действащата нормативна уредба следва да се регламентират отговорностите на възложителите по отношение на изготвяне на планове за управление на строителните отпадъци и задълженията на общинската администрация по одобряването на плановете и отчетите във връзка с изпълнение целите, заложени в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали /приета с ПМС № 277 от 5.11.2012 г., обн. ДВ. бр.89 от 13.11. 2012 г./. Необходимо е също регламентиране на задълженията на

собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на рециклируеми и биоотпадъци и др.

Програмни документи на национално и общинско ниво

Настоящата програма е част от цялостната общинска система за планиране. При разработване на програмата са взети предвид основните постановки на следните национални планове и програми.

Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. (НПУО)

НПУО е напълно съобразен с основните цели в европейското екологично право в сектор "Отпадъци" и съдържа ключови цели, за постигането на които са предвидени програми от мерки. Дефинирани са мерки за постигане на ключови цели по отношение на следните видове отпадъци: Отпадъци от опаковки; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); Отработени масла; Гуми; Негодни за употреба батерии и акумулатори; Биоотпадъци; Отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата; Битови отпадъци от хартия,картон, пластмаси, метали и стъкло; Строителни отпадъци

Националния стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г. - в него са предвидени мерки за намаляване на "зелени" битови отпадъци; намаляване на хартиени и картонени отпадъци; намаляване на биоразградимите битови отпадъци; третиране на разделно събрани биоразградимите битови отпадъци; създаване на пазар на компост; намаляване на биоразградимите фракции в смесените битови отпадъци; минимизиране на депонираните утайки

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г. – в който са въведени икономически механизми за насърчаване на рециклирането на строителни отпадъци и законодателни механизми за осигуряване изпълнението на целите за рециклиране от страна на възложителите на строителство или разрушаване чрез процедурите за издаване на разрешение за строеж и разрешение за въвеждане в експлоатация на строителен обект.

Основния документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интереси на гражданите в общината е **Общинският план за развитие** (ОПР) на община Девин. В него в **Приоритет 4: изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда** е обособена *Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура - водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци* с Мярка 4.2.2. Подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци

Дейностите предвидени в тази мярка са насочени към комплексно решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината. Мярката цели ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората и околната среда, като се насърчи преминаването към повторната им употреба, с което да се ограничи ползването на първични природни ресурси. Посочва се, че подобряването на ефективността на системата по сметосъбиране и управление на отпадъците е задача от първостепенно значение за общината. Подобряването на управлението на отпадъците ще допринесе за

подобряване качеството на средата в малките населени места. Необходими са мерки за контрол и своевременно почистване на нерегламентираните сметища. Предвижда се регулярно изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на община Девин. Ще се насочат усилия за въвеждане на метода на компостиране на битови отпадъци и производство на биогаз..

В Плана на дейности за изпълнение от община Девин за периода 2014-2020 г. за Мярка 4.2.2. се предвижда:

- Изграждане на центрове за предварително третиране и повторна употреба на битови отпадъци
- Изграждане на инсталации за оползотворяване на биогаз и система за разделно събиране на биоразградими отпадъци
- Създаване и подобряване на съоръженията за оползотворяване на отпадъците от земеделското производство

В допълнение е включена и **Специфична цел 1.1.: Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничеството между производителите**. В рамките на тази цел е определена *Мярка 1.2.2. Подкрепа за местния малък и среден бизнес,* в която се препоръчва насърчаването на иновации, които подкрепят въвеждането на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии, както и оползотворяването и рециклирането на по-голямо количество отпадъци на територията на община Девин. Като дейности за реализация на мярката са посочени разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазването на околната среда, енергийния мениджмънт, сигурността на информацията и др.

Анализ за отпадъците

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране.

Представеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на отпадъци за периода 2011 -2015 година. При изготвянето на оценката за битови и производствени отпадъци са използвани налични данни в общинска администрация на база годишни отчети на битови, производствени, строителни и опасни отпадъци, подадени от предприятия и фирми /по реда на горната Наредба №9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности /за периода 2010-2011/, Наредба № 2 от 22 януари 2013 г.за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри /за 2012-2013 г./ и Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (за 2015 г.). Използвани са също данни от Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО), както и други информационни източници като НСИ, Евростат, МОСВ, ИАОС, оператори, фирми и организации с които общината има договори, отнасящи се до събиране и оползотворяване на отпадъци и др.

Анализ на битовите отпадъци

Твърдите битови отпадъци се състоят от органични и неорганични съставки. Съотношението на компонентите в състава на отпадъците е променливо и зависи от редица фактори:

- Степен на благоустроеност на населените места;
- Тип на селищната система;
- Климатични условия;
- Стандарт на живот и култура на населението;
- Демографски условия и др.

По смисъла на ЗУО "Битови отпадъци" са отпадъците, които се образуват от домакинствата и отпадъците, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствени отпадъци и отпадъци от селското и горското стопанство. Подобните отпадъци не изискват специален подход при събиране, транспортиране и третиране. Могат да се изхвърлят в обикновени контейнери, да се събират от колите и персонала без да има специални изисквания. Те се състоят главно от хартия, пластмаси, стъкло, метали хранителни отпадъци, градински отпадъци. Голяма част от този поток може да се рециклира.

Твърдите битови отпадъци - битова и улична смет, опаковъчни материали, кухненски и градински отпадъци, стари мебели и др. са хетерогенен материал с непрекъснато променящи се свойства - химически и фракционен състав, плътност, специфична топлина на изгаряне и др. Съставът и количеството им подлежат на сезонни и регионални изменения. Така количеството на твърдите битови отпадъци расте пропорционално на големината на селището, а влагата зависи от сезона. Най-висока влажност битовите отпадъци имат през летните и есенните месеци, когато е увеличен делът на кухненските отпадъци. През зимните месеци в отпадъците преобладават пръст, пепел и хартия, които са с незначително съдържание на влага.

Количеството, съставът и свойствата на ТБО зависи от редица фактори: култура на жителите, степен на благоустрояване, вид на отопление на сградите, климатични фактори и др. Основен показател при дефиниране на количеството на ТБО е нормата на натрупване, показваща количеството отпадъци, образуващи се от установена разчетна единица (1 човек) за определен период от време (година, денонощие). Нормата на натрупване се определя както в *единица маса (kg, t),* така и в *единица обем (m^3):*

a = B/P. T където

a - норма на натрупване;

B - количество на отпадъците, (t или m^3) ;

P - разчетна единица (човек и др.):

T период от време.

Количеството, състава и свойствата на ТБО са показатели, на чиято основа се формира цялостната политика на управление на отпадъците. В Статистическия справочник на НСИ издаден през 2016г. се посочва, че средно за страната през 2014 г. събраните битови отпадъци на човек от население обслужвано, чрез организирани системи за сметоизвозване са 442 кг.

Данните за отпадъците на община Девин ползвани за целите на настоящата програма са получени въз основа на количествата постъпили на регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Девин, Сатовча, Борино и Доспат, разположено до с. Барутин, на което се прилага процедура по регистриране на отпадъците.

През периода 2010-2015 г. битовите отпадъци варират в границите между 227 и 260 кг./жител/година (Таблица 1). Нормата на натрупване се запазва относително постоянна.

Таблица 1. Докладвани количества събрани битови отпадъци от Община Девин и норма на натрупване

Година	Количество битови отпадъци [тона]	Население (100% организирано сметосъбиране) по данни на НСИ [жители]	Норма на натрупване [кг. /ж ./год.]
2010	3 366	12 963	260
2011	3 095	12 800	242
2012	2 845	12 563	226
2013	2 948	12 234	241
2014	2 719	11 963	227
2015	2 677	11 655	230

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Морфологичният състав е основен физичен показател на ТБО и представлява съдържанието на частиците, които ги съставят (хартия, метали, пластмаси, стъкло и др.), изразено в процент от общото им тегло.

Данните за морфологичният състав на битовите отпадъци на община Девин са представени в Таблица 2:

Таблица 2. Данни за морфологичният състав на битовите отпадъци на Община Девин

Морфологичен състав	Среднопретеглен морфологичен състав на смесени битови отпадъци за общината	Морфологичен състав за общината, след разпределение на фракция други	Общо количество битови отпадъци, с включени разделно събрани битови отпадъци и рециклируеми отпадъци от предприятия	Количества на всички образувани битови отпадъци в общината след добавяне на градински, зелени отпадъци
Компоненти	%	%	%	%
Хранителни	18,41	20,49	17,40	18,68
Хартия и картон	14,52	15,21	16,07	16,13
Пластмаса	14,91	15,26	14,80	14,59
Текстил	1,66	1,83	1,57	1,67
Гума	1,23	1,23	1,16	1,12
Кожа	1,69	1,69	1,60	1,54
Градински	15,53	16,92	14,68	19,02
Дървестни	2,09	2,23	1,98	2,03
Стъкло	4,32	5,4	6,45	7,2
Метали	1,04	1,39	0,98	1,26

Инертни	5,93	17,03	5,60	15,55
ИУЕЕО	0,89	0,89	0,84	0,81
Опасни	0,43	0,43	0,41	0,4
Други	17,35		16,46	
Общо	100	100	100	100

Получените средностатистически величини, определени въз основа на данните за морфологичния състав на отпадъците приемани показват, че делът на подлежащите на рециклиране хартиени, пластмасови, стъклени и метални отпадъци е около 40,65%. Делът на биоотпадъците (хранителни, зелени и дървесни) е 37,47%.

Отпадъци, подходящи за рециклиране и оползотворяване

Община Девин организира самостоятелно система за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, образувани от бита, търговски и административни сгради. Дейностите по разделно събиране и предварително третиране на събраните отпадъци се извършват от ОП БКС-Девин с издаден регистрационен документ № 11-РД-261-00 от 05.03.2014г.

Събраните количества отпадъци за последните години от функционирането на системата за разделно събиране (общо събрани от бита и извън бита) са дадени в следващата таблица:

Таблица 3. Количества разделно събрани отпадъци в тона за година

Година	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Хартия	77,7	61,754	43,117	29,968	15,699	9,529
Пластмаса	16,232	13,297	5,702	4,564	0,993	7,62
Метали	15,905	45,567	104,386	169	16,633	9,21
Стъкло	39,821	18,076	3,402	7,734		
ОБЩО	149,658	138,694	156,607	211,266	33,325	26,359

Община Девин има сключен договор от 23.10.2009г. с организацията по оползотворяване „Елтехресурс” АД за събиране, транспортиране, временно съхранение, оползотворяване и обезвреждане на **излязло от употреба електрическо и електронно оборудване** (ИУЕЕО). Съгласно отчетите на организацията от момента на сключване на договора до 2015 г. са събрани и предадени за последващо третиране 10 235 кг. ИУЕЕО.

Сключен е също и договор с организацията по оползотворяване „ЕКОБАТЕРИ” АД за разделно събиране на **негодни за употреба батерии и акумулатори** (НУБА). Съгласно отчетите на организацията от момента на сключване на договора през 2009 г. до 2015 г. са събрани и предадени за последващо третиране 818 кг. НУБА.

Към момента не са въведени системи за разделно събиране на отпадъци от автомобилни гуми, отработени масла и нефтопродукти, излезли от употреба моторни превозни средства.

От представените данни се вижда, че изградените системи за разделно събиране на рециклируеми отпадъци редовно предоставят данни за количествата разделно събрани отпадъци и информацията може да послужи за доказване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци. След стартиране на системи за разделно събиране на останалите видове рециклируеми отпадъци (ИУМПС, отработени масла, излезли от употреба гуми, хартия, метал, стъкло, пластмаси, за които не са отговорни

организациите по оползотворяване) да се въведат механизми за докладване на събраните и рециклираните количества.

Биоразградими отпадъци и отпадъци от паркове и зелената система

С Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци са въведени изисквания за поетапно намаляване количеството на депонираните биоразградими отпадъци. Към момента не се прилагат практики за осигуряване изпълнението на това изискване по отношение на биоотпадъците, образувани в бита, но зелените отпадъци от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно.

Количествата разделно събрани зелени отпадъци от поддържането на зелената система през предходната година възлизат на около 120 m^3 листа и 106 тона зелени отпадъци:

Понастоящем няма изградена система за събиране на био-отпадъци от домакинствата и инсталация за компостиране на био-отпадъци.

Едрогабаритни отпадъци

Специфични мерки за управлението на този вид отпадъци понастоящем не се прилагат. Отпадъците, които не се побират в контейнерите за битовите отпадъци се поставят до тях и се натоварват ръчно от общински работници и извозват до регионалното депо чрез товарна кола с каросерия. Количеството им не се регистрира отделно.

Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци" са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от конто притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Изискванията за управление на производствените отпадъци са регламентирани в Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г./.

На територията на Община Девин се формира отпадъци типични за производствените предприятия в общината – органични отпадъци от дървообработване и дървопреработката, както и тези от леката и хранително-вкусовата промишленост.

Големи генератори на производствени отпадъци не функционират към настоящия момент. Част от дървесните остатъци предават за третиране като суровина за производството на електроенергия. Останалата част от неопасните отпадъци от производствените предприятия се предават за последващо третиране на лица с разрешение, комплексно разрешително, и/или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО.

За планиране на капацитета на общинската система за събиране и транспортиране на отпадъците до регионалното депо е необходимо отчитане на количествата на производствените отпадъци от предприятията. За целта е необходима първоначална оценка и получаване на информация от предприятията за количествата отпадъци, за които се ползва общинската система за събиране и транспортиране.

Основните проблеми при третиране на производствените отпадъци са свързани с:

- липсата на съоръжения за третиране на някои видове отпадъци – напр. третиране на органични отпадъци, което води до смесването им с битовите отпадъци и невъзможност за отчитане на количествата им;
- липса на разделно събиране и оттам невъзможността за рециклиране и оползотворяване и отчитане на количествата;
- депониране на голяма част от производствените отпадъци, което ще доведе до по-бързото изчерпване на капацитета на регионалното депо;

Проблемите с някои видове отпадъци като черни и цветни метали, хартия, картон, стъкло и някои пластмасови отпадъци са решени до голяма степен - в община Девин и общините от региона има пунктове за изкупуване на метални и хартиени отпадъци, но общината не получава данни за количествата, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

Строителни отпадъци

Съгласно определението в ЗУО "Строителни отпадъци" са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/БЮ на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения. Това най-общо са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Състоят се главно от бетон, тухли, камъни, земни маси и керамика, изолации, дървени материали и пластмаси, хидроизолации, керемиди и др.

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. На територията на общината функционират предприятия от строителния сектор, които са специализирани в строителство на хидротехнически съоръжения и производство на бетон, бетонови изделия и инертни материали.

На територията на общината е отредена площадка за приемане на строителни отпадъци в местност „Яза”-гр.Девин. Транспортирането на строителните отпадъци се извършва от генераторите на отпадъци и се депонират срещу съответно заплащане в съответствие с тарифата за размера на местните такси и цени на услуги и права, предоставяни от община Девин. От общинската администрация се издават разрешения за извозване на строителни отпадъци от строителни обекти на територията на Община Девин. За периода 2010г.-2015г. общото количество на приетите на площадката отпадъци е 19 941 m^3,от които 12 961 m^3-земна маса; 399 m^3-тухли; 598 m^3-бетон; 100 m^3-керемиди; 440 m^3-асфалт; 3988 m^3-наноси;1255 m^3-клони и дървета; 200m^3-други строителни отпадъци.

Част от строителните отпадъци се използват като инертни материали за подравняване на терени /частна собственост/. Общината е предприела необходимите мерки за ликвидирането на нерегламентирани замърсявания със строителни отпадъци и за недопускане на повторното им образуване.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са все още не напълно ликвидираното нерегламентирано изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите,. Въпреки наличието на определено място за извозване и депониране, все още има случаи на неконтролирано изхвърляне на строителни отпадъци, което важи в голяма най-голяма степен за строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за материално оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци, което може да се извърши в сътрудничество с другите общини от региона и частния сектор.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинската Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Девин. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни при извършване на процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Опасни отпадъци

"Опасни отпадъци" са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г., Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. От дейността на предприятията в общината не се образуват опасни отпадъци, за които се ползва общинска или регионална инфраструктура за третирането им.

Дейностите по третиране на опасните отпадъци, образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разрешителните им документи за дейности с отпадъци без да се ползва общинска инфраструктура. Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Най- голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

По данни от Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди на територията на общината са разположени 8 броя циментови кубове, в които са складирани 32 тона пестициди за растителна защита:

На територията на общината има площадка, за която е издадено разрешение, по реда на по реда на глава пета, раздел I от ЗУО, за извършване на събиране и предварително третиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/ и съхраняване на излезли от употреба оловни акумулаторни батерии. Няма дружества, притежаващи разрешения за извършване на дейности с излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) или събиране на отработени масла.

В Община Девин няма организирана система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, поради това голяма част от тях се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Поради липса на интерес от страна на организациите по оползотворяване все още няма сключени договори за въвеждане на системи за разделно събиране на отработени масла, излезли от употреба гуми на територията на Община Девин и домакинствата не могат да се освободят от тези видове отпадъци чрез предаването им за разделно събиране и последваща повторна употреба или оползотворяване.

Утайки от ПСОВ:

На територията на община Девин има 4 бр. ПСОВ, които обслужват селата Триград, Грохотно и Селча. Понеже са построени през 2014г и са пуснати в експлоатация през 2015 все още не е достигнат режим, при който се образуват утайки подлежащи на третиране, съгласно законодателството по управление на отпадъците. Понастоящем образуваните отпадъчни води, които не отговарят на критериите за заустване се изсмукват и извозват за допълнително третиране в пречиствателна станция за отпадни води.

Понастоящем, сектор отпадъчни води, генерира утайки само от почистване на канализацията. Тези материали се депонират на регионалното депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината.

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от „Многопрофилна болница за активно лечение" /МБАЛ/ ЕАД - град Девин, както и от всички лекарски и стоматологични практики за първичната извън-болнична медицинска помощ, но съгласно действащото законодателство данните не се докладват до общината. В съответствие със ЗУО и Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (издадена от министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) дейностите по събиране и третиране на медицинските отпадъци са задължение на лицата които ги образуват и по конкретно:

1. лечебните заведения по чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения;
2. здравните заведения по чл. 21 от Закона за здравето.

В заключение относно проблеми по отношение на събирането на данни може да се обобщи, че в община Девин е необходимо създаването на система за събиране и обработка на данни от изпълнителите, които имат договори с общината и предприятията с общинско участие, както и получаването на информация от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа и въвеждане на механизми за получаване и оценка на достоверността на отчитаните от организациите по оползотворяване количества. Всичко това ще спомогне за установяване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

Събиране и транспортиране на отпадъци

Система за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Дейностите по третиране на битовите отпадъци включват:

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- поддържане и експлоатация на регионалното депо за ТБО;
- лятно и зимно почистване на улици, тротоари и други обществени терени.

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване се извършват от Общинско предприятие „Благоустройство и комунално стопанство”-Девин (ОП БКС-Девин). Отдел „Чистота” към предприятието. В момента Общината сама извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия както и разделното събиране на отпадъците от опаковки. Оператор на регионалното депо, което се намира в община Доспат е Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”.

Ежегодно със заповед на Кмета на Общината се определят районите за организирано сметосъбиране и се утвърждава график за почистване, сметосъбиране и сметоизвозване. За 2017 г. дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване са определени със Заповед № РД-09-575 / 31.10. 2016 г. на кмета на община Девин.

Организираното събиране, извозване, обезвреждане на битовите отпадъци се извършва във всички селища. Видът на предлаганите услуги и честота за сметоизвозване на територията на община Девин както следва :

1. гр. Девин:

1.1 Район централен – ежедневно /седем дни в седмицата/
Пешеходна зона - ул. „Освобождение”
Ул. „Ал. Костов”
Ул. „Дружба”
Ул. „Орфей”
Ул. „Люляк”
Площад „Възраждане”
Ул. „Цветан Зангов”
Ул. „Юндола”
Ул. „Родопи” – докръстовището с ул. „Спартак”

Ул. „В. Левски”

1.2 Район кв. Саята – ежеседмично – всеки понеделник
Ул. „Оборище”
Ул. „К. Ванчева”
Ул. „Спартак”
Ул. „Петко Войвода”
Ул. „Рила”
Ул. „Бузлуджа”
Ул. „Пирин”
Ул. „Акация”
Ул. „Гордю Войвода”
Ул. „Хан Аспарух”
Ул. „Велико Търново”
Ул. „Ален Мак”
Ул. „Родопи” – от кръстовището с ул. „Спартак”
Ул. „Балканска”

1.3 Район Врътлек - ежеседмично - всеки вторник
Ул. „Люляк”
Ул. „Искър”
Ул. „Горица”
Ул. „Гимназиална”
Ул. „Руен”

1.4 Район кв. Тодорково – ежеседмично – всяка сряда
ул. „ Шипка”
ул. „Здравец”
ул. „Бор”
ул. „Равня”
ул. „Извора”
ул. „Погорец”
ул. „Слави Кацаров”
ул. „ Шейново”

ул. „Хаджи Димитър”
ул. „ Васил Левски” – до „Девин” АД

1.5 Район кв.Изгрев – ежеседмично – всеки четвъртък
Ул. „Опълченска”
Ул. „Техеран”
Ул. „Филип Тотю”
Ул. „Въча”
Ул. „Искра”
Ул. „Граничар”
Ул. „Маличка”

1.6 Район кв.Кумбата – ежеседмично – всяка събота
Ул. „Стара планина”
Ул. „Хайдушка”
Ул. „Явор”
Ул. „Иглика”

1.7 Ул. „Освобождение”
- ДАП – всяка събота;
- КПП – Забрал, бензиностанция „МБМ”, бензиностанция „Петрол” АД, ТИР – паркинг,
Складове на едро, Дърводелски цех – Тепавичаров, СТС, Подстанция „Забрал” – всеки вторник;
- СПА Хотел „Исмена” – веднъж седмично – понеделник

1.8 Ул. „Васил Левски”
- ДЛС „Извора”, „Девин”АД – всяка сряда

1.9 Струилица „Басейни”- летен период /от началото на м.април до края на м.октомври/ - сряда, ежеседмично; зимен период /от началото на м.ноември до края на м.март/ - два пъти месечно

2. кв. Настан :
2.1 Район кв. Настан – петък – ежеседмично
Ул. „Зора”
Ул. „Рожен”
Ул. „Лиляна Димитрова”
Ул. „Сан Стефано”
Ул. „Родопски извор”
Ул. „ Пионерска”
ЦДГ- Настан
Ул. „ Хайдушка поляна”
Ул. „ Инджe войвода”
Ул. „Радост”
Рибарник
Бензиностанция „Петрол-Комерс”
ВЕЦ „ Настански мост”

3. За населените места:

3.1 с.Грохотно – всеки вторник

- бензиностанция „Асен Корчев”- всеки вторник;
- с. Тешел – всяка събота;
- х-л „Орфей”, хижа „Тешел” и административна сграда на ВЕЦ „Тешел”- всяка събота

3.2 с.Гьоврен – всяка 1 и 3 седмица от месеца – четвъртък;

- бистро „Воденицата” и вила на фирма „Багра-98” ООД - всяка 1 и 3 седмица от месеца

3.3 с.Триград, с. Кестен и с. Жребево – всяка 1 и 3 седмица от месеца – събота;

- х-л „Аркан Хан, х-л „Гнездото на орлите”и Конна база - всяка 1 и 3 седмица от месеца – събота

3.4 с. Триград – всеки понеделник;

- хижа „Триградски скали” – всеки понеделник

3.5 с.Селча – 1 и 3 седмица от месеца – сряда

3.6 с.Михалково – 2 и 4 седмица от месеца – сряда;

- м. „Лозата” – цех на „Булсофагро сортови семена” АД -2 и 4 седмица от месеца – сряда;
- административно-битова сграда на ВЕЦ „Цанков камък” – ежеседмично - сряда;
- х-л „Чилингира” - 2 и 4 седмица от месеца – сряда;
- 5 бр. съдове – тип „Бобър”, разположени на пътя покрай яз. „Въча”- 2 и 4 седмица от месеца – сряда;

3.7 с.Стоманево – 2 и 4 седмица от месеца – петък

3.8 с. Лясково – 2 и 4 седмица от месеца – четвъртък

3.9 с. Осиково – 1 и 3 седмица от месеца – петък

3.10 с. Чуруково – 1 и 3 седмица от месеца – петък

3.11 с. Беден – 2 и 4 седмица от месеца – събота

3.12 с. Брезе – 2 и 4 седмица от месеца – неделя

3.13 „Рибарска хижа” и Рибарник „Девин-1” - 2 и 4 седмица от месеца неделя

4. Хотели в гр.Девин

-Хотел „Орфей”, хотел „Евридика”, СПА хотел „Девин” и СПА хотел „Персенк”– сметосъбирането и сметоизвозването се извършва ежеседмично в дните понеделник, сряда и петък, освен в периодите, когато изрично е заявено, че те ще бъдат затворени и няма да работят.

В община Девин контейнерите принадлежат на общината. По график колите минават и изпразват контейнерите.

Използваната налична техника за събиране на битовите отпадъци се състои от 5 бр.специализирани камиона, собственост на Община Девин, от които 4 бр. МАН, 1 бр. РЕНО и един самосвал ИВЕКО. Заетите лица са 13 души.

Автомобилния парк е на възраст над 5 години. Съгласно чл.55 ал.2 от ЗКПО годишна амортизационна норма на ДМА категория V – автомобили – 25 % , или в продължение на 4 години се начисляват амортизации. Всички автомобили са амортизирани.

Броят на съдовете в общината е, както следва: контейнер тип „Бобър" с вместимост 1,1 m^3- 200 бр.; кофа тип „Мева"с вместимост 0,11 m^3 - 2 961 бр.

Общия обем на поставените съдове е 545 710 литра, което се равнява на 46,82 литра на жител (11 655 жители съгласно данните на НСИ за 2015г.). По този показател община Девин има по-лоши показатели в сравнение с другите общини от региона Доспат (90,77 л./ж.), и община Борино (66,6 л./ж.).

Системи за разделно събиране на отпадъци

Особено важен елемент на управлението на твърдите битови отпадъци е създаването на условия за разделно събиране на някои полезни компоненти от тях, като хартия, стъкло, метали и др., с цел повторната им употреба и/или рециклиране.

В общинския център – гр. Девин е изградена система за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, образувани от бита, търговски и административни сгради. Системата се обслужва от ОП БКС-Девин и се финансира изцяло с общински средства. Разположени са 118 бр. цветни контейнери по уличната мрежа, които се обслужват два пъти седмично. Сортирането и балирането на отпадъците също се извършва самостоятелно от ОП БКС-Девин.

В община Девин и съседните общини от региона съществува мрежа от частни изкупвателни пунктове за ресурси с пазарна стойност - хартиени и картонени отпадъци, пластмасови материали, метални отпадъци и здрави стъклени бутилки (не всички видове).

На територията на общината са разположени площадки, експлоатирани от лица, които притежават необходимите разрешителни документи за събиране и съхраняване на масово разпространени отпадъци, както и други рециклируеми отпадъци, за които цената на която преработвателите ги изкупуват покриват разходите за събиране, предварително третиране и транспортиране.

В изпълнение на сключен договор с организацията по оползотворяване „ЕКОБАТЕРИ" АД съвместно с община Девин е изградена система за разделно събиране на **НУБА**. В гр. Девин са определени следните места за събиране на портативни НУБА:

1. СОУ „Христо Ботев" – II-ри етаж, пред учителска стая
2. Техникум „А. С. Попов"- II-ри етаж, пред учителска стая
3. кв.Настан – хранителен магазин на Стефан Василев
4. Общинска администрация – II-ри етаж,
5. Офиси на фирма „Алпине Майредер Бау" – вход
6. Супермаркет на СД „Лавина сие Дамянови", ул."Освобождение" – на входа
7. Магазин на фирма „Стогер" – Стоян Гергьовски, ул."Родопи"

8. Фото студио на Съби Хаджиев, ул.”Оборище”

9. Магазин на фирма „Стогер” – Стоян Гергьовски, ул.”Освобождение”

Първите 5 бр. съда са предоставени от „ЕКОБАТЕРИ” АД, а следващите 4 бр. са собственост на Община Девин.

Допълнително в търговските обекти на територията на община Девин са разположени следните съдове за събиране на НУБА.

Таблица 4. Местонахождение на съдове за батерии /З.л./, разположени в търговските обекти на територията на община Девин

№	местоположение	бр.	Брой обслужвано население
1.	с.Брезе	3	470
2.	С.Беден	3	418
3.	С.Михалково	3	336
4.	С.Лясково	4	825
5.	С.Грохотно	3	902
6.	С.Жребево	2	108
7.	С.Кестен	2	90
8.	С.Селча	4	666
9.	С.Триград	3	645
10.	С.Стоманево	2	256
11.	С.Гьоврен	2	871
12.	С.Осиково	2	353
13.	С.Чуруково	1	49
14.	Кв.Настан	4	
15.	Девин: - ул.”Г.Войвода” – м-н на Веско Пехливанов - ул.”Тинтява”- м-н на Веско - ул.”Родопи” супер – Данчо Лечков - ул.”В. Левски” – м-н Светла Георджиева - ул.”Техеран” – м-н Светла Чаушева - ул.”Опълченска” – м-н Фиданка Георгиева - ул.”Велико Търново” – - ул.”Спартак” –м-н Рени Узунова - ул.”Освобождение” – м-н Дамянов - ул.”Освобождение” – м-н Шентов - кв.Врътлек – м-н Венета Маринова	12	6 866 с кв.Настан
	Доставка от м. октомври 2010г.	**Общо 50 бр.**	**12 851**

Община Девин все още няма сключени договори с организации по оползотворяване за изграждане на система за събиране на отпадъци от **отработени масла**, **ИУМПС, излезли от употреба гуми**. Не функционират и места за предаване на **ИУЕЕО**. Събирането на Излязлото от употреба електрическо и електронно

оборудване се организира от „Елтехресурс АД и се извършва кампанийно, чрез мобилен събирателен пункт.

В Община Девин не е организирана Система за разделно събиране на **опасни отпадъци от домакинствата**.

Не се извършва разделно събиране на **биоотпадъци** с изключение на зелените отпадъци от поддържането на зелената система на града.

Не е решен проблемът със събирането на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон. При смесване с въглищни остатъци, сгур и пепел се променя състава на отпадъците в посока висока плътност и занижено съдържание на рециклируеми материали.

Предварително третиране на отпадъци

Съгласно изискване на чл.38 от Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, отпадъците, които се приемат на депа трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

В съответствие с принципа "замърсителят плаща" отговорността за финансирането на предварителното третиране на отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането на предварителното третиране е на общинските администрации, тъй като лицата, които са образували битовите отпадъци (населението) заплащат за целта "такса битови отпадъци", която постъпва в общинските бюджети.

Отговорността за предварителното третиране на строителните и производствените отпадъци е на притежателите им. В съответствие с дефиницията по §1, т.25 от Наредба №6., за да бъде определена една операция с отпадъци като "предварително третиране", тя трябва да отговаря на определени критерии:

- да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортирането;
- да променя характеристиките на отпадъците с цел:
  - да се намали обема им;
  - да се намалят опасните им свойства;
  - да се улесни по-нататъшното им третиране;
  - да се повиши оползотворяемостта им.

Министърът на околната среда и водите е утвърдил със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци, в което са описани методите, които се използват за предварително третиране на отпадъците и степента, до която отпадъците трябва да бъдат предварително третирани. Съгласно Ръководството „сортирането на отпадъци чрез инсталация за сепариране се счита за предварително третиране, ако осигурява:

1. Отделяне на необходимите количества оползотворими компоненти, така че да се изпълнят количествените цели за оползотворяване на масово разпространени отпадъци (т.е. изпълняват се изискванията за намаляване на обема на депонираните отпадъци, повишаване на оползотворимостта на добитите материали и улесняване на по-нататъшното третиране на отпадъците), или

2. Отделяне на опасните отпадъци от общия отпадъчен поток (т.е. изпълнение на изискването за намаляване на опасните свойства на отпадъците).”

Разделно събраните отпадъци от опаковки се сортират и балират от служители на ОП БКС-Девин. На територията на общината не се изпълнява друго предварително третиране на отпадъците, като компостиране, раздробяване или сортиране.

За транспортиране на събраните битови отпадъци до регионалното депо се извършва претоварване с челен товарач в автомобил с голям капацитет,оборудван с устройство за пресоване на отпадъците.

В общината функционира площадка за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/, за която е издадено разрешение по реда на Глава пета, Раздел I от ЗУО.

Предварително третиране не се прилага и по отношение на утайките от канализацията.

Поради липсата на системно събирани данни за количествата на разделно събраните отпадъци чрез различните системи (от събирателни пунктове работещи на търговска основа) не е възможно да се определи дали степента на отделяне на рециклируеми материали от инсталацията е достатъчен за постигане на **целите за рециклиране на битови отпадъци** (чл. 31, т. 1 от ЗУО). От изпълнението на целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа и целите за рециклиране на битови отпадъци зависи дали ще бъде намален размерът на **отчисленията за депониране**, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1 ЗУО;

2. с 50 на сто за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 5 ЗУО.

Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Оползотворяване

Понастоящем прилагането на дейности по оползотворяване в община Девин е ограничено. Към момента в общината няма въведено компостиране на разделно събрани отпадъци. Отпадъците от поддържането на градини и паркове се извозват до площадката отредена за депониране на строителни отпадъци.

През 2008 г. по проект финансиран от ПУДООС са раздадени около 150 бр. компостери във всички населени места в общината. Проведени са обучителни семинари с хората, на които е разяснено как да се използват тези компостери. Поради вида на компостерите (изработени от дъска и тънка метална мрежа) всички са напълно амортизирани. Въпреки това може да се приеме, че проектът е постигнал положителен ефект тъй като хората вече са запознати какво представлява домашното компостиране.

Около 40% от стъкления амбалаж се използва повторно благодарение на въведените от някои производители на бира и безалкохолни напитки депозитни системи за стъклени бутилки.

Сепарираните отпадъци от системата за разделно събиране, експлоатирана от ОП БКС-Девин, както и материалите, събрани в пунктовете за изкупуване на метали и други рециклируеми отпадъци се предават за рециклиране.

Депониране. Регионално депо за битови отпадъци

Депонирането на отпадъци остава основния метод за обезвреждане на отпадъци в страната, региона и в частност на отпадъците, образувани на територията на Община Девин. Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци", което се използва от общините Доспат, Борино, Девин и Сатовча. Регионалното депо е разположено на територията на община Доспат до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, строителни и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали.

Депото започва да функционира от 26 април 2006г. с Разрешение за ползване на депото.

Депото за твърди битови отпадъци Доспат (ДТБО) се намира на 2,4 км от центъра на с. Барутин в посока З-ЮЗ. Площадката е поземлен имот № 150 с площ 38,434 дка.

Площадката представлява котлован от открита кариера на бившия рудник „Изгрев" от находище Доспат. Котлованът е образуван от изземване на рудна маса. Преди изграждането на депото там се е намирало неохраняемо и неорганизирано депо, на което са извозвани битовите и производствените отпадъци от гр. Доспат.

Котите на дъното на кариерата са най-ниски в северозападната част – 1087 м, а в най-високите достигат 1170 м.

Капацитетът на Регионално депо, включващо: Клетка 1 е 6 t/24h и общо 147 000 t (131 133 m^3), като свободния капацитет на депото към 2014 г. е 18 746.75 куб. м.

През 2015 г. на депото са депонирани:

- смесени битови отпадъци;
- отпадъци от дейността на частни фирми – кожени, платнени, текстилни изрезки от производство на обувки;
- тесктилни отпадъци от производството на конфекция;
- отпадъци, които не са приети от фирмата за разделно събиране на ТБО.

С изготвения проект за разширение на депото, а именно при пускане в експлоатация на предвидения факел за изгаряне на събрания от депото биогаз се предвижда организирано отвеждане на биогаза и наличието на площадката на депото на изпускащо устройство към инсталацията за изгаряне на биогаз.

Изградена е дренажна система за инфилтрирали води с цел да събере и отведе извън тялото на депото попадналите върху отпадъците и инфилтрирали през тях валежни води, както и върнатите от системата за рециркулация води от ретензионния басейн, като не допусне смесването на тези с чисти повърхностни и подземни водни потоци.

Предвижда се да се събира и отвежда чрез каменна призма с дренаж инфилтрата от съществуващото депо след рекултивацията му в ретензионен басейн. Инфилтратът ще се използва единствено за оросяване тялото на Регионалното депо. Като допълнителна възможност за последващ етап в експлоатацията е предвиден обходен път до стената на депото с цел изграждане на локална ПОСВ.

Използва се следното оборудване и машини: Багер – 1 бр.; - Булдозер – 1 бр.; - Автосамосвал – 1 бр.; - Водоноска – 1 бр.;

Извършва се собствен мониторинг, документиране и докладване съгласно нормативните изисквания.

Въз основа на решение на регионалното сдружение е взето решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на четирите общини.

• **Цена за депониране**

Цената на депониране се формира въз основа на договори за депониране на отпадъци между община Доспат и участващите в регионалното сдружение общини или търговски дружества, образуващи отпадъци. Определянето на цената се извършва при спазване на изискванията на ЗУО.

Други методи за обезвреждане и оползотворяване

В община Девин не се прилага термично третиране - изгаряне с оползотворяване на енергията или други методи на оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Нерегламентираните сметища на територията на общината са закрити. Въпреки това, следва да се предприемат съответните действия по контрол и превенция за недопускане на нови замърсявания и периодично почистване при поява на нови нерегламентирани сметища.

Общината активно следи за образуването на локални замърсявания на територията й както и за тяхното своевременно отстраняване. На нарушителите се налагат санкции.

Анализ на институционалния капацитет

Задължения на общинските администрации във връзка с управление на отпадъците на тяхна територия

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредбата по чл. 22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане.

Кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;

5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;

6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;

7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;

8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите за масово разпространените отпадъци и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища;

13. осигуряването на информация на обществеността чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Организационно устройство:

Общинската администрация, по-специално ресорния Заместник Кмет и отговорния административен персонал, упражняват непрекъснат контрол върху събирането, извозването и третирането на различните отпадъци на територията на общината. Структурата и съставът на звената и служителите, изпълняващи контролни функции е представен в следната таблица:

Таблица 5. Структура и състав на звената при Община Девин, ангажирани в управлението на отпадъците

Наименование на административната структура в общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците	**Общ брой на служителите, отговорни само за управление на отпадъците**	**Общ брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики**
Зам. Кмет	**-**	**1**
Отдел „Устройство на територията, икономика и общинска собственост” гл. експерт „Зелена система и Екология”	-	1
Общинско предприятие „Благоустройство и комунално стопанство”-Девин	-	1 – еколог към ОП „ Благоустройство и комунално стопанство”-Девин

Кметски наместници по населените места	**-**	**14**
ОБЩО	**-**	**17**

Полагат се непрекъснати усилия за повишаване капацитета на служителите по отношение на действащата нормативна уредба, прилагането ѝ на практика и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците.

Дейностите по събиране, транспортиране, сортиране, предварително третиране, временно съхраняване, оползотворяване; обезвреждане на отпадъците, възложени от общината са обобщени в следната таблица:

Таблица 6. Дейности по управление на отпадъците възложени от община Девин

Дейности, които общината е възложила	**Организационна форма на изпълнение на възложените дейности**	**Форма на възлагане**
1. събиране, транспортиране на битови отпадъци, транспортиране на стр. отпадъци и др.	ОП Благоустройство и комунално стопанство”	Структура към общинската администрация
2. събиране и транспортиране на отпадъци от паркове и градини и др. зелени площи на територията на община Девин	ОП Благоустройство и комунално стопанство”	Структура към общинската администрация
3. Дейности по обезвреждане/депониране на неопасни отпадъци на регионално депо	Оператор на регионално депо с. Барутин - срещу заплащане	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота – Доспат Структура към общинската администрация на община Доспат
4. Разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, образувани от бита, търговски и административни сгради	ОП Благоустройство и комунално стопанство”	Структура към общинската администрация

Към момента има действащи договори за изграждане на системи за разделното събиране на ИУЕЕО и НУБА на територията на общината.

Общинската администрация работи активно с обществеността на територията на общината с оглед повишаване на екологичната култура. Дейността на Общинската администрация в областта на управлението на отпадъците достига до гражданите на община Девин чрез публикации в медиите, чрез сесиите на Общинския съвет, чрез публични събрания и семинари, чрез издаване на листовки и други средства. Ежедневно се приемат граждани по проблеми, свързани с чистотата и генерираните отпадъци, неправилно изхвърлени на неподходящи места, особено покрай бреговете на реките. Всяка жалба, сигнал или молба се разглеждат в срок, като се предприемат съответните мерки и се уведомяват гражданите.

За извършване на контролна дейност са упълномощени еколога на „Благоустройство и комунално стопанство”-Девин. Актовете се съставят от упълномощени служители на общината, определени със заповед на кмета на общината.

По действащите общински наредби за поддържане на чистотата и управление на отпадъците, във връзка с осъществения по-строг контрол за календарната 2015 г. не са налагани глоби, но са съставени предписания за нерегламентирано изхвърлени отпадъци извън населените места, но нарушенията са отстранени.

Предприети действия за съвместно решаване на проблемите по отпадъците с другите общини

По пътя към постигане на екологосъобразното управление на отпадъците, като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, община Девин търси правилните насоки към постигане на основната цел в устойчивото управление на отпадъците, които ще предотвратят, намалят или ограничат вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В тази връзка следвайки политиката на МОСВ общината е предприела действия за съвместно решаване на проблемите с управлението на отпадъците с общините от региона.

Сътрудничеството между общините от региона в областта на управлението на отпадъците датира от 2009 г. когато е сключено споразумение за партньорство от 27.03.2009 г.

Първото Общо събрание, с което е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците между общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин е проведено на 21.11.2014 г. Регистрацията е въз основа на решения на всичките 4 общински съвета за създаване на сдружение. Органи на управление на Регионалното сдружение са Общото събрание и Управителния съвет.

Предвидено е при експлоатацията на регионалното депо и останалите съоръжения от системата да се осигури равноправно третиране и гарантиране на интересите на всички общини в региона. Общините определят съвместно цената за третиране на тон отпадък, която ще е еднаква за всички.

Сред целите, които ще се постигнат с регионалното управление на отпадъците са:

1. Подобряване на качеството на услугите за събиране,транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци:

2. Ефективно използване на ресурсите,възникващи в процесите на управление на отпадъците;

3. Оптимизиране на процесите за управление на отпадъците с оглед намаляване на разходите за услугата за събиране,транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци;

4. Постигане на прозрачност и отговорност на процесите на управление на отпадъците;

5. Реализирането на целите и изискванията на националното законодателство и подзаконовите актове за управление на отпадъците/;

6. Стимулиране и подпомагане на активността на отделните граждани за участие в процесите за управление на отпадъците;

7. Насърчаване на диалога и взаимодействието между държавата, органите на местното самоуправление,стопанските организации при решаване на проблемите,свързани с управлението на отпадъците

През 2017 г. е подписано споразумение между общините членки на Регионалното сдружение за управление на отпадъци / РСУО / и са приети решения на общинските съвети от всяка община за кандидатстване с проектно предложение по приоритетна ос 2 на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.” (ОПОС 2014-2020 г.) за изграждане на инсталации за компостиране и инсталации за предварително третиране на отпадъци.

Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Анализ на схемите за управление на отпадъците

Финансирането на управлението на отпадъците в общината се извършва при спазване на общоевропейските принципи „Замърсителят плаща" и „Разширена отговорност на производителя".

В съответствие с принципа “замърсителят плаща” отговорността за финансирането на дейностите с отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането е на общинските администрации тъй като в този случай лицата, които са образували отпадъците са населението и стопанските предприятия и те заплащат такса битови отпадъци, която постъпва в общинските бюджети.

Отчитайки че производителите на продуктите, от които се образуват отпадъци имат на-голяма отговорност за вредните въздействия върху околната среда, които оказва техния продукт е въведен и принципът “разширена отговорност на производителя”. В съответствие с него производителите на продукти след употребата, на които се образуват отпадъци трябва да покрият разходите за третирането на отпадъците. По такъв начин производителите са заинтересовани да влагат рециклируеми и по-малко опасни материали, както и да предлагат продуктите си по начин, стимулиращ повторната им употреба и оползотворяване. В България производителите и вносителите на продукти изпълняват този принцип или като сами се ангажират с управлението на отпадъците, образувани от продуктите или като заплащат на организация по оползотворяване за извършването на тези услуги.

На територията на общината се предоставят следните услуги по управление на отпадъците:

1. Осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци - контейнери, кофи и други
2. Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци
4. Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване
5. Разделно събиране на отпадъци от опаковки и НУБА, хартия, пластмаса, стъкло и метални опаковки, ИУЕЕО

Към момента не се извършват услуги по:

1. разделно събиране и транспортиране на хранителни и кухненски биоотпадъци от търговски обекти, детски градини и други подобни;

2. разделно събиране и транспортиране на „зелени" биоотпадъци;

3. разделно събиране, транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на опасните битови отпадъци;

4. разделно събиране и транспортиране на други битови отпадъци (напр. рециклируеми отпадъци, пепел и сгурия, текстилни и други потоци битови отпадъци);

5. предварително третиране, сортиране/сепариране на оползотворимите битови отпадъци от събраните смесени битови отпадъци преди обезвреждането им;

6. разделно събиране, предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на битови отпадъци (извън отпадъците, за които отговарят организациите по оползотворяване, както и някои материали като метали, хартия, пластмаса и стъкло) за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;

7. третиране на утайки от канализацията

8. услуги чрез прилагане на схемата за „Разширена отговорност на производителя" посредством сключване на договори с организации по оползотворяване, за които не се изисква допълнително финансиране от страна на общината - разделно събиране на отработени масла и ИУГ, както и не са въведени в експлоатация стационарно разположени места (площадки) за събиране на ИУЕЕО

Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

Финансирането на услугите и дейностите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява чрез събиране на такса "Битови отпадъци", определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка на разходите за събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване на територията на общината за съответната година. Таксата се заплаща от населението и фирмите за съответните услуги и се формира на база данъчна оценка на недвижимите имоти, и съответно не отразява адекватно принципа „Замърсителя плаща".

За жилищни и нежилищни имоти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци, както следва:

За жилищни и вилни имоти за гр. Девин на база данъчна оценка на съответния имот – 8 ‰, в т.ч.:

- за доставка на съдове - 0.10‰
- за събиране и транспортиране - 6.00‰
- за поддържане на депо за ТБО - 1.40‰
- за почистване територии за обществено ползване - - 0.50‰

За жилищни и вилни имоти за останалите населени места на база данъчна оценка на съответния имот - 14‰, в т.ч.:

- за доставка на съдове - 0.15‰
- за събиране и транспортиране - 10.40‰
- за поддържане на депо за ТБО - 2.50‰
- за почистване територии за обществено ползване - 0.95‰

За нежилищни имоти за всички населени места на база отчетната стойност на съответния имот - 16‰

- за доставка на съдове за ТБО - 0.45‰
- за събиране и транспортиране - 14.00‰

- за поддържане на депо за ТБО - 1.20‰
- за почистване територии за обществено ползване - 0.35‰

Предоставена е възможност такса за битови отпадъци за нежилищни имоти да се определя според количеството на битовите отпадъци съобразно вида и броя на съдовете за съхраняването им и честотата на сметоизвозване. В този случай таксата за нежилищни имоти за всички населени места е 60 лв. за 1 m³. Предприятията не се освобождават от такса за услуга по поддържане на чистота на териториите за обществено ползване, която се заплаща в размер, пропорционален в промили на отчетната стойност на имотите.

Събраните приходи в общината за покриване на планираните разходи са представени в таблицата по-долу:

Таблица 7. Приходи от такса-битови отпадъци за покриване на разходите за управление на отпадъците.

	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**Общо за периода**
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***558 170***	***519 005***	***538 537***	***456 244***	***502 822***	***483 547***	***512 616***	***573 807***	***4 144 748***
В т.ч. от:									
Домакинствата	***250 232***	***242 141***	***266 326***	***234 581***	***232 743***	***272 042***	***278 212***	***327 229***	***2 103 506***
Юридически лица	***307 938***	***276 865***	***272 211***	***221 663***	***270 079***	***211 505***	***234 404***	***246 578***	***2 041 242***

Средната събираемост на таксата е 62% от общата сума, която следва да се събере.

При средногодишен доход от 3 845 лв. на лице от домакинство и средно 2,4 лица в домакинство. средногодишен доход на домакинство за община Девин е 9 319,15 лв (12 882 лв./дом. за област Смолян, през 2014 г.). В този случай границата на поносимост за услуги по управление на отпадъците, които едно домакинство може да си позволи (1% от дохода) възлиза на 93.2 лв./дом./г. или общо за общината 452 537,99 лв./г. (при 2,4 бр. ж./домак.). Реално събраните от домакинствата средства за управление на отпадъците са под границата на поносимост, т.е. текущите нива на таксата са поносими за населението.

Понастоящем, общината разпределя по план-сметка приходите си от такса смет в няколко групи разходи за управление на отпадъците. Най-голям дял има сметосъбирането и сметоизвозването и почистването на улици с включени разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на бит.отпадъци, транспортни средства. Друга част от събраните средства се изразходват за депониране.

Таблица 1. Разходи за управление на отпадъците.

	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**Общо за периода**
Общо разходи за дейности с битови отпадъци (лв.)	***401 514***	***406 661***	***379 225***	***347 004***	***350 367***	***550 350***	***545 300***	***590 800***	***3 571 221***

След 2014г. разходите се увеличават и са повече от приходите поради високите отчисления и такси за депониране. За да се постигнат изискванията на новоприетото законодателство и във връзка с преминаването към регионално управление на отпадъците е необходимо приходите от ТБО да нарастват за да покриват оперативните и инвестиционните разходи.

Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

За повишаване на общественото съзнание по проблемите на управлението на отпадъците Община Девин редовно информира населението за дейности с широко обществено значение. Използват се разнообразни канали за връзка с обществеността - , подаване на информация на сайта на Община Девин, провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва се отделя на работата с подрастващите.

За най съществения проект в сферата на управление на отпадъците – разширението на регионалното депо се провеждат целенасочени мерки за предоставяне на информация за населението чрез организиране на периодични обсъждания на напредъка и представяне на резултатите от изпълнението на проект.

Информацията за вземането на управленски решения и определянето на необходимите и фактически изразходваните средства за управление на отпадъците е достъпна за обществеността. Въпреки това могат да бъдат предприети и допълнителни мерки по отношение привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на 'Такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства.

Наличие на стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците

Въпреки, че през последните години са изпълнение редица мероприятия по отношение на повишаване на общественото съзнание досега не е прилаган стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците. Не е разработена специализирана информационна кампания, насочена към гражданите с цел да ги информира относно наличните системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците. Заложените в действащите общински секторни стратегически и планови документи са включени мерки и дейности в тази област, но поради това че главната насоченост на тези документи не е повишаване на общественото съзнание мерките в тях не са достатъчно конкретни и изчерпателни.

Начини за предоставяне на информация относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

Информация за услугите свързани с дейностите с отпадъци, които общината предоставя както и цените на тези услуги и съответните задължения на гражданите и фирмите е налична на интернет страницата на общината. Могат да бъдат публикувани допълнителни данни например за:

- график и места за събиране и транспортиране на отпадъци от опаковки, вкл. данни от кого се извършват дейностите, с адрес, телефон и лицата за контакт;
- график и места за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, зелени и биоотпадъци (след въвеждане на съответните системи на територията на общината);
- списък на организациите по оползотворяване, с които общината има сключен договор;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- реда и начина за прилагане на системата за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата (след въвеждане на системата на територията на общината);
- реда и начина за изхвърляне на едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата (след въвеждане на системата на територията на общината);
- списък на местата, в които гражданите могат да предават масово разпространени отпадъци.

Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците

Общинската администрация предоставя информация в съответствие с документите, определени с Наредба № 1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.) и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Получава се и информация от организациите по оползотворяване и други дружества, извършващи дейности с отпадъци по силата на сключените с тях договори.

Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Ликвидиране на нерегламентирани замърсявания с отпадъци.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2. ПРОГНОЗИ

Демографска прогноза

За охарактеризиране на демографското положение в общината са ползвани данните на Националния статистически институт (НСИ). За изготвянето на реалистична прогноза за броят на населението са отчетени и тенденциите за промяна на механичният прираст на населението. В основата на миграцията са главно:

- Семейни причини;
- Трудова заетост;
- По-добри условия на живот и др.

Историческите данни за населението на област Смолян и община Девин по данни на НСИ са представено в Таблица 1

Таблица 1. Население на област Смолян и община Девин за периода 2010 – 2014 г. по данни на НСИ

Области	Население към 31.12.2010 г.	Население към 31.12.2011 г.	Население към 31.12.2012 г.	Население към 31.12.2013 г.	Население към 31.12.2014 г.
Област Смолян	**122602**	**120456**	**118751**	**116218**	**113984**
Девин	9323	9008	8910	8740	8587

Данните за община Девин показват средногодишен спад, сравним с този за областта.

На база на прогнозите за демографско развитие на населението на областта, направени от НСИ е направена прогноза за населението на общината. Тези данни за броя населението са използван при прогнозиране на различните отпадъчни потоци.

Таблица 2. Прогноза за броя на населението в община Девин въз основа на прогнозите на НСИ за населението на област Смолян

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Област Смолян	109880	107935	106000	104124	102285
община Девин	11438	11196	10956	10733	10511

Прогноза за образуване на отпадъците

Прогнозата за количеството на генерираните отпадъци предвижда, че въпреки намаляването на населението, количеството на отпадъците и (съответно търсенето на услуги по управление на отпадъците) ще се повишава леко поради очаквания ръст на БВП.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя жителите и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът "норма на натрупване" (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на

битови отпадъци в дадена общност. След анализ на наличната информация за последните 5 години (Таблица 1 от Приложение №1) е оценена норма на натрупване на смесените битови отпадъци средно за периода от 237,6 кг./ж/год. – средноаритметичното от нормите на натрупване за смесените битови отпадъци за последните 6 години.

За да се определи нормата на натрупване на общо образуваните битови отпадъци към средноаритметичното от нормите на натрупване за смесените битови отпадъци за последните 6 години е добавено средноаритметичното от нормите на натрупване за разделно събраните отпадъци за последните 6 години (съгласно данните за количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки - Таблица 3 от Приложение №1). По такъв начин е оценена средна норма на натрупване на общо образуваните битови отпадъци средно за периода от 247,2 кг./ж/год.

Тъй като нормата на натрупване ще се ползва за прогнозиране на отпадъците в за в бъдещ период когато ще функционира система за разделно събиране на биоотпадъци към нея трябва да се добавят и количествата на образуваните зелени отпадъци, които се очаква да се генерират/събират извън системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци в общината. Количеството им съгласно доклада за морфологичния състав на отпадъците на община Девин е 105,66 т./г., което се равнява на 9,07 кг./ж./г.

С добавяне на количествата на разделно събраните отпадъци и оценката за годишните количествата на образуваните зелени отпадъци средната норма на натрупване се определя на 256,2 кг./ж./г.

За прогнозиране ръста на битовите отпадъци са възможни различни сценарии, които се различават по различното нарастване на нормата на натрупване. За община Девин е направено допускане, че нормата на натрупване ще се увеличава с очаквания ръст на БВП, като се постига постепенно намаляване на нарастването ѝ във времето, като в резултат се получава постоянно нарастване на количеството на отпадъците, но с постепенно затихващ ръст.

При така оценената норма на натрупване от 256,2 кг./ж./г. и вземайки предвид направените допускания за промяната на нормата на натрупване е съставена прогноза за количеството на образуваните отпадъци.

Таблица 1. *Прогноза за образуваните отпадъци*

Година		**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
население Община Девин	ж	**11438**	**11196**	**10956**	**10733**	**10511**
Общо генерирани отпадъци	т/г	**2 937,96**	**2850,51**	**2817,30**	**2787,56**	**2757,20**
Норма на натрупване	кг/ж/г	**252,08**	**255**	**257**	**260**	**262**
Количество отпадъци, генерирани от нежилищни сгради в общ. Девин	т/г	755	755	756	752,9	749,4
Количество отпадъци, генерирани от жилищни сгради в общ. Девин	т/г	2 182,96	2 095,51	2 061,30	2 034,66	2 007,80

В таблицата по-долу са представени допусканията за изменение на морфологичния състав, както и предвижданията за количеството на образуваните отпадъци в община Девин.

Таблица 2. *Прогноза за количеството и състава на образуваните, отпадъци в община Девин – в тона/год.*

		2016	2017	2018	2019	2020
биоразградими	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	145,63	145,87	147,33	148,81	150,29
	общо генерирани	1665,68	1633,20	1614,17	1597,13	1579,74
хартия и картони	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	41,43	42,59	43,02	43,45	43,89
	общо генерирани	473,89	476,89	471,33	466,36	461,28
стъкло	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	18,50	19,02	19,21	19,40	19,59
	общо генерирани	211,57	212,93	210,45	208,23	205,96
пластмаси и метал	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	40,71	41,86	42,27	42,70	43,12
	общо генерирани	465,63	468,62	463,16	458,27	453,28
инертни, вкл. строителни	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	39,94	41,07	41,48	41,89	42,31
	общо генерирани	456,85	459,79	454,43	449,63	444,74
Общо	общо генерирани	**2 937,96**	**2850,51**	**2817,30**	**2787,56**	**2757,20**
Норма на натрупване	кг/ж/г	**252,08**	**255**	**257**	**260**	**262**
население Община Девин	ж	**11438**	**11196**	**10956**	**10733**	**10511**
Количество отпадъци, генерирани от нежилищни сгради в общ. Девин	т/г	755	755	756	752,9	749,4

Количество отпадъци, генерирани от жилищни сгради в общ. Девин	т/г	2 182,96	2 095,51	2 061,30	2 034,66	2 007,80
Национални цели за намаляване на биоразградими отпадъци,%	%	55,00%	55,00%	60,00%	60,00%	65,00%
Разширяване обхвата на разделно събраните отпадъци при източника, опасни отпадъци, %	%	30,00%	70,00%	80,00%	90,00%	90,00%